

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билтен

Интернет адреса на Министерството за финансии на Република Македонија
<http://www.finance.gov.mk/>

Интернет адреса на Управата за јавни приходи
<http://www.ujp.gov.mk/>

Интернет адреса на Царинската управа на Република Македонија
<http://www.customs.gov.mk/>

Интернет адреса на Македонската берза за долгорочни хартии од вредност
<http://www.mse.org.mk/>

Интернет адреса на Комисијата за хартии од вредност
<http://www.sec.gov.mk/>

Интернет адреса на Државниот завод за статистика
<http://www.stat.gov.mk/>

Интернет адреса на Централниот регистар на Република Македонија
<http://www.crm.org.mk/>

Скопје, 11/12 2007

11/12 2007

СОДРЖИНА

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Краткорочни економски движења–декември 2007 година	8
Берзански показатели	16
Депозити на населението и претпријатијата кај банките	20
Јавен долг на Република Македонија	21
Актuelни вести од Република Македонија	25
Вести од регионот	35

СТАТИИ

Зорица Апостолска, Билјана Петроска – Реформа на пензискиот систем и влијание на финансискиот и пазарот на капитал во контекст на стареење на населението	40
М–р Мишо Николов, Неџати Куртиши – Придонесот на финансискиот сектор во економскиот раст и развој на Република Македонија	46

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: Република Македонија – Основни макроекономски индикатори	56
Табела 2: Одбрани макроекономски индикатори во одделни транзициони економии	56
Табела 3: Бруто домашен производ (реални стапки на раст)	57
Табела 4: Основни краткорочни економски трендови	58
Табела 5: Бруто домашен производ според произведен метод	60
Табела 6: Бруто домашен производ според расходен метод	60
График 1: Бруто домашен производ	61
График 2: Инфлација (просечни стапки во %)	61
График 3: Инфлација (на крај на година во %)	62
График 4: Надворешно–трговска размена	62
Табела 7: Платен биланс на Република Македонија	63
Табела 8: Надворешно–трговска размена по земји	64
Табела 9: Буџет – Централна државна власт	66
Табела 10: Функционална класификација на расходите на Централниот буџет	67
График 5: Функционална класификација на расходите 2006 година	67
Табела 11: Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)	68
Табела 12: Фонд за пензиско и инвалидско осигурување	70
Табела 13: Фонд за здравствено осигурување	71
Табела 14: Агенција за вработување	72
Табела 15: Фонд за магистрални и регионални патишта	73
Табела 16: Македонска берза	74
Кредитни линии за мали и средни претпријатија	78
Други проекти за поддршка на мали и средни претпријатија	85

Снимил: Милан СТРЕЗОВСКИ

ПОЧИТУВАНИ,

Измина уште една фискална година во која Владата на Република Македонија работеше на креирање макроекономски политики и структурни реформи кои ќе го забрзаат економскиот раст. Од тој аспект, 2007 година е најдобрата економска година, мерена според порастот на економијата, кој се очекува да се доближи до 6% – рекордна бројка од осамостојувањето на земјата. На остварливоста на оваа бројка укажуваат параметрите реализирани во првите три квартали од 2007 година, но и поволните тенденции во четвртиот квартал. Така, за првите три квартали, економијата оствари просечна стапка на економски раст од 5,1%, додека водечкиот деловен индекс во третиот квартал од 2007 година порасна за 26 индексни поени во однос на истиот квартал од 2006 година и укажува на понатамошно зајакнување на економската активност. Истовремено, фискалната политика останува прудентна, при што, 2007 година е завршена со позитивно фискално салдо од 0,6% од БДП. Прудентната фискална политика, според оценките на експертите од ММФ изнесени неодамна во нивниот Извештај до Бордот на Фондот, влијаеше за спречување на повисок раст на цените во 2007 година. Во 2008 година ќе продолжиме во иста насока, со водење одговорна и цврста фискална политика, во тесна координација со политиките на носителот на монетарната политика, Народна банка на Република Македонија.

Во 2007 година стапката на инфлација изнесуваше 2,3% и покрај значителните притисоци врз цените, кои добија на интензитет кон крајот на годината. Декемвриската стапка на инфлација се искачи на 6,1%. Два надворешни фактори, сушата во регионот и високата цена на енергенсите, предизвика зголемени цени на храната. На пример, тежинското учество на житариците во вкупниот увоз порасна за 200% во 2007 во однос на 2006, додека нивното ценовно учество на истата компаративна основа порасна за над 400%. Слични трендови се забележуваат и во групите растенија, зеленчук, овошје, леб и бели печива и брашно и истите сугерираат на пораст на цената кај овие групи производи во споменатиот период, а тоа директно се одразува врз домашните цени преку каналот на девизниот курс.

Со оглед дека каналот на девизниот курс е брз и непосреден, порастот на увозните цени на овие производни групи влијаеше врз домашните цени со значајна магнитуда во јануари 2008 година. Така, индексот на цените на мало забележа пораст од 4,5% споредено со просекот на 2007 година, додека индексот на трошоците на живот порасна за 6,5% на истата споредбена основа. Во рамки на индексот на цени на мало, најголем пораст (24%) забележа групата Земјоделски производи, и таа кореспондира со порастот на цените на житариците,

зеленчукот, овошјето и растенијата на светскиот пазар. Порастот на цените на мало во групата Прехранбени производи изнесува 13,9%, а во групата Индустриско-прехранбени производи 11,2%. Истовремено, најголем пораст, во рамки на индексот на трошоци на живот, е забележан во групата Храна (14,2%) и Стока за широка потрошувачка (8%).

Врз мала и отворена економија, каква што всушност е Република Македонија, со de facto фиксен девизен курс, промените на цените на светските пазари, се „пресликуваат“ и на домашниот пазар. Всушност, во конкретниов случај станува збор за увезена инфлација, односно инфлација генерирана од надворешни фактори, врз која властите (монетарните и фискалните) не можат значително директно да влијаат.

Дополнително влијание врз стапката на инфлацијата, иако сеуште во овие моменти тоа е незначително, а промената на цените се должи примарно на спомнатите фактори, е процесот на реална конвергенција кон Европската Унија. Имено, во процесот на приближување кон ЕУ неопходен е пораст на домашната продуктивност и како последица на истата, пораст на платите од една страна и цените од друга. Порастот на продуктивноста се случува само во разменливиот сектор. Неразменливиот сектор не се соочува со конкурентски притисок, нема пораст на продуктивноста, а платите на вработените во него ќе го следат порастот на платите на вработените во разменливиот сектор. Опасноста е во тоа што овој пораст, за разлика од порастот на платите кај разменливиот сектор кој има реална основа заради порастот на продуктивноста, е без реална

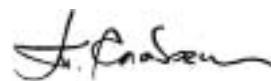
подлога и ќе ја притиска инфлацијата. Во теоријата, овој ефект кој се случува во процесот на реална конвергенција на помалку развиените кон поразвиените економии е наречен Баласа-Семјуелсон ефект и на патот на нивниот економски развој низ него поминале речиси сите развиени економии. Тој пат ќе мора да го помине и Република Македонија.

Денес, тешко ги прифаќаме најновите тенденции на побрз раст на цените и покрај тоа што растот на платите и пензиите е релативно висок и доведува до пораст на куповната моќ на просечниот македонски граѓанин. Во иднина, сите ќе бидеме исправени пред дополнителни предизвици.

Владата на Република Македонија перманентно го следи порастот на цените на светско ниво, како и нивното пренесување врз домашните цени. Во ваква состојба, инструментите на фискалната и монетарната политика неможат кусорочно значително да влијаат врз намалување на инфлацијата. Сепак, Владата на Република Македонија, прави сериозни напори за ублажување на порастот на цените и во договор со трговците и производителите успеа товарот од поскапувањата да го подели меѓу потрошувачите, трговците и производителите.

Од стоките резерви, Владата продаде пченица и нерафинирано масло за јадење по 20% пониска цена од пазарната, што дополнително треба да влијае врз намалување на цената. На среден рок, Владата ќе влијае со мерки за поттикнување и субвенционирање на производството и понудата на дефицитарните продукти, со цел побрзо да се надмине овој привремен проблем.

Со почит,
Д-р Трајко Славески

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

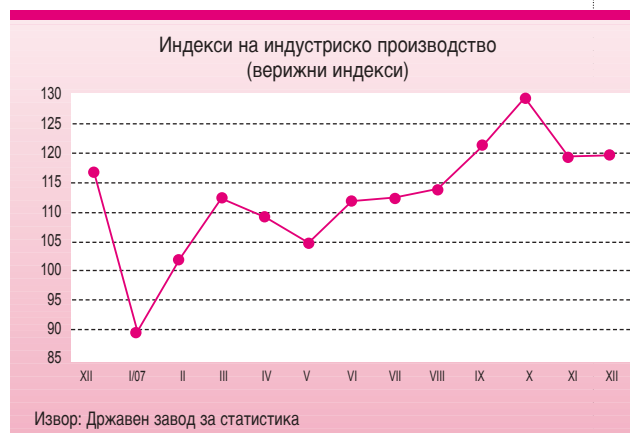
КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

декември 2007

- Продолжува трендот на раст на индустриското производство, кој во декември изнесува 2,6% на годишна основа
- Натамошно зголемување на трошоците за живот за 6,1% на годишна основа, при што само трошоците за исхрана се повисоки за 10%
- Зголемување на вредноста (во долари) на извозот на стоки за 39,8% на годишна основа, со истовремен пораст на увозот на стоки за 38,9%
- Остварен суфицит во централниот буџет од 0,2% од БДП
- Силен раст на депозитниот потенцијал на банките, надвор од недржавниот сектор, од 28,8%, придружен со раст на кредитите на приватниот сектор од 39,1%
- Продолжува позитивниот тренд на намалување на бројот на невработеноста.

1. РЕАЛЕН СЕКТОР

1.1. Кумулативниот индекс на индустриското производство за 2007, во однос на истиот од претходната година, забележа пораст од 3,7%.

Притоа, во декември 2007 година, индексот на индустриското производство е зголемен за 2,6% во однос на декември 2006 година, а во однос на ноември 2007, е зголемен за 0,2%.

Анализирано по сектори, кумулативниот раст на индустриското производство во анализираниот период се должи на зголеменото производство во секторот Вадење руди и камен од 9,8% и растот на Преработувачката индустрија од 5,2%.

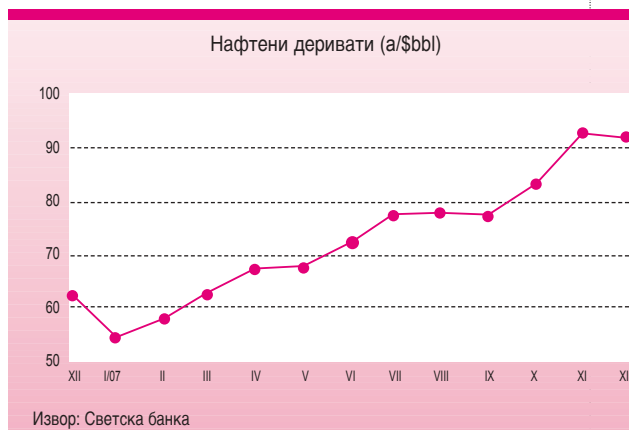
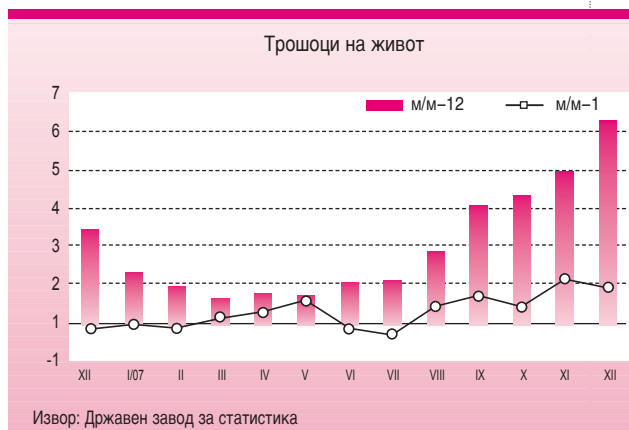
Сепак, и покрај силниот раст во овие два сектори, намаленото производство во секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода од 9,5% на годишно ниво, негативно влијае врз целокупниот индекс на индустриско производство. Во рамки на Преработувачката индустрија, која има најголемо учество во вкупниот индекс (83,9%), главни носители на растот се производството на прехранбени производи и пијалаци со раст од 7,7%, производството на производи од други неметални минерали од 3,8%, производството на основни метали со раст од 34,3%, производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди со 45,6%, производството на машини и уреди, неспомнати на друго место со 39,1%, како и производство на други сообраќајни средства со 33,4%.

1.2. Кумулативниот индекс на трошоци на живот за 2007, во однос на истиот од претходната година, забележа пораст од 2,3%.

Во декември 2007 година, трошоците на живот се зголемија за 6,1% на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година). Растот главно се должи на зголемените трошоци за храна и пијалаци од 12,8%, облека и обувки од 5,6% и за домување од 4,1%.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за едно четиричлено домаќинство за месец декември 2007 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 11,617 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 2,6%.

Индексот на цените на мало во декември 2007 година, во однос на истиот месец претходната година забележа зголемување од 4,6%. Овој пораст е резултат на зголемените цени во

групата земјоделски производи за 15,3%, индустриски производи за 6,5%, непрехранбени индустриски производи за 4,8%, прехранбени производи за 12,9% и индустриско-прехранбени производи за 12,3%.

1.3. Во декември 2007 година, на светските берзи продолжи трендот на зголемување на цените на енергетските и прехранбените производи, додека најголемиот дел од металните производи забележаа пад на цените.

Најголемо намалување во однос на претходниот месец е забележано кај никелот, чија берзанска цена достигна вредност од 25,992 долари

за еден метрички тон, што претставува намалување од 15% споредено со ноември 2007.

Имено, нафтата, како производ со најголемо влијание во светскиот пазар, бележи благо намалување на цената на светската берза. Така, во декември 2007 година, нафтата достигна цена од 91,45 долари за барел, односно се намали за 1,16% споредено со ноември истата година.

Споредено со декември од минатата година, цената на нафтата е зголемена за дури 46,7%.

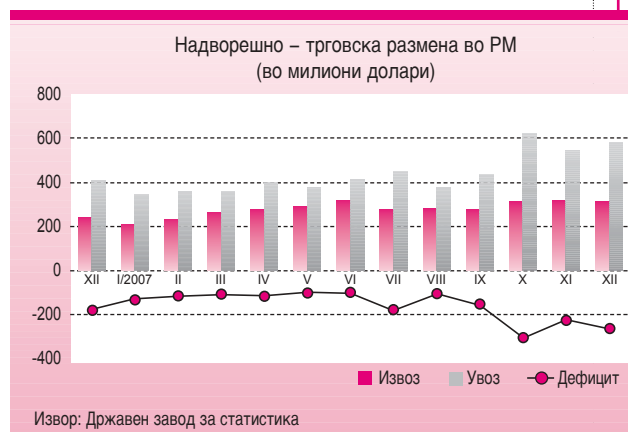
2. НАДВОРЕШЕН СЕКТОР

2.1. Во 2007 година, вкупната надворешно-трговска размена, во доларска вредност, забележа висок пораст од 39,3% во однос на минатата година. Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за 16,7%, а неговата вредност достигна 3.356,2 милиони долари, што претставува пораст од 39,8%. Зголемувањето на количинскиот увоз на стоки изнесува 20,1%, а неговата вредност оствари износ од 5.227,6 милиони долари, или пораст од 38,9%. При вакви движења, дефицитот во размената остварен оваа година, забележа пораст од 37% во однос на истиот остварен до крајот на 2006 година и изнесува 1.871,3 милиони долари.

2.2. Во структурата на извозот, најголемо учество (според СМТК) во 2007 година отпаѓа на: железо и челик со 37,6%, облека 18,9%, пијалоци и тутун 6,2%, нафта и производи од нафта 4,7%, овошје и зеленчук 4,2%, метална руда и метални отпадоци 3,8%. Овие шест групи производи сочинуваат околу 75,4% од вкупниот извоз на државата.

2.3. Поголемиот извоз остварен оваа година, е резултат на зголемениот извоз на железо и челик (стапка од 89%), облека (25%), метална руда и метални отпадоци (67%), овошје и

зеленчук (31%), обувки (47%), изработки од неметални минерали (37%), пијалоци (26%), изработки од метал (33%) итн.

Најголем дел од кумулативниот увоз на стоки во оваа година отпаѓа на: нафта и производи од нафта 12%, железо и челик 10,5%, текстилни предива и слично 8%, друмски возила 6%, електрична енергија 5%, метална руда и метални отпадоци 4%, електрични машини и делови 3% итн.

2.4. Во 2007 година, околу 65% од вкупно извезените стоки се пласирани на пазарот на Европската Унија (EU27), а 49,5% од вкупно увезените стоки во Република Македонија се со потекло од оваа интеграција. Извозот во Европската Унија е поголем за 64,7%, а увозот е зголемен за 56,8% во однос на 2006 година.

НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија
(по валути)

извоз	I-XII 2006					I-XII 2007					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
валута	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структура во %	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структура во %		
EUR	2.294	1.405.196.610	61,1885	85.981.872.771	73,7	2.770	1.730.608.346	61,1838	105.885.194.920	70,7	325.411.736	23,2
USD	779	610.879.755	48,7854	29.802.013.200	25,5	822	957.735.722	44,7184	42.828.409.111	28,6	346.855.967	56,8
EUR+USD	3.073			115.783.885.971	99,2	3.592			148.713.604.031	99,3		
Вк. извоз	3.085			116.737.401.499	100,0	3.600			149.763.545.944	100,0		28,3

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

Во оваа година, 69% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Полска, Турција и Индонезија.

2.5. Според валутната структура, во 2007 година, извозот во евра бележи зголемување за 325 милиони евра (23,2%), а делот од извозот реализиран на „доларскиот пазар“ бележи значително зголемување за 376 милиони долари (56,8%).

3. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

3.1. Во 2007 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 76.158 милиони денари (22,8% од БДП), што претставува зголемување од 21,0% во однос на истиот период од минатата година. Ваквото зголемување на приходите се должи на зголемената наплата на даночните приходи, но и на неданочните приходи поради уплатата на дивидендата од Телеком за 2005 година (2.873 милиони денари).

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 68.833 милиони денари, што претставува зголемување од 16,8% во однос на минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во 2007 година изнесува 47,9%, а на акцизите 18,3%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 45.545 милиони денари, односно 2/3 од вкупните даночни приходи (13,6% од БДП). Гледано по одделни категории, приходите од ДДВ забележаа значаен пораст од 21,0%, акцизите од 10,9%, данокот на добивка од 25,3%, приходите од царина се зголемени за 14,4%, додека приходите од персоналниот данок се зголемени за 5,7% споредено со лани и покрај намалената и унифицирана даночна стапка од 12%. Неданочните приходи (5.806 милиони денари) се зголемени за 2,2 пати, главно поради средствата од дивидендата на Телеком.

3.2. Во 2007 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваа 75.441 милиони денари (22,6% од БДП), што е повеќе за 18,7% во однос на 2006 година.

Најголеми расходни ставки се трансферите (30.261 милиони денари) и платите и надоместоците (22.300 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 29,6% и во однос на истиот период лани се речиси исти (зголемени за незначителни 0,4%).

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 9.526 милиони денари, односно имаат поголемо остварување во споредба со 2006 година за 20,3%.

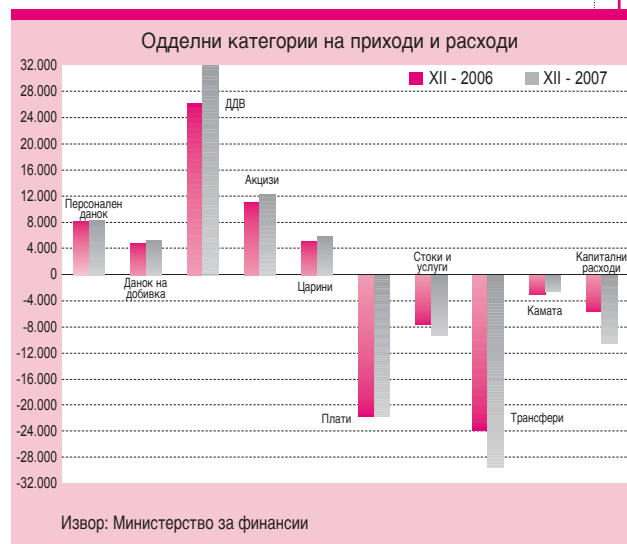
Во делот на трансферите, во овој период се потрошени 23,7% повеќе средства споредено со 2006 година и претставуваат најголема расходна ставка, односно учествуваат со 40,1% во вкупните расходи (9,1% од БДП). Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 10.030 милиони денари или за 1.130 милиони денари повеќе (12,7% зголемување). Каматите се реализирани во износ од 2.533 милиони денари што е помалку за 9,9%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 10.821 милиони денари, што е зголемување за 89,2% во споредба со истите од 2006 година, со што се прекина досегашниот тренд на забавена динамика на трошење на овие расходи, така што планираните средства за капитални расходи за 2007 година се скоро целосно реализирани.

3.3. Оттука во 2007 година остварен е суфицит на Централниот Буџет од 717 милиони денари (0,2% од БДП), додека суфицитот на консолидираниот буџет изнесува 2.168 милиони денари (0,6% од БДП).

4. МОНЕТАРЕН СЕКТОР

4.1. Во декември 2007 година, примарните пари¹ достигнаа 30.309 милиони денари, со што забележаа висок месечен пораст од 14%. Оваа промена е резултат на порастот на сите компоненти на примарните пари, но пред сè на

порастот на готовите пари во оптек и сметките на банките. На годишна основа порастот изнесува 21,8%.

Просечната каматна стапка на благаяничките записи, во декември 2007 година забележа 4,77%, односно месечен пораст од 0,11 процентни поени, со што се прекина неколку месечниот тренд на опаѓање. Просечната пондерирана каматна стапка на три месечните државни записи, во декември 2007 година изнесуваше 5,15% и со тоа забележа благ месечен пад од 0,02 п.п.. Во овој период, просечната пондерирана каматна стапка на шест месечните државни записи забележа 5,24% (или пад од 0,12 п.п.), а со тоа воедно ја достигна и својата најниска вредност досега². Во декември 2007 година, регистрирани се и дванаесет месечни државни записи, а нивната каматна стапка изнесуваше 5,50%.

4.2. Во декември, побарувачката на готовите пари во оптек забележа пораст од околу 10% на месечно ниво. На годишна основа регистриран е пораст од 10,6%.

1) Примарните пари се пресметуваат како збир од готовите пари во оптек, готовината во благаяна и сметките на банките, но без задолжителната резерва на девизните депозити.

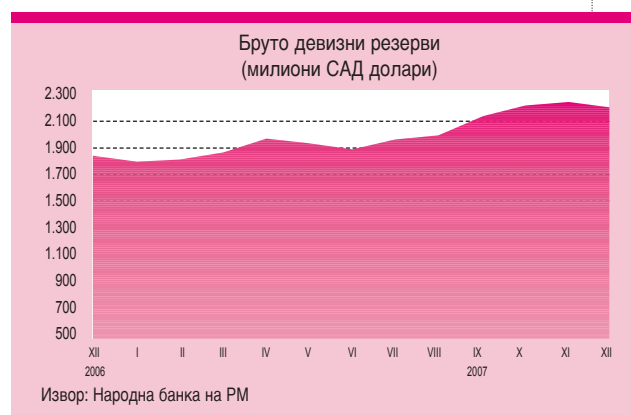
2) Анализирано од јануари 2004 година

Порастот на готовите пари во оптек и депозитните пари доведе до пораст на монетарниот агрегат M1 од 15% на месечна основа, додека пак 31,7% на годишна основа. Пошироките монетарни агрегати M2 и M4 во декември забележаа пораст, и тоа 28,3 и 29,5% на годишно ниво, соодветно.

4.3. Во декември 2007 година, вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор³ го задржа растечкиот тренд, благодарение на порастот на немонетарните и квази-депозитите. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор достигна 129.272 милиони денари, или месечен пораст од 2,3%, додека на годишно ниво порастот изнесува 28,8%. Од друга страна, и кредитите на приватниот сектор⁴ бележат пораст од 3,74% на месечна основа. Приватниот сектор апсорбира сè повеќе средства, па така во декември кредитите на приватниот сектор достигнаа 124.875 милиони денари. На годишна основа пак тие бележат пораст од 39,1%.

4.4. Просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити не бележи промени на месечно ниво, односно ја задржува вредноста од 9,9% во декември, но на годишна основа се забележува пад од 0,8 п.п.. Просечната пондерирана каматна стапка на девизните кредити пак, бележи месечен пораст од 0,1 п.п. и во декември 2007 година изнесува 8,5%. Во текот на 2007 година, каматната стапка на девизните кредити регистрира благи месечни промени во двата правци, но на крајот од годината просечната пондерирана каматна стапка на девизните кредити ја има истата вредност како и во декември 2006 година. Пондерираната каматна стапка на денарските депозити и овој месец бележи пораст. Таа во декември 2007 изнесува 5,3%, и

во однос на ноември е повисока за 0,1 процентен поен. Пондерираната каматна стапка на девизните кредити не регистрираше промена неколку месеци, односно остана на ниво од 2%. На годишна основа пак, просечните пондериран каматни стапки на денарските и девизните кредити забележаа пораст од 0,9 и 0,2 п.п., соодветно.

4.5. Во декември 2007 година, бруто девизните резерви бележат благо опаѓање. Тие изнесуваат 2.240 милиони долари и со тоа регистрираат пад на месечна основа од 1,8% или 40,4 милиони денари.

Овој месец на девизниот пазар НБРМ продаде 10,2 милиони долари, а откупи 14,4 милиони долари. На тој начин беше надминат негативниот нето-ефект од минатиот месец и во декември 2007 година се забележува позитивен нето-ефект, односно нето откуп од 4,1 милиони долари.

5. СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР

5.1. Во текот на 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 191.472 засновани нови

3) Вкупниот депозитен потенцијал ги вклучува немонетарните и квази депозитите.

4) Кредитите на приватниот сектор ги вклучуваат кредитите во домашна и кредитите во странска валута

работни односи, што претставува зголемување од 27,0% споредено со минатата година. Притоа, 29,2% од новите вработувања се од евиденцијата на невработени. Имено, во декември одливот на лица од регистарот на Агенцијата за вработување изнесува 9.496 лица, од кои 53,7% се однесува на нови засновани работни односи. Додека, како прилив во Агенцијата се регистрирани 7.529 лица, од кои само 32,0% се лица на кои им престанал работниот однос.

Како резултат на ова, забележано е намалување на невработеноста за 1.967 лица, односно 0,55% споредено со претходниот месец. Така, во декември 2007 година бројот на невработени изнесува 357.166 лица, од кои 75.508 (21,1%) се изјасниле дека се пријавуваат само за остварување на правото на здравствено осигурување, а останатите активно бараат работа. Притоа, бројот на невработени лица е намален за 2,56% споредено со истиот месец од претходната година.

Најголем процент од невработените, односно 67,0% се од урбани средини (градско население), а 58,5% се мажи. Анализирани според образованието, поголемиот дел, односно 51,9% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека 6,9% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасните групи, 61,4% од невработените припаѓаат во категоријата 25–49 години, имајќи предвид дека околу 65% од работната сила припаѓаат во оваа група. Имено, просечното времетраење на невработеноста се проценува на 4,8 години.

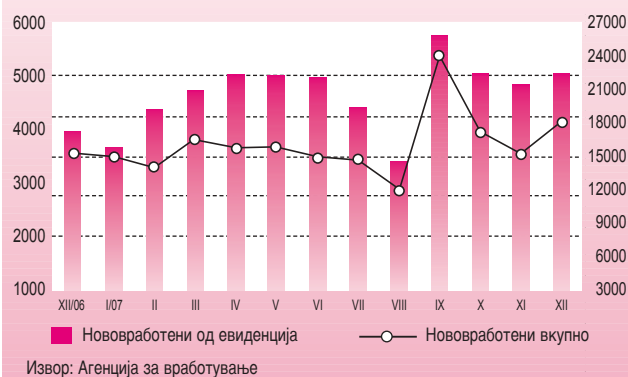
5.2. Во декември 2007 година, во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се евидентирани 272.386 пензионери, што претставува годишно зголемување од 1,0%.

За исплата на пензии, во овој месец се потрошени 2.087,4 милиони денари, што претставува

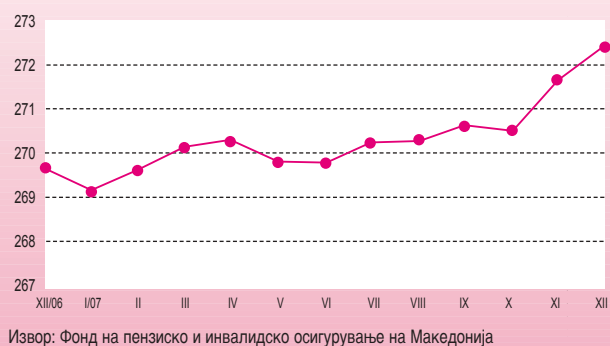
ва 56,8% од вкупните социјални трансфери во владиниот Буџет. Имено, во 2007 година 7,4% од проектираниот БДП се троши за оваа намена.

Во ноември вредноста на просечната пензија (7.849 денари) е речиси иста со претходниот месец, при што и годишниот раст останува ист (2,1%). Имено, соодносот на просечна пензија со просечна нето плата е зголемен за околу еден процентен поен, односно на 51,2% во ноември (последен расположлив податок), што е резултат на месечниот пад на просечната нето плата.

Преглед на новите вработувања

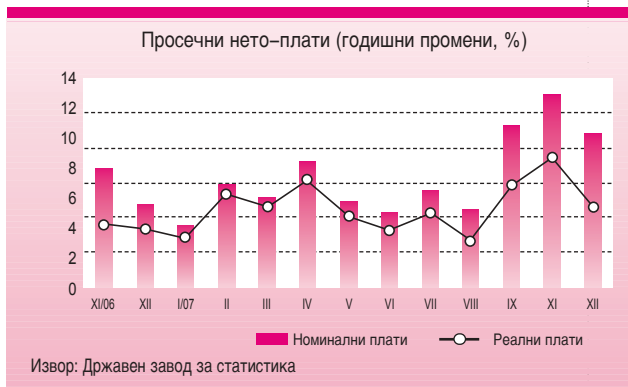
Вкупен број на пензионери (во илјади)

5.3. Бројот на корисници на социјална парична помош во ноември (последни расположливи податоци) изнесува 62.674 домаќинства, што претставува благо намалување споредено со претходниот месец.

Притоа, за исплата на социјална парична помош се потрошени 138,9 милиони денари, односно 60,9% од исплатите за социјална помош по сите основи. За помош по основ на туѓа нега, во ноември се потрошени 68,9 милиони денари за 18.379 лица, што претставува годишно намалување од 16,8%. Како корисници на постојана парична помош, во овој месец се регистрирани 4.976 лица и за нив се потрошени 16,3 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.313 лица, за што се потрошени околу 4 милиони денари. Вкупните исплати за социјална помош претставуваат 5,1% од вкупните реализирани социјални трансфери на владиниот Буџет за односниот месец.

5.4. Во 2007 година (последни расположиви податоци) споредено со 2006 година, забележан е пораст на просечната номинална и реална нето плата за 7,5%, односно 5,5%.

Во ноември 2007 година просечната нето плата се намали на 15.320 денари, што претставува месечно намалување од 1,8%. И покрај ова, споредено со ноември 2006 година просечната нето плата номинално се зголеми за 10,3%, додека реално за 5,4%. Процентот на вработени кои не примиле плата се намали на 11,0%, што претставува најнизок процент досега. Притоа, споредено со истиот месец од претходната година тој е понизок за 2,3 процентни поени.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Кон крајот на 2007 година, во Скопје се потпиша Меморандум за партнерство меѓу Македонската, Белградската, Загребската и Љубљанската берза, со времетраење од две години од денот на потпишувањето и со главна цел – развој на регионалниот, но и националните пазари на хартии од вредност. Во план е создавање на регионални финансиски инструменти, формирање заеднички регионални индекси (како показатели на ценовните движења) и појава на регионални инвестициски посредници. Не е изоставена ниту можноста за заедничка промоција пред крупните светски и регионални инвеститори, меѓу другото и преку заеднички регионален магазин и интернет страница. Исто така, во иднина се планира партнерството да се прошири со Сараевската берза, берзата во Бања Лука и двете берзи од Црна Гора (NEX и Монтенегро берзата), кои ќе бидат и официјално поканети.

Во декември 2007 година на финансискиот пазар во Република Македонија се појавија првите инвестициски советници. По добивањето на сертификати од Комисијата за хартии од вредност тие сега можат официјално да даваат совети и препораки на заинтересираните домашни и странски, правни и физички лица. Инвестициските совети кои тие ќе ги нудат ќе се базираат на темелни анализи, континуирано следење на Берзата, котираните компании, тековните случувања, нивните проекции во натамошниот период и сл. Така, инвестициските советници ќе можат објективно и непристрасно да ги истакнат предностите, заработката и ризиците кои со себе ги носат хартиите од вредност и на тој начин да им помогнат на инвеститорите во формирањето на инвестициското портфолио, зависно од нивните интереси и односот кон ризикот. Со појавата на инвестициските советници се очекува формирање на пореални цени на акциите (во согласност

со реалните капацитети), подобри зделки и секако, поголема заинтересираност особено на неискусните инвеститори.

Изминатиов период на интензивен пораст на речиси сите берзански показатели беше прекинат при крајот на годината. Имено, од ноември 2007 година интензитетот на пораст започна да стивнува, па до крајот на декември, достигнати беа особено ниски вредности на одредени индикатори. Цените на акциите пагаа, инвеститорите го одбегнуваа ризикот, а со тек на време надолен тренд забележа и понудата. Сопствениците на хартиите од вредност не сакаа да ги продаваат своите финансиски инструменти по толку ниски цени и да остварат голема загуба, па затоа тие ги чуваа своите портфолија со очекување дека овој период има краткорочен карактер и дека Берзата за кратко време ќе се консолидира.

Новите инвестициски фондови кои се појавија изминатиот период, засега се во молк и чекаат позитивни сигнали за активирање на Македонската Берза и берзите од регионот и реализација на нивните планови на ова подрачје.

Берзанските аналитичари и искусните брокери имаат поделени мислења за можните причини за овој пресврт на настаните, но сите доагаа до заклучок дека тие се со краткорочен карактер. Како можна дијагноза се наведува предновогодишниот период за кој е вообичаено да се намали активност на инвеститорите, па оттука намалување на прометот и пад на ценовните индекси.

Светските берзи се соочуваат со пад на речиси сите показатели, при што како можна причина светските економисти ја наведуваат рецесијата на САД и падот на Dow Jones индексот. Овие случувања се присутни и кај берзите од

регионот, а меѓу нив, кризата најсилно се чувствува во Хрватска.

Трендот кон сè поголема отвореност и губењето на бариерите на капиталните текови ја зголемуваат изложеноста на надворешни влијанија и глобалните финансиски случувања.

Во декември 2007 година, прометот на Македонската Берза за хартии од вредност остварен по пат на класично тргување изнесува 1.092 милиони денари и со тоа забележува пад од 35,34% на месечно ниво. Сепак, овој месец падот е ублажен, споредено со ноември 2007 година, кога е регистриран месечен пад од 66,71%. Кумулативно, прометот остварен по пат на класично тргување во 2007 година изнесува 30.404 милиони денари и во однос на 2006 година постигнат е пораст од 181,66%, главно како резултат на високиот годишен пораст на прометот од тргувањето со акции.

Прометот од класично тргување со акции, во ноември и декември 2007 година бележи месечен пад од 65,87% и 36,24%, респективно. Сепак, и покрај падот на овој показател на крајот 2007 година е заокружена со висок пораст на прометот остварен преку класично тргување со акции од дури 236,78% на годишна основа, или вкупно 28.845 милиони денари.

По пат на блок трансакции во 2007 година остварен е промет од 11.202 милиони денари, со што се забележува пад од 19,82% во однос на 2006 година, додека само во декември остварен е промет од 303,2 милиони денари или пад од 84,55% во однос на ноември. Во ноември 2007 година беше одржана и јавна берзанска аукција за големи пакети, преку која беше реализираше промет од 40,3 милиони денари.

На државниот пазар во декември 2007 година две трансакции го зголемија прометот на државниот сегмент за 1,9 милиони денари. Набљудувајќи го периодот јануари–декември 2007 година, прометот на државниот пазар е намален за дури 99,10% во однос на 2006 година и изнесува околу 56 милиони денари.

Вкупниот промет на Македонската Берза за хартии од вредност во декември 2007 година достигна 1.397 милиони денари, со што забележа пад од 62,15% на месечна основа. Но, на годишна основа, односно во периодот јануари–декември 2007 година, на берзата беше остварен вкупен промет од 41.702 милиони денари, или 34,45% пораст во однос на 2006 година.

Во декември 2007 година, странските инвеститори учествуваат со 21,79% во вкупниот промет остварен на официјалниот пазар на Македонската Берза, што претставува зголемување од 0,28% на месечна основа.

Просечниот дневен промет во декември 2007 година, опадна за 28,88% во однос на ноември и изнесува 54,6 милиони денари. Дневниот просек на прометот за 2007 година изнесува 123,1 милиони денари, односно 187,36% повисок во однос на 2006 година. Просечниот дневен број на трансакции на Македонската Берза на хартии од вредност за 2007 година изнесува 574 и тоа значи пораст од близу 176% во однос на 2006 година.

Во декември 2007 година, повторно се забележува намалено тргување со обврзниците. Така, прометот од 71,7 милиони денари означува пад од 19,20% на месечно ниво, додека цените на сите обврзници имаа нагорен тренд. Според кумулативните податоци за 2007 година пак, обврзниците забележаа промет од 1.560 милиони

денари, или пад од 30,05% во однос на претходната година. Обврзниците од старото девизно штедење во декември 2007 година достигнаа промет од 9,7 милиони денари и просечна цена од 89,30% од номиналната вредност која е повисока за 0,21 п.п. споредено со ноември 2007 година.

Прометот на обврзниците за денационализација од втората емисија забележа голем месечен пад, од 28,8 милиони денари во ноември на 7,7 милиони денари во декември, додека просечната цена бележи пораст и достигна 85,42% од номиналната вредност. Обврзниците за денационализација од третата емисија, исто така бележат пад на прометот на месечна основа. Имено, во декември прометот со овие обврзници изнесува 6,5 милиони денари, а нивната просечна цена бележи пораст, и тоа од 85,30% од номиналната вредност во ноември, на 84,50% од номиналната вредност во декември. Порастот на цената на обврзниците за денационализација од четвртата емисија беше проследен со пораст на прометот, па овие обврзници забележуваат промет од 17,2 милиони денари во декември, а просечната цена изнесува 83,82% од номиналната вредност. Обврзниците за денационализација од петтата емисија забележаа голем пораст на цената, односно од 81,10% во ноември на 84,90% од номиналната вредност во декември, а прометот се намали и на 7,4 милиони денари. Зголемен промет од 23,2 милиони денари, по повисока цена која изнесува 85,52% од номиналната вредност, остварија обврзниците за денационализација од шестата емисија.

Во ноември 2007 година, се регистрираа периоди на помала и поголема раздвиженост на Берзата, но за жал преовлада воздржаноста од земањето на учество во берзанските случувања. Во декември 2007 година Официјалниот берзански индекс (МБИ-10) изнесува 7.740,79, со што по неколку месечно опаѓање се регистрира пораст од 17,88% во однос на ноември, како и годишен пораст од 109,07%.

Структурата на прометот по пазарни сегменти во 2007 година покажува доминантно учество

на прометот остварен на официјалниот пазар, со 48,15% учество во вкупниот промет, а исто така и најголем број на трансакции. Блок трансакциите учествуваат со 26,86% во вкупниот промет, додека на редовниот пазар се реализира 24,76% од вкупниот промет. Државниот сегмент зафаќа мало учество во вкупниот промет остварен на Берзата, односно само 0,13%, а најмало учество имаат јавните берзански аукции за големи пакети кои бележат учество од 0,10% и само една трансакција.

Вкупниот промет на 10-те акции со најголемо учество на прометот на официјалниот пазар на Македонската Берза за хартии од вредност во декември 2007 година изнесува 577,1 милиони денари. Најфреквентно беше тргувањето со акциите на Алкалоид АД Скопје, кое достигнаа 89,2 милиони денари и учество од 15,46% во прометот на 10-те најликвидни акции. Потоа следат акциите на Комерцијална банка АД Скопје со промет од 83,5 милиони денари и Гранит АД Скопје со промет од 70,5 милиони денари, чие учество во прометот изнесува 14,47% и 12,22%, респективно.

Во текот на 2007 година, најголем пораст на просечната цена остварија акциите на РЖ Интер-Траншпед АД Скопје, за повеќе од 1.000% и изнесува 320,56 денари. Голем пораст забележа и цената на акциите на Макстил АД Скопје и Скопски Пазар АД Скопје, односно 665,49% и 531,01%, со што во декември овие акции достигнаа цена од 518,62 денари и 44.777,78 денари, соодветно. На месечно ниво, повторно РЖ Интер-Траншпед АД Скопје бележи најголем пораст на просечната цена (48%), а потоа Тетекс АД Тетово и Макстил АД Скопје со пораст од 36,48% и 36,10%, соодветно.

Најголем пад на просечната цена текот на 2007 година забележа цената на акциите на Макотекс АД Скопје, која опадна за 82,76% и во декември изнесуваше само 50 денари. ЕМО АД Охрид и ОХИС АД Скопје бележат пад на просечната цена на акциите од 22,41% и 18,62%, со што нивната цена на крајот на 2007 изнесува 1.449,81

и 663,27 денари, респективно. На месечно ниво пак, пад за 7,56% се забележува и кај просечната цена на акциите на ОХИС АД Скопје.

Според показателите на сопственичката структура на котираните друштва од МБИ-10, во декември 2007 година, најголемо учество на странски капитал има во: Макстил – Скопје со 80,74% во вкупната главнина, а потоа во Комерцијална банка и Бетон Скопје, каде застапеноста на странскиот капитал е 59,60% и 58,11%, соодветно.

Крајот на 2007 година беше означен со пораст на вкупната пазарна капитализација од 13,7% на месечено ниво, која достигна 309.074 милиони денари и со тоа забележа пораст од 183,77% во однос на декември 2006 година. Пазарната капитализација на акциите на Македонската Берза во декември 2007 година изнесува 288.765 милиони денари и остварува месечен пораст од 14,73%. Пазарната капитализација на обврзниците, во декември 2007 година бележи пораст од 0,81% на месечно ниво, и изнесува 20.309 милиони денари.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

	ноември 2007	декември 2007	% промена
ПРОМЕТ (денари)			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	1.688.388.560	1.091.650.646	-35,34%
АКЦИИ	1.599.688.202	1.019.978.871	-36,24%
ОБВРЗНИЦИ	88.700.358	71.671.775	-19,20%
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН ПРОМЕТ (денари)	76.744.935	54.582.532	-28,88%
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ	342	257	-24,85%
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	1.961.729.129	303.170.585	-84,55%
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (АКЦИИ)	-	1.941.888	-
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (УДЕЛИ)	40.304.378	-	-
ВКУПНО	3.690.422.068	1.396.763.119	-62,15%
БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	7.529	5.138	-31,76%
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	6	8	33,33%
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ	-	2	-
ЈАВНИ БЕРЗАНСКИ АУКЦИИ ЗА ГОЛЕМИ ПАКЕТИ	1	-	-
ВКУПНО	7.536	5.148	-31,69%
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА (денари)			
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИИ	251.687.607.369	288.765.400.791	14,73%
БЕРЗАНСКА КОТАЦИЈА-АКЦИИ	98.331.063.711	113.499.105.893	15,43%
ПАЗАР НА ЈАВНО ПОСЕДУВАНИ ДРУШТВА	153.356.543.658	175.266.294.898	14,29%
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА ОБВРЗНИЦИ	20.146.483.119	20.309.065.558	0,81%
ВКУПНО ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА	271.834.090.488	309.074.466.349	13,70%
МБИ-10	6.566,52	7.740,79	17,88%
МБИД	7.775,63	8.413,56	8,20%
ОМБ	102,97	105,58	2,53%
БРОЈ НА КОТИРАНИ ДРУШТВА	39	38	-2,56%
БРОЈ НА ДЕНОВИ НА ТРГУВАЊЕ	22	20	-9,09%

ДЕПОЗИТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО И НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА КАЈ БАНКИТЕ

Депозити на правни и физички лица

Од почетокот на 2007 година депозитите на населението континуирано се зголемуваат. Во ноември 2007 година депозитите на населението изнесуваа 90.802 милиони денари, што претставува зголемување за 1,36% во однос на претходниот месец, односно, значителен пораст од 29,98% на годишна основа. Зголемувањето главно се должи на порастот на денарски депозити за 1,76%. Депозитите по видување на населението забележаа намалување за 1,40%, додека орочените депозити се зголемија за 3,08%.

Во декември 2007 година депозитите на населението изнесуваа 93.704 милиони денари, што во однос на претходниот месец претставува зголемување од 3,19%, односно, позначајно зголемување од 31,15% на годишна основа. Доколку ги анализираме депозитите според рочност, ќе констатираме дека депозитите по видување остварија зголемување од 3,50%, односно на годишна основа зголемување за 13,56%, додека орочените депозити се зголемени за 3,01%, а на годишна основа за 50,41%. Гледано по валути, денарските депозити изнесуваат 42.665 милиони денари, што во однос на претходниот месец

претставува зголемување од 5,13%, или годишно зголемување од 70,54%.

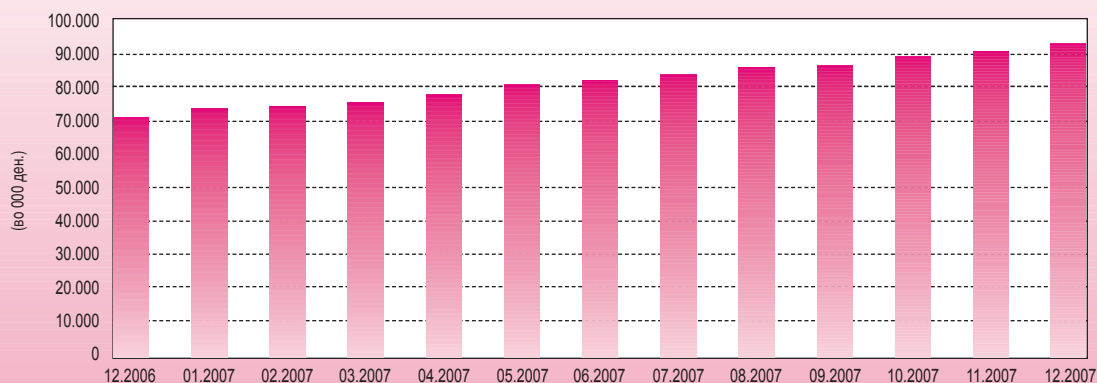
Депозити на Претпријатијата

Вкупните пласмани на банките кај приватниот сектор на крајот на ноември 2007 година во однос на претходниот месец се зголемија за 3.373 милион денари, или за 2,90%. Годишната стапка на пораст на вкупните пласмани на банките кај приватниот сектор во ноември 2007 година изнесува 38%.

Фондот за Осигурување на депозитите врши обесштетување само на депозитите на физичките лица кај банките и штедилниците

Од вкупно пресметаната обврска за обесштетување (4 банки и 3 штедилници) во износ од 1.493 милион денари, до 31.12.2007 година Фондот за осигурување на депозити исплатил обесштетување во износ 954 милиони денари. Заклучно со декември 2007 година, Фондот исплатил 63,94% од вкупно пресметаната обврска за обесштетување. Односот на вкупните средства со кои располага Фондот и вкупните депозити на физичките лица во банките изнесува 2,72%.

Состојба на депозитите на физички лица кај банките и штедилниците

ЈАВЕН ДОЛГ

- **Намалување на вкупниот јавен долг** – Вкупниот јавен долг на Република Македонија согласно Националната методологија (според која не се вклучува долгот на Народна банка на Република Македонија), во декември 2007 година се намали за 248,3 милиони евра, односно за 13,5% споредено со декември 2006 година. Надворешниот јавен долг во декември 2006 година изнесуваше 1.180,6 милиони евра и бележи константно опаѓање што главно се должи на операциите на предвремен откуп на долг во текот на 2007 година, така што на крајот на годината изнесуваше 1.027,9 милиони евра, додека внатрешниот јавен

долг се намали за 95,6 милиони евра и заклучно декември 2007 година изнесуваше 555,6 милиони евра.

- **Примарен пазар на државни хартии од вредност** – на првата аукцијата на 3-месечните ДХВ во ноември беше понуден износ од 1.900.000.000 денари, а побарувачка изнесуваше 1.542.260.000 денари, додека на последната аукцијата на 3-месечните ДХВ во истиот месец беше понуден износ од 1.700.000.000 денари, а побарувачката изнесуваше 1.249.840.000 денари. На аукцијата на 6-месечните ДХВ беа понудени 650.000.000

во милиони ЕУР			
	декември 2005	декември 2006	декември 2007
Надворешен јавен долг	1.388,5	1.180,6	1.027,9
Долг на општа Влада	1.245,4	1.025,2	877,2
Централна банка	52,7	42,4	0,0
Јавни претпријатија	143,2	155,4	150,6
Внатрешен јавен долг	603,7	651,2	555,6
Долг на општа Влада	603,7	648,4	552,8
Централна банка (благајнички записи)	146,7	155,3	344,3
Јавни претпријатија	N / A	2,8	2,8
Вкупен јавен долг - Закон за јавен долг	1.992,2	1.831,8	1.583,5
Вкупен јавен долг % од просечен БДП	42,8	36,6	29,0
Вкупен јавен долг како % од просечен извоз	121,4	95,7	74,6
Долг на општа Влада	1.849,0	1.673,6	1.430,0
Долг на општа Влада % од просечен БДП	39,7	33,4	26,2
Долг на општа Влада како % просечен извоз	112,7	87,5	67,4
Вкупен јавен долг според ГФС методологија*	2.191,6	2.029,5	1.927,8
Вкупен јавен долг % од просечен БДП	47,1	40,6	35,3
Вкупен јавен долг како % просечен извоз	133,6	106,1	90,8

Извор: Министерство за финансии и Народна Банка на РМ
 *Според ГФС методологијата, освен долгот на општа Влада и долгот на јавните претпријатија се вклучува и долгот на Централна банка

1) Бруто надворешниот долг претставува состојба на сите идни обврски на резидентните кон нерезидентните што вклучува обврски по главнина, достасани неплатени обврски по главнина и камата, како и пресметана задоцнета камата, независно од видот на инструментот и рочноста.

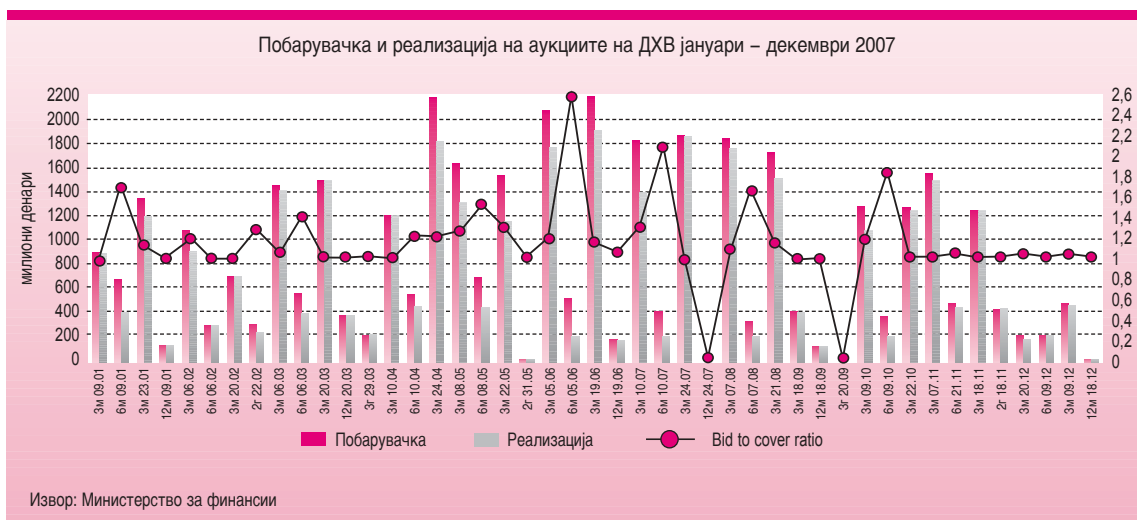

денари, а побарувачка изнесуваше 477.000.000 денари. Во текот на месец ноември беше реализирана и аукција на 2-годишна државна обврзница на која беше понуден износ од 500.000.000 денари, а побарувачката изнесуваше 434.000.000 денари. На првата аукција на 3-месечните ДХВ во декември беше понуден износ од 200.000.000 денари, а побарувачката изнесуваше 205.000.000 денари, додека на последната аукција во истиот месец беше понуден износ од 465.000.000 денари, при што побарувачката го достигна нивото од 479.500.000 денари. Кај 6-месечните ДХВ на аукцијата која беше реализирана во декември беше понуден износ од 400.000.000 денари, а побарувачката која беше постигната изнесуваше 227.000.000 денари. Во истиот месец се одржа и аукција на 12-месечни ДХВ, при што беше понуден износ од 300 милиони денари а побарувачката го достигна нивото од 15.650.000,00 денари.

Во текот на ноември и декември, пондерираната каматна стапка кај 3-месечните државни хартии од вредност (ДХВ) бележи тренд на стабилизација со благо зголемување во однос на претходните два месеци. Пондерираната каматна стапка во текот на ноември изнесуваше 5,165%, додека во текот на декември на аукцијата одржана на 04.12.2007 година се реализираше каматна стапка од 5,15%, која се задржа на исто ниво и на аукцијата одржана на 18.12.2007 година. Пондерираната каматна стапка на 6-месечните ДХВ, во ноември изнесуваше

5,36%, а во декември истата се намали на ниво од 5,24%. Кај 12-месечните ДХВ, пондерираната каматна стапка на аукцијата одржана во декември изнесуваше 5,50%. На аукцијата на 2-годишната ДХВ, која се одржа во ноември, се спроведе тендер со износи и беше понудена купонската каматна стапка од 6,50%. Доколку се направи споредбена анализа на движењата на каматните стапки на ДХВ во 2007 во однос на 2006 година истите покажуваат тренд на континуирано намалување. Илустративно, пондерираната каматна стапка на 3-месечните државни записи постигната на аукциите во декември 2006 година изнесуваше 6,26%, додека пак, истата постигната на аукциите во декември 2007 година се намали за 1,11 процентни поени и го достигна нивото од 5,15%. Кај 6-месечните државни записи пондерираната каматна стапка во декември 2006 се движеше околу 7,02% и со перманентно намалување во текот на годината, во декември 2007 достигна ниво од 5,24%, што претставува намалување од 1,78 процентни поени. Трендот на движење на каматните стапки е идентичен и кај останатите рочности на ДХВ.

- Секундарен пазар на државни хартии од вредност – На пазарот преку шалтер кај државните записи (ДЗ) во период ноември– декември 2007 година, е забележано незначително тргување, односно се изврши само една трансакција во номинален износ од 5.500.000 денари, со просечна цена од 98,9707 и просечен принос до достасу-

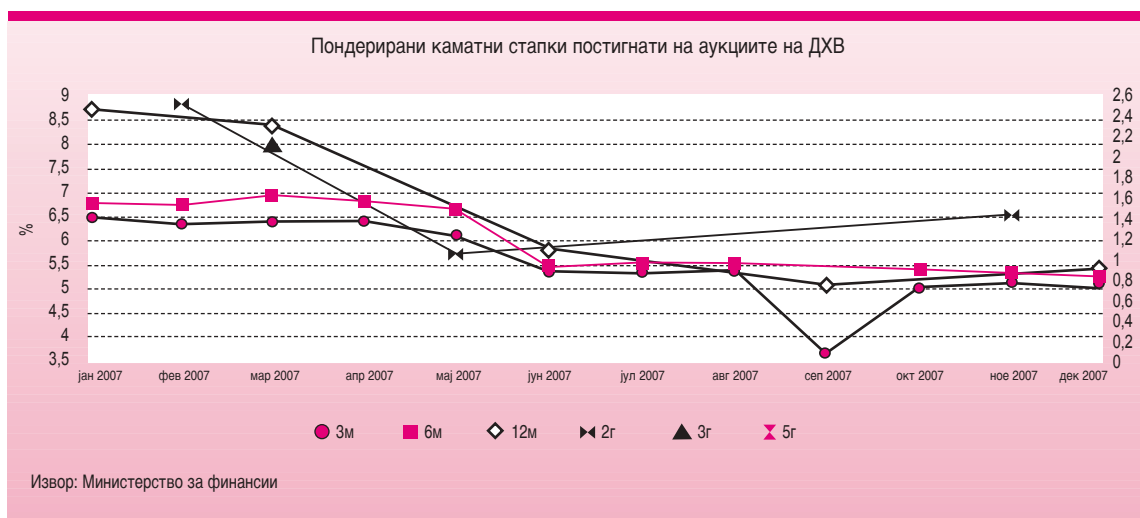
вање од 5,20%. Додека пак, кај државните обврзници (ДО) во горенаведениот период не се остварени трансакции.

На Македонската берза во ноември се тргуваше со структурни обврзници со вкупен обем од 1.729.989 евра, а вкупниот промет на тргување со структурните обврзници изнесува 1.448.827 евра или 88.700.358 денари. Прометот на тргување се добива со множење на остварената цена и обемот (номиналната вредност) на хартијата од вредност. Просечниот принос до достасување го достигнува нивото од 7,66% во месец ноември. Вкупниот обем на тргување на Македонската берза со структурни обврзници во декември изнесуваше 1.387.925 евра, а вкупниот промет на структурните обврзници изнесува 1.170.392 евра или 71.671.776 денари. Просечниот принос до достасување забележува ниво од 7,05%.

- На меѓународниот пазар на капитал се тргува и со еврообврзницата која што Р. Македонија ја издаде на 8.12.2005 година. Во јануари 2007 година, тргувањето се одвива по релативно високи цени, за да следи период на нивно намалување. Овој тренд на намалување, посебно во месеците јуни и јули е забележан и во минатата година, што може да се протолкува како период во кој тргувањата на меѓународниот пазар генерално се намалени. Во наредниот период се очекува повторно зголемување на интересот за еврооб-

врзницата како резултат на бројните активности кои ги презема Република Македонија на полето на привлекување на странски инвеститори, а сето тоа ќе придонесе и до зголемување на цените по кои се тргува;

- На 28.12.2007 година, Народната банка на Република Македонија ја објави во Службен весник на Република Македонија бр.159 од 28.12.2007 година, Одлуката за престанување на важење на Одлуката за начинот и условите за работа на нерезиденти со хартии од вредност во Република Македонија. Со стапувањето на сила на оваа Одлука се овозможува еднаков третман на резидентите и нерезидентите на пазарот на хартии од вредност. Имено, нерезидентите немаат повеќе потреба да купуваат права од Народна банка на Република Македонија, односно да даваат изјави пред Централен депозитар за хартии од вредност, што претставуваше мерка за ограничување на шпекулативниот капитал на пазарот на хартии од вредност. Оттука, за учество на пазарот на хартии од вредност, единствено потребно е да се отворат трансакциски сметки. На овој начин остварена е либерализација на пазарот на хартии од вредност.
- Во месец декември Комисијата за хартии од вредност ја одобри првата емисија на должнички хартии од вредност (Корпоративни обврзници) на

ProCredit банка. Банката издаде 5000 обврзници со вкупна вредност од 300.000.000,00 денари, и каматна стапка од 8,4% на годишно ниво. Номинал ЕУР на вредност на една корпоративна обврзница е 60.000,00 денари, со рок на доспевање од три години. Првата емисија на корпоративни обврзници на ProCredit банка е наменета за познат купувач, а како купувач се јавува НЛБ Тунска банка. Емисијата на корпоративни обврзници на ProCredit банка претставува прва емисија што ја издава една банка во Република Македонија.

- Предвремен откуп на долгот кон Париски клуб на кредитори – согласно Мултилатералниот договор потпишан во Париз на 24 јануари 2007 година со 13 земји членки на Парискиот клуб, Република Македонија во периодот од 31 јануари до 30 април 2007 година предвремено го откупи долгот кон Парискиот клуб на кредитори во вкупен износ од 67 милиони евра, по номинална вредност и без плаќање на дополнителни пенали или провизии. Преку откупот на овој долг се проценуваат каматни заштеди во Буџетот на Република Македонија во 2007 година од 2,5 милиони евра, а каматни заштеди ќе се остваруваат и понатаму до 2011 година во вкупен износ од 9,8 милиони евра.
- На 11 јули 2007 година Република Македонија потпиша билатерален договор за консолидација и отплата на одредени долгови со Република Италија. Со Договорот се утврди долгот во износ од 6.785.821,75 евра и 1.194.779,5 долари да се репрограмира, и да биде целосно откупен заедно со останатиот долг во износ од 930.593,33 евра и

1.541.621,83 долари кон Италија за кој веќе беше постигната согласност во рамките на Парискиот клуб на кредитори. Договорот беше ратификуван од страна на Парламентот на Република Македонија, по што на 31 Октомври 2007 година се изврши целосен откуп на италијанскиот долг од страна на Република Македонија.

- Извршен предвремен откуп на Обврзницата за санација на Стопанска банка А.Д. Скопје по номинална вредност во износ од 1.302,5 милиони денари;
- Издавање на шестата емисија на обврзниците за денационализација – врз основа на Законот за издавање на обврзници на Република Македонија за денационализација („Сл. весник на РМ“ број 37/2002), во износ од 18 милиони евра;
- Извршен предвремен откуп на дел од долгот кон Меѓународната банка за обнова и развој во износ од 96,1 милиони евра;
- Предвремен откуп на долгот кон Меѓународниот монетарен фонд, во вкупен износ од 29,19 милиони СПВ (односно 32,8 милиони евра).
- Предвремен откуп на два кредити од Европската инвестициона банка – на 15 август 2007 година, Министерството за финансии изврши предвремен откуп на овие кредити во износ од 6,82 милиони евра и со оваа операција ќе се остварат каматни заштеди во Буџетот на Република Македонија во наредните три години во износ од 385 илјади евра.

АКТУЕЛНИ ВЕСТИ

ЕРБАС КОРИСТИ МАКЕДОНСКИ СОФТВЕР

Европскиот гигант во авиоиндустријата Ербас од неодамна користи високо софистициран софтвер изработен на Машински факултет во Скопје. Ова се наведува во соопштението што го дистрибуираше Машинскиот факултет, во кое се појаснува дека станува збор за пакет од 20 компјутерски програми од областа на ладење, греење и пресметки на термодинамички величини и циклуси.

– Со оглед на фактот што Ербас е компанија која работи со технологија на највисоко ниво, ова претставува голем успех за нас – се вели во информацијата од факултетот.

Автор на софтверот е професор д-р Ристо Цицонков, кој работи на развивање на овој софтвер почнувајќи од 1980 година. Но, меѓународната афирмација почнува од 1994 година кога софтверот беше првпат изложен на Меѓународниот саем за ладење и климатизација во Нирнберг – Германија.

– Оттогаш Машинскиот факултет е редовен учесник на саемот со свој сопствен штанд. Нашите компјутерски програми ги користат голем број институции и фирми од повеќе земји во светот – се вели во соопштението.

МАЈЛСТОН СО КОНТРОЛЕН ПАКЕТ АКЦИИ ВО КИБ

Нордиската финансиска групација Мајлстон, стана сопственик на 75,9% од акциите на Кумановска Инвестициона банка (КИБ). Во наредните месеци, Мајлстон планира да го зголеми акционерскиот капитал на Банката преку нова емисија на хартии од вредност.

Преземањето на КИБ е дел од долгорочната стратегија на Мајлстон, која поседува акции во голем број компании од финансискиот сектор. Групацијата очекува добар поврат на инвестицијата, силно присуство на македонскиот банкарски сектор и поддршка на идниот развој со јакнење на инфраструктурата на Мајлстон во земјата.

– Групацијата целосно ќе го поддржи развојот на КИБ и ќе воведе нови производи на пазарот – истакна Гудмундур Оласон, извршен директор на Мајлстон.

Групацијата, велат новите менаџери, планира да го зајакне корпоративното управување на КИБ и да ги воведат стандардите на банките од Западна Европа.

Оваа нордиска групација веќе има силно присуство во Македонија, преку веледрогеријата Зегин, која е нивна членка, и тоа со инвестиции во фармацевтската и винарската индустрија.

Ние веруваме дека КИБ ќе обезбеди платформа за раст и профитабилност на Мајлстон во Македонија. Постојат добри можности во македонскиот банкарски сектор и со преземањето на КИБ, Мајлстон ја потврдува својата увереност во поволната инвестициона клима во банкарскиот сектор – изјави Оласон.

Вкупната актива на Мајлстон за лани изнесуваше 4,2 милијарди евра, што е двојно повеќе од 2006 година, а капиталот изнесува 820 милиони евра. Мајлстон донесе одлука да донира 100.000 евра во добротворни цели во Македонија. По 30.000 евра ќе бидат донирани на здружението Полио Плус за лицата со посебни потреби и на Музејот на Македонија за поддршка на историското и културно наследство на земјава. 40.000 евра ќе бидат донирани за стипендии на студенти од Македонија за студии на универзитети во Исланд.

ОД ПОЧЕТОКОТ НА ГОДИНАВА СЕ НАМАЛИЈА ЦАРИНСКИТЕ ДАВАЧКИ

Од 1 јануари 2008 година во земјава се намалија царините на повеќе производи за 10%, а за помал дел царината падна на 5%, со обврските преземени од Договорот за стабилизација и асоцијација со ЕУ, кој предвидува целосно укинување на овој вид давачка и отворање зона на слободна трговија до 2011 година.

Од прехранбените производи за 10% паднале царините за увоз за свинско месо, делови од живина, на млечните производи – павлаката, путерот, маргаринот и млечните намази.

За ист процент се намалува и царината за кафето, маслинките, сладоледот, портокалите и мандарините, а за 5% падна царината на какаото во прав.

За ист процент се намалија и царините на тоалетните води, парфемите, препаратите за хигиена, паркетот, хартијата, огледалата, некои видови на обувки, фрижидери, замрзнувачи, бојлери, мебелот...

Од Царината велат дека ова е значително намалување на царините на повеќето производи, кое се очекува да се рефлектира врз крајната цена на производите во малопродажбата, бидејќи во трговските пресметки ќе се намалат издатоците.

Обврските, пак, преземени со договорот со Светската трговска организација, Македонија во поголемиот дел ги исполни до лани, а царините за дел од производите кои останаа сукцесивно ќе се намалуваат до 2012 година. Од 1 јануари согласно обврските кон СТО за околу 3% се намалени царините на средствата за чистење и перење, течните сапуни, пластичните цевки, тапетите, пластичните куфери. Намалувањето на царината на текстилот е планирано за крај односно во 2012 година. Значи годинава се направени само мали приспособувања и тоа кај одредени производи.

– Нашата држава во најголем дел ги има исполнето обврските преземени со членството во трговската асоцијација, додека, на пример, кај прехранбените производи нема да има намалувања на царините согласно со СТО, што значи дека во сила и понатаму остануваат заштитните царини за чувствителните земјоделски производи – велат од Царината.

МАТ КУПУВА БОИНГ ЗА НОВИ ДЕСТИНАЦИИ

Домашниот авиопревозник МАТ е во финални преговори за купување на авион „Боинг 737-500“ бидејќи планира годинава да лета кон две до три нови дестинации. Комерцијалниот директор на МАТ,

Николас Кимерле, вели дека станува збор за користен, но добро одржуван авион со 126 седишта.

– До јуни годинава планираме да ја покриеме северна Италија. Се уште не сме одлучиле дали тоа ќе биде Милано или Верона. Во нашите предвидувања се и градовите Штутгарт и Минхен во јужна Германија, како и да отвориме редовна линија до Копенхаген. Планираме и оваа година да летаме од Охрид до Амстердам, бидејќи заедно со познатиот холандски тур-оператор „Кју интернационал“ планираме неделно да носиме по 70 туристи од оваа земја – вели Кимерле.

Од МАТ најавуваат дека почнувајќи од 1 април ќе биде воведен секојдневен редовен трансфер на патници од Скопје до аеродромот „Александар Велики“. Превозот ќе се врши четири пати дневно со комбиња и минибуси на скопска туристичка агенција и ќе биде поврзано со времето кога заминуваат или доаѓаат авионите на МАТ. Кимерле вели дека патниците ќе се превезуваат од станици што ќе бидат во Ѓорче Петров, Центар и Ново Лисиче.

– Во преговори сме да воспоставиме редовен превоз на патници од Косово до скопскиот аеродром. Сакаме овој сервис да им го понудиме и на други авиокомпанији за превоз на нивните патници – појаснува Кимерле.

Од МАТ се задоволни како работеле минатата година кога биле направени 3.240 летови и преве-

зени 223.869 патници, што е за 37% повеќе од 2006 година.

ГАМА ДОБИ ПРИКЛУЧОК ВО БУНАРЦИК

ЕСМ–ЕВН пушти нова трафостаница за потребите на ГАМА во слободната економска зона Бунарцик. Со ова на гасоводната компанија ГАМА и се овозможува непречена работа за развој на гасоводната инфраструктура и можност за транспорт на гас. Новата трафостаница е на среден напон од 10kV, а е поврзана со 35kV трафостаница која во прва фаза се изгради од страна на ЕСМ – ЕВН за потребите на инвеститорите во Бунарцик.

За целосна електрификација на Зоната предвидени се да се изградат нова 110kV трафостаница и 110kV далекувод, кои ЕВН ќе ја чинат околу 6 милиони евра. Од компанијата велат дека се целосно подготвени за реализација на оваа инвестиција, но проектот доцни од административни причини.

МЕПСО ЌЕ ПРЕНЕСЕ 50 МИЛИОНИ ЕВРА ВО МРЕЖАТА

Државниот преносен оператор МЕПСО годинава ќе вложи речиси 50 милиони евра во проекти за подобрување на енергетскиот систем, во преносот и за поефикасна работа на компанијата.

Поголемиот дел од парите, како што велат од компанијата, ќе се позајмат од Европската банка за обнова и развој (ЕБОР), Европската инвестициска банка (ЕИБ) и од Светската банка. Од овие финансиски институции и од други кредитори се обезбедени речиси 36 милиони евра за годинашните инвестиции.

За нови вложувања се планирани 42 милиони евра, за обнова на објектите ќе се потрошат 4,3 милиони евра, а за изработка на студии – 1,47 милиони евра. МЕПСО, годинава, ќе потроши пари и за купување на основни средства за работа.

– Обезбедивме 5,5 милиони евра за вложување во проекти што е 11% од планираните инвестиции. Уште 4 милиони евра се планирани од повратот на ДДВ кој ќе се оствари во текот на годинава. Останува да се обезбедат уште дополнителни 5 милиони евра од кредитни линии или донации за кои во тек се преговори со донори и други кредитни институции – велат од преносниот оператор.

Најголем и највреден проект кој ќе се реализира годинава е завршувањето и пуштањето во употреба на 400 – киловолтниот далекувод Штип – Црвена Могила. Со далноводот ќе биде поврзана нова трафостаница, која пак ќе се надоврзе на трафостаницата Дуброво. На овој начин ќе се направи затворен енергетски преносен систем за овој дел од земјава. За завршување на овој проект годинава се планирани 23,95 милиони евра или 47,9% од парите предвидени за инвестиции. Тој е во завршна фаза и според планот треба да биде пуштен во употреба во јули годинава. Проектот вкупно чини 34,34 милиони евра, ЕБОР учествува со 21,7 милиони евра, а МЕПСО – 5 милиони евра.

– Овој капацитет е од стратешко значење за македонскиот електро-енергетски систем бидејќи ќе овозможи стабилно поврзување со источниот сосед со 400 – киловолтен далекувод – потенцираат од МЕПСО.

МЕПСО ќе инвестира и 1,15 милиони евра во изградба на далекуводот од Штип до Ниш. Годинава е планирано да се издвојат 0,15 милиони евра за изработка на урбанистички проект за далекувод и далекуводно поле во трафостаница Штип. Пари ќе се инвестираат и во доизградба на постројка во скопски Петровец, во трафостаницата Скопје 4 и во трафостаницата Тетово 1. Изградбата треба да заврши до декември годинава, за што ќе бидат инвестирани 1,46 милиони евра од кои МЕПСО ќе даде 0,85 милиони евра, а Европската инвестициска банка – 0,61 милион евра. Ќе се доградува и далекуводот Вруток–Тетово за што годинава се планирани 2,55 милиони евра од Европската инвестициска банка и уште 0,45 милиони евра од МЕПСО. До сега во овој проект двете страни вложиле 0,8 милиони евра. Проектот треба да заврши во април годинава.

ХС ЗЛЕТОВИЦА ИНТЕНЗИВНО СЕ ГРАДИ

Поголем дел од објектите на хидросистемот Злетовица, предвидени во првата етапа, веќе се во завршна фаза на изградба. Со целосното завршување на овој капитален објект, со здрава вода за пиење, но и за наводнување на неколку илјади хектари обработливо земјиште, ќе се снабдуваат граѓаните од седум општини во источна Македонија.

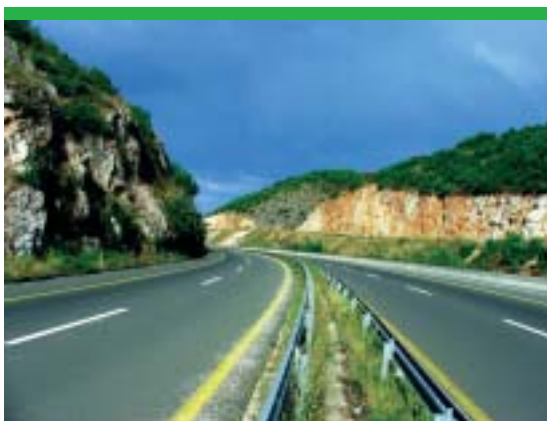
Пристапниот пат до акумулацијата, во должина од 20 километри, веќе е завршен. Браната Кнежево, кој е дел од хидросистемот, со сите придружни објекти, која почна да се гради во почетокот на минатата година, се очекува целосно да биде завршена во 2009 година. Пробиен е и опточниот тунел во должина од 300 метри и пречник од 4,7 метри во фаза на бетонирање.

Паралелно со работите на браната Кнежево, се работи и на поставување на цевководот до Свети Николе и Штип, додека за целосно завршување на првата фаза е потребно да се постави и цевководот до Карабинци и Лозово во должина од 18 километри.

ПРИОРИТЕТ ВО ПАТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА - ДОЗАВРШУВАЊЕ НА СКОПСКАТА ОБИКОЛНИЦА

Во земјава годишно во просек се градат 10 километри автопат и шест километри магистрални и регионални патишта, за кои се трошат околу 80 до 100 милиони евра. Ова е состојбата во последните 15 години, а според Програмата за изградба, рекон-

струкција, одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта што ја усвои Владата, со исто темпо ќе се продолжи и оваа година. Според оваа Програма, Владата има намера за реализирање на капитални проекти во патната инфраструктура да потроши 6,25 милијарди денари или 102 милиони евра.

Приоритет и годинава е ставен на дозавршувањето на обиколниот автопат на Скопје, за што се наменети 4,6 милиони евра. Од другите патишта што треба да се подигнат на ниво на автопат се и делницата Табановце – Куманово за чија реализација се определени околу 707.000 евра, а за Демир Капија – Смоквица околу 900.000 евра.

Според портпаролот на Министерството за транспорт и врски, Драган Симоновски, со Програмата се предвидени 16,3 милиони евра за нови инвестиции на делници од регионални патишта. Така, за изградба на патниот правец Радовиш – Струмица ќе бидат одвоени 4,8 милиони евра, за третата лента на патниот правец Градско – Прилеп се планираат 1,8 милиони, а за ски-центарот „Кожуф“ е пред-

видено 4,2 милиони евра. За изградба на пат до населбата „Сончев град“ се проектирани 700.000 евра.

Изградбата на патот Жировнички мост – Бошков мост ќе се поддржи со околу 2 милиони евра, патот Делчево – Црна Скала со 325.000 евра, по 650.000 евра се планирани за обиколницата Охрид – улица „Железничка“ и за рехабилитација на патниот правец Тетово – Јажинце, додека за приклучоци на клучката „Прдејци“ се предвидени над 160.000 евра. Над 1,06 милиони евра се предвидени за реконструкција и рехабилитација на регионални патни правци и наплатни станици.

ВО 2007 ГОДИНА ПИКИРАНИ 60 ПРОЕКТИ

Околу 60 проекти генерирале лани министрите за странски инвестиции и се очекува тие да донесат директни странски инвестиции во Македонија до крајот на годинава. Ова го изјави министерот задолжен за привлекување странски инвестиции Глигор Ташковиќ на средбата со претставници на бизнис секторот од Кавадарци.

– Сега на потег се странските фирми да одлучат дали, колку средства и во кои области ќе инвестираат – рече Ташковиќ на средбата.

Тој информираше дека заедно со министерот Веле Самак два пати во годината, од премиерот Никола Груевски добиваат листи на земји што треба да ги посетат.

– Потоа правиме анализи кои компании би можеле да бидат потенцијални инвеститори во десет таргет сектори. При директните средби со нив ги претставуваме поволностите што Македонија ги нуди како нивна следна инвестициска дестинација – нагласи Ташковиќ.

Стопанствениците изнесоа конкретни програми и проекти за искористување на природните ресурси во овој регион, за чија реализација се потребни странски инвестиции.

БУГАРИТЕ ДОБИЈА СОГЛАСНОСТ ДА ЈА КУПАТ СИЛЕКС БАНКА

Комисијата за хартии од вредност и дозволи на бугарската банка да даде понуда за откуп на обичните акции на Силекс банка. Понудата за откуп се однесува за 183.388 обични акции, а Централната кооперативна банка (ЦКБ) се обврзува една хартија од вредност да ја откупи по цена од 4.791 денари.

Одлуката на Комисијата за хартии од вредност следува по неодамнешната согласност на Гувернерот на Народната банка, Петар Гошев, со која и се дозволи на бугарската Централна кооперативна банка да купи акции во две македонски банки. Според оваа согласност, бугарската банка во рок од 180

дена може да ги преземе пакетот од 66,67% од акциите на Поштенска банка и 100% од вкупниот број акции со право на глас од Силекс банка.

Бугарската Централна кооперативна банка покрај во матичната земја работи и во странство. Таа е дел од финансиската групација „Химимпорт“ од Софија, во која влегуваат осигурителна компанија, пензиски фондови и други друштва. Членка е на европската асоцијација на кооперативни банки.

Согласно со ревидираните финансиски извештаи потенцијалот на ЦКП–Софија, на крајот на 2006 година изнесуваше 578,8 милиони евра, а капиталната позиција околу 60 милиони евра. Во декември минатата година, капиталот на Банката е зголемен и достигна околу 98 милиони евра.

МАЛИ ХИДРОЕЛЕКТРАНИ ЌЕ ГРАДИ 15 ХИДРОЦЕНТРАЛИ

Мали хидроелектрани (МХЕ) е новото друштво што го формираа скопската градежна фирма Гранит, словенечки Турбоинститут, Фериоинвест од Велес и скопска Топлификација. Овие четири компании здружени во конзорциум учествуваа и добија на тендер изградба на 15 мали хидроцентрали во земјава. Функцијата на оваа фирма е да се склучи договор за изградба на овие хидроцентрали и да се добие концесија за употреба на вода за производство на струја. Изградбата на овие хидроцентрали, согласно тендерската комисија, треба да се заврши за три години, а користењето на концесијата е во период од 20 години.

ГРАДОТ НА ЕРА ЌЕ ТРАСИРА ПАТ ДО ЕУ

Почна изградбата на големиот „град во град“, како што се нарекува комплексот „ЕРА Сити Скопје“, што ќе никне на „Скопски саем“. Првите лопати на камен-темелникот на деловната зграда што ќе се гради во рамките на комплексот, ги фрлија премиерот Никола Груевски, министерот за надворешни работи на Словенија, Димитриј Рупел и претседателот на УО на „Скопски саем“ и претседател на управата на Групацијата ЕРА, Гвидо Омладич.

Премиерот Никола Груевски рече дека ова ќе претставува најголем трговски претприемачки и забавен центар во земјава и регионот и ќе привлече над 30.000 посетители кои ќе го дадат својот придонес во развојот на Скопје.

– Ова е уште еден влог во нашите добри односи со Словенија. Присуството на ЕРА е добра порака за други инвеститори и е доволен доказ дека Владата прави конзистентна политика во креирањето на добра бизнис клима – нагласи Груевски.

Министерот Рупел, пак, рече дека со оваа инвестиција Словенија сака да го засили македонското стопанство и да вработи квалитетни кадри за заеднички настапи на трети пазари. Тој рече дека увозот на македонски производи во Словенија во 2006 година бил зголемен за 32%, а лани бил уште поголем. Тој ги повика словенечките претпријатија да инвестираат во Македонија и на тој начин да ја поддржат на нејзиниот пат во Европската унија.

Атрактивната деловна зграда ќе се гради на површина од 33.600 квадрати, ќе има десет ката и три подземни гаражи и ќе биде опремена со најмодерна информатичка структура.

– Ќе биде наменета за домашни и за странски претпријатија и организации што влегуваат на македонскиот пазар и во поширокиот регион, како и за средни и мали претпријатија, претставништва и установи што сакаат да се афирмираат во ЈИЕ – нагласи Омладич.

„ЕРА Сити Скопје“ треба да биде најголем и најсовремен деловен, трговски и забавен центар во регионот. Во неговата изградба Групацијата ЕРА во следните пет години ќе вложи околу 150 милиони евра, при што се очекува да се отворат околу 800 работни места.

Во повеќенаменскиот комплекс ќе се изгради најголемиот трговски центар во регионот со подземен паркинг, приземје и кат, со вкупна површина од 85.000 квадратни метри. Ќе има и комплекси за други дејности, како фитнес и велнес центри, кино,

ресторани... Трговскиот центар со мегамаркетот ќе биде лоциран во средниот дел на „ЕРА Сити Скопје“.

CPL CONCORDIA DRUP ЌЕ ВЛОЖИ 60 МИЛИОНИ ЕВРА

Инвестиции во енергетскиот сектор од 60 милиони евра најавува италијанската корпорација CPL Concordia drup со седиште во Модена. Првите луѓе на компанијата, која е европски лидер во областа на енергетиката, на покана на македонската Агенција за енергетика престојуваа во Скопје. Тие треба да се запознаат со деловната клима во земјава за да одлучат каде ќе вложуваат.

Според Роберто Касари, претседател на компанијата, во која се вработени над 1.000 лица, тие се заинтересирани за гасификација, за изградба на термички со моќност од еден до три мегавати и за изградба на фабрики за рециклирање на сметот.

– Дејноста на нашата компанија е давање на врвни услуги во енергијата, климатизација на згради на јавни и приватни установи, но, во она во што сме меѓу најдобрите е заштеда на енергијата – вели Касари.

Тој појасни дека располагаат со над 200 софистицирани системи со кои се заштедува повеќе од 20% енергијата и 25% гориво.

За Атанас Србовски, директор на Агенцијата за енергетика, нашата земја е сиромашна со енергенс и затоа неминовно е да се форсира заштедата на енергијата.

– Проектот за енергетска ефикасност наменет за општините може успешно да се реализира ако има соработка со компании кои се заинтересирани да инвестираат – нагласува Србовски.

Оваа италијанска корпорација веќе има свои претставништва на Балканот и тоа во Грција, Романија, но и во Алжир и Аргентина. Тие се задолжени за гасификацијата, работат на системи за

искористување на обновливи извори на енергија и поставување на ветрогенератори.

ВЛАДАТА ГО НАМАЛИ ДДВ-ТО ЗА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ ОД 18 НА 5%

Владата го намали ДДВ-то за комунални услуги од 18 на 5%. Измената е направена за да се намалат трошоците на граѓаните за јавна чистота, но и да се ослободат јавните претпријатија од високите трошоци кон државата, поради кои поголем број се во лоша финансиска состојба.

– Со оваа мерка ќе се придонесе кон надминување на проблемите кај комуналните претпријатија и ќе се оствари позитивно влијание врз еколошките перформанси во земјата, односно практично следење на европските трендови во заштитата и унапредувањето на животната средина. Ќе се придонесе и кон заштита на стандардот на граѓаните со тоа што ќе се намалат цените на овие комунални услуги – истакна министерот за финансии Трајко Славевски.

ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ ЌЕ ПОТПИШУВААТ ОСИГУРИТЕЛНИ ПОЛИСИ

Наскоро ќе биде распишан тендер за избор на осигурителни компании со кои земјоделците ќе можат да склучуваат договори за осигурување на своето производство. За да го заживее овој начин

на обесштетување на земјоделците, чие производство ќе биде погодено од елементарни непогоди, Владата ќе учествува со 30% како субвенција во полисата што треба годишно да ја плати производителот на осигурителната компанија. Вице-премиерот за образование и земјоделство, Живко Јанкуловски вели дека од годинава е прифатено да се пристапи кон осигурување на земјоделските култури на овој начин со што се напушта досегашниот, да се употребуваат противградобитни ракети. Тоа значи дека државата ќе престане да им исплаќа надоместок на земјоделците за претрпената штета.

– Со програмата за агробизнис осигурување ќе бидат опфатени сите земјоделци што ќе прифатат да го осигуруваат своето растително производство, вклучувајќи ги тука и корисниците на бенефициите од Програмата за поддршка на земјоделството во 2007 и 2008 година. Ќе бидат опфатени насадите со пченица, пченка, јачмен, домати, пиперки, краставици, бостан, тутун, лозовите насади, праските и јаболката, бидејќи праксата од минатите години покажа дека овие култури се најподложни на ризик од елементарна непогода – рече Јанкуловски.

Културите ќе бидат осигурани од пожар, град, гром и поплави. Со осигурување ќе биде опфатена и животата стока која ќе угине поради болест или ранување, но Владата за нив нема да партиципира во висината на полисата.

Прикажано низ примери, земјоделците што произведуваат пченица на пет хектари ќе треба со субвенцијата од 30% од Владата да платат 1.700 денари. Годишната премија за 0,5 хектари тутун изнесува 5.400 денари, а за 0,3 хектари пиперки – 4.800 денари. За подигнат лозов насад од половина хектар, премијата изнесува 4.000 денари.

Во изминатите години немаше интерес за осигурување на земјоделското производство од домашните компании, но Јанкуловски вели дека добил уверување дека тие ќе им излезат во пресрет на земјоделците со давање на примамливи премии.

СЛОВЕНИЈА ЌЕ НИ ПОМАГА ВО РЕСОРТ ТРАНСПОРТ

Словенија ќе го зајакнува капацитетот на македонското Министерство за транспорт и врски за претстојните преговори со Европската Комисија. Од втората половина на годинава работни групи од министерствата за транспорт на двете земји ќе разменуваат компаративни искуства и информации за евроинтеграционите процеси во ресортот транспорт. За таа цел, ресорните министри, Миле Јанакиески и Радован Жерјав потпишаа протокол за соработка со кој се предвидува обука на вработени од нашето Министерство за транспорт во Словенија.

Македонија ќе добие словенечка помош при имплементација на дигиталните тафографи што треба да се спроведе до 2010 година.

Двајцата министри кои го разгледувале начинот како Словенија го решила прашањето за субвенции во железничкиот сообраќај, но и за развојот на авиосообраќајот, се обратија пред домашни и словенечки градежни компании на средбата во Стопанската комора. Јанакиески ги повика словенечките компании да се вклучат во градежни активности на капитални проекти во земјава, но истовремено побара словенечкиот пазар да биде отворен за нашите градежници. Јанакиески ги потсети сло-

венечките градежници дека во тек се неколку објави за лицитирање на државно земјиште покрај Велешкото Езеро наменето за изградба на хотели, мотели и автокампови.

– Владата во соработка со Светска банка иницираше проект за изградба на локални и регионални патишта вреден 100 милиони евра. Средствата ќе ги обезбеди Светска банка и тоа е најголемо вложување во регионалната и локалната инфраструктура во македонската историја – рече Јанакиески.

Жерјев истакна дека дури 6% од БДП на Словенија минатата година отпаднал на градежништвото, а во странство биле изведени работи од 125 милиони евра.

Словенечките градежници ја истакнаа сериозната намера да се вратат на македонскиот градежен пазар, но за такво нешто тие побараа нивните работни лиценци и дипломи да бидат нотифицирани за пократко време. Домашните инженери побараа помош од словенечките колеги во делот на сеизмолошките прописи.

МАМУТСКИ ПРОЕКТ НА МЕТАЛЕЦ

Прилепски „Металец“ преку компанијата „Alpine“ од Австрија обезбеди работа во Албанија вредна 6 милиони евра, што претставува најголем извоз на оваа фирма во нејзиното 35-годишно постоење. Станува збор за изградба на мостови на автопатот Драч – Валона, во чија челична конструкција ќе бидат вградени 4.000 тони железо, што за македонски услови претставува мамутски проект. Тој треба да придонесе „Металец“ да ја деблокира жиро-сметката и да направи голем економски скок.

Зад „Металец“ стојат неколку значајни проекти кои допрва треба да се реализираат. Тоа се слободната економска зона, проектот за создавање на биогориво од растението мискантус, производство на сончеви колектори за ветерната енергија и слично.

„ЛУКОИЛ“ САКА ДА ГИ ЗГОЛЕМИ ИНВЕСТИЦИЈЕ ВО МАКЕДОНИЈА

„Лукоил“ ќе продолжи да ја реализира својата инвестициска програма во Македонија и сака да го зголеми обемот на инвестиции, иако за тоа можеби ќе треба повеќе време. Притоа, најголем проблем, според директорот на „Лукоил“ – Македонија, Ан-

дреј Михајлович Куку, се уште е докрај неререформираното македонско законодавство.

– Постојат бирократски проблеми, но верувам дека за кусо време тие ќе бидат надминати. Владата прави реформски напори и презема мерки за привлекување странски инвеститори. Мислам дека за неколку години ќе се измени структурата на нафтениот пазар во земјава и ќе се продаваат висококвалитетни горива – рече Куку.

Тој потсети дека со Спогодбата за стабилизација и асоцијација со ЕУ е предвидено од 2011 година пазарот на нафтените деривати во Македонија да биде наполно либерализиран, што ќе биде прв чекор за воведувањето на ЕУРО 5. „Лукоил“ веќе ги има усвоено стандардите за употреба на горивото ЕУРО 5.

– Мора да мислиме на квалитетот на горивата за да може да се пласираат во Европа – истакна Куку.

ВЕСТИ ОД РЕГИОНОТ

ММФ СО НАМАЛЕНИ ПРОЦЕНКИ ЗА ГЛОБАЛНИОТ ЕКОНОМСКИ РАСТ

Меѓународниот монетарен фонд ги намали проценките за глобалниот економски раст во 2008 година, пред се поради финансиската криза во САД, што е можно да влијае на останатите економии.

Според ММФ, се очекува раст од 4,1% оваа година, што е за 0,3% помалку од претходните предвидувања.

Економијата на САД, се очекува да има раст од 1,5% или 0,4% помалку од претходните проценки.

ММФ веќе еднаш ја намали проценката за растот во 2008 година и тоа беше во октомври лани. Во Извештајот Фондот наведува дека „епицентар“ на намалувањата е кризата со хипотекарните кредити во САД.

*Според главниот економист на ЕБОР
Ерик Берглоф*

РЕГИОНОТ ДОБРО СЕ ДРЖИ И ПОКРАЈ КРИЗАТА НА СВЕТСКИТЕ ПАЗАРИ

Европската банка за обнова и развој (ЕБОР) очекува земјите од источна Европа и поранешниот Советски Сојуз да остварат добри резултати и покрај неодамнешните турбуленции на светските финансиски пазари, кои, секако, ќе влијаат врз регионот.

– Регионот добро се држи, но ќе претрпи влијанија од глобалните финансиски пазари. Како резултат на тоа, оваа година ЕБОР очекува помал пораст во регионот за околу 0,5 процентни поени – најавил Ерик Берглоф, главен економист на ЕБОР.

Во својот последен транзициски извештај објавен во ноември, лани, ЕБОР предвиде дека во 2008 година просечниот пораст во 29-те земји каде ЕБОР делува (централна и источна Европа, Русија, Украина, земјите од Кавкаскиот регион, централна Азија и Монголија) ќе изнесува 6,1% за разлика од порастот од 7% во 2007 година. Берглоф сега очекува оваа бројка да изнесува 5,5%.

Глобалната финансиска криза ќе го засегне регионот на ЕБОР преку три канали – поголема ранливост од аспект на ликвидноста, зголемени трошоци на задолжување и порастот во САД. Според Берглоф, регионот досега „прилично добро се справувал со надворешните притисоци.

– Од август наваму, трошоците за задолжување се веќе во пораст и се движиме кон несоодветно утврдување на цените согласно ризикот – рече Берглоф.

Влијанието од дополнителното намалување (на реалниот економски пораст) или дури рецесија во САД ќе има само „скромно влијание“ врз земјите од источна Европа и бившиот Советски Сојуз, бидејќи овие земји не зависат во голема мера од нивниот извоз на пазарот во САД.

Според главниот економист на ЕБОР инфлацијата е прашање што го засега целиот регион.

– Брзиот пораст на кредитирањето во некои земји е причина за загриженост на која ние укажуваме веќе некое време. Но, има и позитивни примери каде со помош на координирани напори се ставени под контрола навидум тешки ситуации. Високото ниво на дефицит на тековните сметки, високата изложеност кон странство и политичките несигурности во одредени земји во регионот се други потенцијални причини за загриженост – истакна Берглоф.

СЛОВЕНЕЧКИТЕ БАНКИ ВЛЕГОА ВО СИСТЕМОТ „ТАРГЕТ 2“

Централната банка на Словенија, комерцијалните и штедните банки, како и Централната корпорација за порамнување на хартиите од вредност, му се приклучија на новиот систем за плаќање „Таргет 2“ (Трансевропски автоматизирани бруто изедначени брзи трансфери во реално време), што беше лансиран на пазарот.

Платниот систем „Таргет 2“ претставува централизиран систем за порамнувања низ цела Европска Унија, што постепено ќе го замени претходниот систем „Таргет“, востановен кога еврото беше воведено во прометот на берзите, во 1999 година, соопшти „Банка Словеније“.

Цел на унапредениот систем е да ги олесни големите европлаќања во реално време и итни плаќања кои ги извршуваат централните банки.

Вклучувањето во новонастанатиот систем, како што пренесува агенцијата СТА, е чекор кон интеграција, хармонизација и олеснување на европските системи на плаќање и порамнување, а е од особена важност за банките.

ПОГОЛЕМА ПОБАРУВАЧКА, ПОМАЛА ПОНУДА НА МЛЕКОТО НА СВЕТСКИОТ ПАЗАР

Потрошувачката на млечните производи на светскиот пазар почнувајќи од 2008 година ќе се зголемува за 30 до 40 милиони тони годишно, а на

европскиот за 10 до 11 милиони тони, додека понудата ќе опаѓа како последица на намалувањето на рентабилноста на производството на млекото, смета водечкиот аналитичар на германската компанија „Zentrale Markt und Preisberfustel“, Ерхард Рихартс.

Тој за време на Конференцијата „Светот на млекото – 2007“ укажа дека не е исклучено Европа до 2015 година да стане нето увозник на млечни производи како резултат на поскапувањето на сточната храна.

Рихартс појасни дека европските фармери поради неповолната ситуација на земјоделскиот пазар го губат интересот за производство на млекото.

Европските експерти не очекуваат стабилност на пазарот на млекото во наредните пет години и дури укажуваат на можното влошување на состојбата во тој производен сектор.

БУГАРИЈА КЕ УВЕЗУВА РАБОТНА СИЛА

Бугарија планира да увезува квалификувана работна сила со цел полесно да ги изгради енергетските цевководи кои ќе поминуваат низ нејзината територија и за изградба на нуклеарната централа, изјави министерот за труд Емилија Масларова.

– Зборуваме за повеќе од десет илјади работници, пред се во градежништвото, во енергетиката и во туризмот. Увезуваме работници по потреба, но сега на ред доаѓаат крупни инфраструктурни проекти заедно со големите странски инвестиции, поради што сме принудени да го забрзаеме тој процес – истакна Масларова.

Таа истакна дека Украинците, Молдавците, Македонците, Србите и Турците покажале интерес за да работаат во Бугарија, а дефицитот од работна сила би можел да биде надоместен и од Виетнам, од Индија и од Египет.

Бугарија планира да изгради нова нуклеарна централа во вредност од 4 милиони евра, а е и

еден од тројцата партнери во проектот за транс-балкански нафтоводи и гасоводи, чија изградба треба да почне в година.

Бугарската влада дополнително треба да ги разгледа плановите со работодавачите за тоа каков вид на работници се потребни во наредните пет години и во кои региони тие би требало да бидат вработени.

АВТОПАТ ОД НИШ ДО МАКЕДОНСКАТА ГРАНИЦА

Српското министерство за инфраструктура објави меѓународен тендер за изработка на главен проект и за изградба на дел од автопатот од Ниш до границата со Македонија, во должина од 42,1 километар. Српскиот министер за инфраструктура Велимир Илиќ изјавил дека вредноста на проектот изнесува 144 милиони евра.

Тендерската документација за другата делница, која треба да поминува, низ Грделичка клисура, во должина од 30 километри ќе биде подготвена во наредните шест месеци, за што ќе треба да се издвојат околу 330 милиони евра. Рокот за завршување на целиот проект е до крајот на 2011 година.

Српските медиуми објавуваат дека дел од проектот ќе се финансира со пари од грчкиот план за реконструкција на Балканот, а околу 80% од средствата ќе ги обезбеди српската влада.

Со тој план, на Србија и се доделени 100 милиони евра за изградба на Паневропскиот коридор 10, од Ниш до граничниот премин Прешево.

ОД ЈАПОНИЈА 12 МИЛЈАРДИ ЈЕНИ КРЕДИТ ЗА АЛБАНИЈА

Јапонската Влада ќе и одобри кредит на Албанија, во износ од 12 милијарди јени (нешто повеќе од 77 милиони евра), по многу поволни услови,

за регулирање на канализационата мрежа и прочистување на отпадните води во Тирана.

Ова на средбата во Токио му го соопштил јапонскиот премиер Јасуа Фукуда на неговиот албански колега Сали Бериша, кој се наоѓа во неколкудневна посета на Јапонија. Фукуда му ветил финансиска поддршка и во реализацијата на други значајни проекти.

Интерес за инвестирање во Албанија искажале и јапонски бизнисмени. Тоа посебно било нагласено од страна на првите луѓе на здравствена-та компанија „Токошукаи“ која располага со 150 болници и центри за рехабилитација. Бериша од своја страна им ветил дополнителни олеснувања доколку се одлучат да инвестираат во неговата земја. Ова инаку, е прва посета на албански премиер на Јапонија.

ЕВРОПСКАТА УНИЈА ПЛАНИРА ДЕЛ ОД СУБВЕНЦИИТЕ НАМЕНЕТИ ЗА ТУТУНОПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ ДА ГИ НАСОЧИ КОН КАМПАЊИ ЗА БОРБА ПРОТИВ ПУШЕЊЕТО

Субвенциите на тутунот треба да бидат укинати во 2010 година, кога ќе се означи крајот на четиригодишното постепено укинување, кое министрите за земјоделство на ЕУ го договорија во 2004 година. Европската комисија планира 5% од таа помош да ја пренасочи кон борбата против пушењето, бидејќи средствата за таквите кампањи, како што и беше предвидено, се потрошени кон крајот на минатата година.

ЕУ годишно за субвенционирање на производството на тутун троши приближно 321 милион евра, а тоа е само дел од земјоделскиот буџет кој изнесува 44 милијарди евра.

Од реформите во 2004 година, буџетот на ЕУ за тутун, чиј најголем дел оди во Грција и Италија, каде тутунот претежно се произведува во сиромашните региони, е намален за околу две третини.

Производството на тутун во ЕУ глобално гледано е мало, бидејќи Унијата учествува само со нешто повеќе од 5% во светското производство, но сепак е рангирана како петти по големина произведувач во светот.

ЦЕНИТЕ НА СТАНОВИТЕ ВО ЛЈУБЉАНА РАСТАТ, НО СО ПОМАЛО ТЕМПО

Цените на станите во Љубљана и предградијата се зголемиле лани за повеќе од 14% во однос на 2006 година. Според словенечки медиуми, темпото на пораст сепак било помало отколку претходните години.

Растот оваа година најверојатно уште повеќе ќе се успори поради високите домашни и новите цени и новите понуди за изградба на нови станбени објекти.

Во Љубљана лани најмногу поскапеле едно-собните и двособните станове.

Понискиот раст на цените е последица на тоа што поголемите станове сега на пазарот достиг-

наа цена која е над можностите на потенцијалните купувачи. Во Љубљана цената за еден квадратен метар од едноособен стан е речиси 3.000 евра.

РЕКОРДЕН БРОЈ ТУРИСТИ ЈА ПОСЕТИЛЕ ТУРЦИЈА ОВАА ГОДИНА

Во периодот од јануари до ноември 2007 година Турција ја посетиле 22,3 милиони туристи, што е за 19% повеќе во однос на истиот период минатата година.

И во 2007 година најголемиот број од туристите пристигнале од Германија (околу 4 милиони), а потоа следат Русија (2 милиони и 405 илјади) и Велика Британија (милион и 882 илјади). На четврто место е Бугарија, а по неа доаѓаат Холандија, Иран и Франција.

72% од туристите, кои ја посетиле Турција од јануари до ноември пристигнале по воздушен пат, а 20% во земјата дошле со автомобили или автобуси, додава „Хуриет“.

СТАТИИ

Зорица Апостолска
Билјана Петроска

РЕФОРМА НА ПЕНЗИСКИОТ СИСТЕМ И ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКИОТ И ПАЗАРОТ НА КАПИТАЛ ВО КОНТЕКСТ НА СТАРЕЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Зорица Апостолска е директор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС). Има завршено Економски факултет во Скопје, насока банкарство и финансии. Работела во Министерството за труд и социјална политика на раководна позиција во пензискиот сектор, била директор на проект на Светска Банка (ПЕРТАП), претседател на Управен комитет за пензиска реформа, заменик претседател на Управен комитет за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, член на министерски Совет за имплементација на пензиска реформа, член на работна група за воспоставување на Агенција за супервизија на осигурување, член на Пазарниот комитет при Министерството за финансии, итн.

Била презентер на бројни меѓународни конференции за пензиска реформа и држела предавања на неколку факултети во Република Македонија и на курсот за инвестициони советници организиран од Комисијата за хартии од вредност. Има објавено повеќе статии во разни стручни списанија во земјата и странство. Има посетувано обуки и студиски патувања во САД, Унгарија, Холандија, итн.

Билјана Петроска е раководител на секторот за истражување во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС). Претходно работела повеќе години во Актуарската единица на Фондот на пензиско и инвалидско осигурување на Македонија. По професија е дипломиран електротехнички инженер и овластен актуар. Учествовала во работата на комитетите за пензиска реформа и воведување на доброволно капитално финансирано пензиско осигурување во Република Македонија. Учествовала на голем број семинари и конференции во земјата и странство од областа на пензиското осигурување и актуарството. Има посетувано релевантни обуки и студиски патувања во САД, Велика Британија, Холандија, Бугарија, итн. Била предавач на Курсот за актуарска математика и осигурување, организиран од Министерството за финансии.

Старењето на населението ги приближува пензискиот систем и финансиот пазар. Пензискиот систем има се поголемо влијание врз финансиот пазар и пазарот на капитал. Пензиските системи се едни од најголемите институционални инвеститори во светот. Нивното значење за овие пазари е се поголемо бидејќи преку нив се поттикнува штедењето, се зголемува инвестирањето, се продлабочува конкуренцијата и се стимулира појава на нови финансиски производи и услуги.

Мислењата изразени во овој текст се на авторите и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии

Државата и пензискиот систем

Првостепена функција на пензискиот систем е да им обезбеди на луѓето соодветен приход во нивната старост. Пред индустриската револуција и урбанизацијата семејството се грижело за постарите лица. Но, граѓаните самите можеби не сакаат или немаат знаење и искуство да заштедат сами за себе за во старост. Заради економските и социјални промени кај луѓето и семејствата, државата ја презема улогата на регулатор, организатор и финансиер преку организиран систем кој обезбедува заштита на старите лица. Пензиското осигурување е дел од социјалното осигурување. Тоа е едно од основните човекови права кое е уставно гарантирано.

Ото фон Бизмарк

Државата е должна да го организира остварувањето на ова право кое е од важност за сите генерации: за сегашните пензионери, но и за нашите деца и внуци, кои се идни генерации пензионери. За сите нив мора да се обезбедат пензии преку следење и унапредување на пензискиот систем во констелација на сите демографски и социоекономски трендови и опкружувања. Како поткрепа за историскиот развој и унапредување на пензиските системи во рамки на државата, може да ни послужи примерот со Германија, каде во 1889 г. е основан првиот организиран пензиски систем во светот во времето на канцеларот Ото фон Бизмарк, по што ваквиот пристап го следеле и другите европски земји и пошироко во светот.

Старењето на населението и видовите пензиски системи

Старењето на населението е светски тренд. Луѓето во светот живеат се подолго како резултат на подобрените услови за живот и напредокот на медицината. Тоа значи дека има се по-

малку млади работоспособни луѓе, а се повеќе стари луѓе. Во контекст на пензискиот систем, тоа предизвикува зголемување на бројот на стари лица кои користат пензија и зголемено времетраење на користењето на пензијата, што резултира во пораст на трошоците за пензии и зголемен товар на пензискиот систем. Од друга страна, слабее приходната страна бидејќи има се помалку работоспособни лица кои плаќаат придонеси во пензискиот систем.

Се почесто се дискутира и применува поместувањето на старосната граница за пензионирање, со што се зголемува периодот во кој се штеди, соодветно на зголемувањето на периодот во кој се трошат заштедените средства

Пензиското штедење мора да се следи во контекст на животен циклус, односно од влез на лицето на пазарот на работна сила па до неговата смрт. Луѓето, додека се активни, работат и заработуваат, и издвојуваат дел од својата заработка како заштеда за пензија. Се поставува прашањето дали лицата кои работат триесетина години (на пример од возраст 30 до 60 години) ќе заштедат доволно за пензија која ќе се користи дваесетина години (колку што е очекуваното траење на животот по пензионирање, односно од 60 до 80 години)? Затоа се почесто се дискутира и применува поместувањето на старосната граница за пензионирање, со што се зголемува периодот во кој се штеди, соодветно на зголемувањето на периодот во кој се трошат заштедените средства.

Голем број земји се соочуваат со криза во пензиски системи. Пензиските системи функционираше успешно додека биле млади, додека имало голем прилив на средства во системот од придонеси, а мали одливи од системот за исплатени пензии. Со зреење на пензиските системи, како резултат на стареењето на населението, нивните проблеми со исплата на ветераните пензии стануваат се поизразени. Дополнително, проблеми кај овие системи се историски „дарежливите“ пензии

наспроти несоодветно ниските стапки на придонес во текот на постоењето на системите и промените во економските услови, односно, намалени стапки на вработување и намалена уплата на придонес.

Како се покажува директната зависност на PAYG системите од демографијата?

За да се одржат PAYG системи во рамнотежа потребно е да се изедначат приходите со расходите односно:

$$\text{Осигуреници} \cdot \text{Стапка на придонес} \cdot \text{Плата} = \text{Пензионери} \cdot \text{Пензија}$$

Оттука:

$$\text{Стапка на придонес} = \frac{\text{Пензионери}}{\text{Осигуреници}} \cdot \frac{\text{Пензија}}{\text{Плата}}$$

Кога старее населението се зголемува соодносот $\frac{\text{Пензионери}}{\text{Осигуреници}}$

За да се одржи системот во рамнотежа потребно е или да се намали соодносот $\frac{\text{Пензија}}{\text{Плата}}$, односно да се намалат пензиите или да се зголеми стапката на придонес.

ње на пензиите преку дополнителни капитално финансирани планови – организирани од државата, работодавачите или преку индивидуално штедење. И во една од директивите на Европската Унија се укажува дека, бидејќи системите за социјално осигурување се под притисок, кој постојано се зголемува, професионалните пензии во иднина се повеќе ќе имаат улога на надополнување со цел да се обезбеди сигурно, трајно и ефикасно социјално осигурување кое треба да гарантира пристоен животен стандард во старост.

Капитално финансираните пензиски планови предвидуваат штедење и капитализација на уплатените придонеси, преку нивно континуирано инвестирање и акумулирање се до моментот на пензионирање. Овие системи значаат и отстапување од принципот на меѓугенерациска солидарност и премин кон сопствено штедење. Индивидуалните лица имаат се поголеми можности, поголем избор и повеќе права, но истовремено имаат и зголемена сопствена обврска за штедење за пензија. Во капитално финансирано пензиско осигурување се предвидува евидентирање на сите акумулирани средствата на име на секое лице кое е учесник во системот и овие средства се лична сопственост и се користат исклучиво за пензија на тоа лице. Поради директната врска меѓу уплатите во вид на придонеси и исплатените пензии се смета дека овие системи се пофер поставени. Пензиското штедење е штедење на долг рок, поради што може реално да се очекува пораст на акумулираните средства во тој рок. Во контекст на стареењето на населението, колку подолго работи лицето ќе заштеди и повеќе средства за пензија, особено што средства имаат изразен пораст во последните години пред пензионирањето.

Интеракција меѓу капитално финансирани пензиски фондови и финансиските и пазарите на капитал

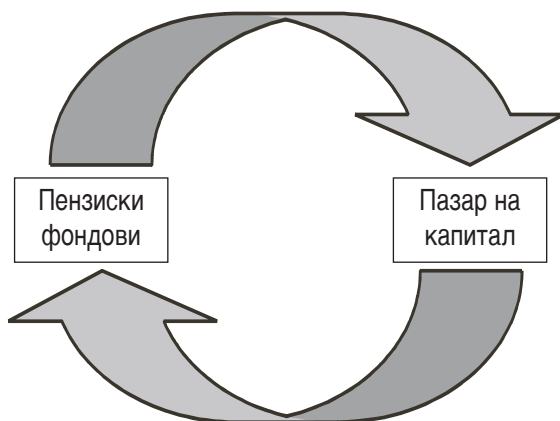
При воведувањето на капитално финансирано пензиско осигурување секогаш се поставува

Капитално финансираните пензиски планови предвидуваат штедење и капитализација на уплатените придонеси, преку нивно континуирано инвестирање и акумулирање се до моментот на пензионирање. Овие системи значаат и отстапување од принципот на меѓугенерациска солидарност и премин кон сопствено штедење

Реформата на пензиските системи е неизбежна. Демографските фактори особено влијаат на системи финансирани на принцип на тековно финансирање (т.н. PAYG системи), каде тековно вработените лица плаќаат придонеси со кои се исплаќаат пензиите на тековните пензионери. Поради тоа, има општа согласност дека, во очекување на стареењето на населението, се поголем акцент се става на капиталното финансира-

прашањето на постоење на основни предуслови за негов успешен почеток.

Што е потребно прво да биде развиено, пазарот на капитал или пензиските фондови? Дали за воведување на пензиски фондови е потребен претходно добро развиен финансиски и пазар на капитал, или појавата на пензиските фондови е поттик за развојот на овие пазари?

Пензиските фондови и пазарот на капитал имаат меѓусебна поврзаност и влијание. За успешно функционирање на пензиските фондови, на пазарот на капитал мора да има законска регулатива, минимум инструменти за инвестирање и доволно ликвидност и потребна длабина на пазарот на капитал. Од друга страна, постоењето на пензиските фондови, како институционални инвеститори и нови играчи на пазарот, предизвикува зголемен прилив на средства на пазарот, поттикнување на тргувањето, конкуренцијата и стимулација за создавање на нови финансиски производи и услуги, итн.

Развој на македонската пензиска реформа

Република Македонија во последните десетина година минува низ процес на подготовка и имплементација на пензиска реформа. Со цел надминување на очекуваните проблеми со солвентноста на PAYG пензискиот систем беше направена темелна реформа и воспоставен трестолбен

пензиски систем. Напрво, се спроведе параметричка реформа на PAYG системот со цел намалување на неговите обврски и олеснување на транзицијата, а потоа се воведо капитално финансирана пензиска компонента. Од 2006 година функционира задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (втор столб) кое постепено се воведува за сите генерации. Имено, тоа е задолжително за сите лица кои се вработени за прв пат по 1 јанури 2003 година, а доброволно за останатите вработени. За овие лица, една третина од пензискиот придонес оди во вториот столб од каде лицата ќе добиваат една пензија, а две третини одат во првиот столб од каде лицата ќе добиваат друга пензија. Од првиот столб истовремено се покриваат ризиците од инвалидност и смрт, а се обезбедува и минимална пензија, во случај збирот на износите на пензиите од првиот и вториот столб да биде понизок од минимално гарантираниот износ. За средината на 2008 година се планира и почеток на имплементација на доброволното пензиско осигурување (трет столб).

Од 2006 година функционира задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (втор столб) кое постепено се воведува за сите генерации. Имено, тоа е задолжително за сите лица кои се вработени за прв пат по 1 јанури 2003 година, а доброволно за останатите вработени

Пензиската реформа во Република Македонија е една од важните сегменти во структурните реформи. Во времето на планирање и спроведување на пензиската реформа, Република Македонија истовремено поминуваше и низ период на завршување на транзицијата кон пазарна економија и приватизација, макроекономска стабилизација и реформи во финансискиот сектор и на пазарот на труд. Сите тие реформи имаат интерактивно влијание меѓусебе.

Прашањата кои беа третираны во текот на подготовката на пензиската реформа се однесуваа

на апсорпционата моќ на пазарот на капитал за новите средства од пензиските фондови и видовите инструменти во кои тие ќе се инвестираат, од една страна, и големината на транзиционите трошоци кои ќе се појават заради одливот на средства од Фондот на ПИОМ во приватните пензиски фондови и начинот на нивно финансирање од страна на државата, од друга страна. Беше изготвена оценка на фискалните, финансиските и макроекономските аспекти на

Во рамки на Стратегијата за развој на пазарот на државни хартии од вредност, како една од целите беше вклучена и потребата од креирање финансиски инструменти соодветни на потребите на институциите кои ќе произлезат од пензиската реформа, како и создавање инструменти за финансирање на транзицискиот дефицит

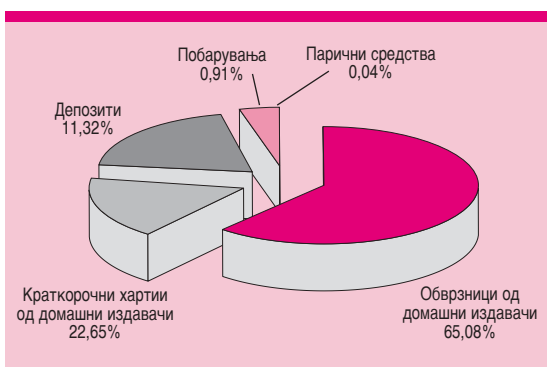
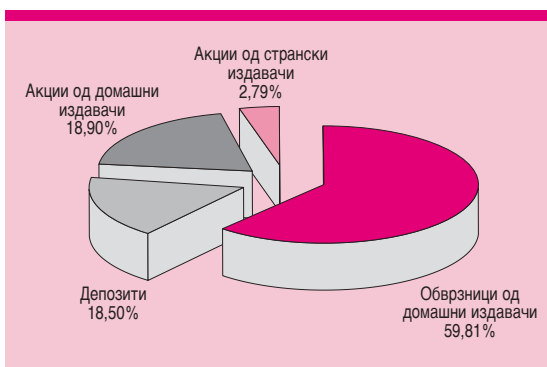

различните опции за реформа и нивното влијание врз пазарот на капитал. Во рамки на Стратегијата за развој на пазарот на државни хартии од вредност, како една од целите беше вклучена и потребата од креирање финансиски инструменти соодветни на потребите на институциите кои ќе произлезат од пензиската реформа, како и создавање инструменти за финансирање на транзицискиот дефицит. Оттаму, почетокот на уплата на придонесите во капитално финансирано пензиско осигурување беше поврзан со почетокот на првата континуирана емисија на државни обврзници. Истата започна на 24 ноември 2005 година, а почетокот на уплата на придонесите во вториот столб започна во јануари 2006 година.

Денес, две години по почетокот на имплементацијата на капитално финансираното пензиско осигурување, во Република Македонија има над 160.000 членови, од кои околу 100.000 задолжителни членови, а околу 60.000 доброволни членови. Во пензиските фондови се акумулирани средства во износ од над 52 милиони евра. Нивното инвестициско портфолио постепено ја менува својата структура и ја зголемува диверси-

фикацијата на инструменти, со цел да се постигне основниот принцип на диверсификација на ризиците и остварување соодветно ниво на принос. Стапката на принос на крајот на првата година изнесуваше околу 5,9% на годишно ниво, додека во текот на овие две години бележи пораст, така што стапката сведена на годишно ниво на крајот на втората година изнесува околу 7,4%. Ако на почетокот најголем дел од средствата беа инвестирани во државни обврзници, краткорочни записи и депозити, сега во нивните портфолија може да се забележи и присуство на акции од домашни издавачи и инвестиции во странство.

За споредба може да се видат структурата на инвестициското портфолио на почетокот на работењето на пензиските фондови (со состојба 31.03.2006 г.) и по две години работа (со состојба 31.12.2007 г.).

Пензиските фондови беа првите инвестициски фондови во Македонија. Со нивното постоење и појавата на новите инвестициски фондови се поттикнува и развојот на функцијата чувар на имот кај деловните банки.

Очекувања и предизвици

Кои се очекуваните влијанија од реформата на пензискиот систем врз пазарот на капитал и финансискиот пазар?

Со реформата на пензискиот систем ќе се постигне негова долгорочна солвентност, што обезбедува финансиската стабилност и економски раст воопшто. Средствата на пензиските фондови се повеќе ќе растат со што ќе се зголемат заштедите и моќта на инвестирањето. Постоенето на пензиските фондови со тек на време ќе претставува зголемена побарувачка за хартии од вредност и ќе поттикне издавање нови инструменти по вид и по рочност. Од не помала важност е влијанието на пензиските фондови врз развојот на државни хартии од вредност, особено во почетните години на имплементацијата на капитално финансирано пензиско осигурување. Ова влијание има двојно значење, и тоа како извор на безризични финансиски инструменти со поголема рочност, и воедно како средство односно начин за финансирање на транзициските трошоци. Фазата на исплата на пензии, односно доживотни анuitети ќе го поттикне и развојот на пазарот на животно осигурување.

Предизвици кои не очекуваат во скорешна иднина во областа на пензиското осигурување се:

- отворање на пазарот за влез на нови друштва кои ќе управуваат со задолжителни пензиски

фондови и воведување на доброволно капитално финансирано пензиско осигурување;

- зголемување на наплатата на придонесот и намалување на стапката на невработеност, како елементи кои ќе влијаат општо на по-добро функционирање на пензискиот систем;

Со реформата на пензискиот систем ќе се постигне негова долгорочна солвентност, што обезбедува финансиската стабилност и економски раст воопшто. Средствата на пензиските фондови се повеќе ќе растат со што ќе се зголемат заштедите и моќта на инвестирањето

- притисок врз финансиските пазари и стимулација на издавање нови инструменти (долгорочни обврзници, корпоративни обврзници, хартии од вредност, врз основа на хипотека, итн.) како добра перспектива за инвестирање на пензиските фондови;
- зголемување на инвестициите во странство со цел зголемување на разновидноста на инструментите во кои се инвестирани средствата на пензиските фондови и можност за диверсификација на ризикот и профитот;
- изготвување на легислативна рамка за исплата на пензии од задолжителното и доброволното капитално пензиско осигурување и почеток на нивна исплата.

М-р Мишо Николов

ПРИДОНЕСОТ НА ФИНАНСИСКИОТ СЕКТОР ВО ЕКОНОМСКИОТ РАСТ И РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

М-р Мишо Николов е роден во Скопје 1978 година. Завршил Економски факултет – насока Финансиско сметководствен менаџмент на Економскиот факултет во Скопје, а постдипломски студии по економија во САД на Универзитетот Тексас A&M. Во моментот е запишан на докторски студии на Економскиот институт во Скопје. Од 2001 година работи во Министерството за финансии, како Раководител на одделението за економско моделирање и проекции, каде работи на економски анализи и проекции на македонската економија. Во САД работел за American enterprise institute - Washington DC, како економски аналитичар. Посетил голем број на семинари и стручни усовршувања во земјата и во странство, а работел на бројни проекти за владиниот, невладиниот и бизнис секторот. Активно е вклучен и во работата на Центарот за економски анализи.

Финансискиот систем игра клучна улога во канализирањето на штедењето во инвестиции, односно во соединувањето на суфицитните и дефицитните економски агенти

Вовед

За да ги реализираат своите идеи и проекти, инвеститорите се во потрага по нови финансиски средства, до кои може да дојдат преку издавање нови хартии од вредност (акции и кооперативни обврзници), преку задолжување кај депозитните банки, како и од сопствен акумулиран капитал,

зависно од нивните можности и трошокот што произлегува од различните начини на финансирање.

Домаќинствата, покрај нивната значајна улога во финансискиот систем на страната на понудата, користат и значителни средства, односно позајмуваат од депозитните банки за лична потрошувачка.

Мислењата изразени во овој текст се на авторите и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии

Неџати Куртиши

Неџати Куртиши е роден 1984 година во Скопје. Дипломирал на Економскиот факултет во Скопје во 2006 година, на насоката Финансиски менаџмент. Истата година е вработен во Министерството за финансии, во Секторот за макроекономска политика, каде и моментално работи. Посетувал повеќе семинари во земјата и во странство од областа на макроекономијата и фискалната политика. Учествовал во изработка на документи и извештаи од областа на макроекономијата и пазарот на труд.

На финансиските пазари редовно се појавува и државата, најчесто на страната на побарувачката, преку емисија на државни записи и обврзници за да се надмине несинхронизираноста на буџетските расходи и приходи во определени периоди, односно да го финансира буџетскиот дефицит.

Оттука, финансискиот систем игра клучна улога во канализирањето на штедењето во инвестиции, односно во соединувањето на суфицитните и дефицитните економски агенти. Имено, инвестициите играат огромна улога во зголемувањето на продуктивноста и динамизирањето на економскиот раст. Доброто функционирање на финансискиот систем е основа за здрава економија. Финансиските пазари и финансиските институции играат витална функција во рамките на економскиот систем, односно финансискиот систем е „крвотокот“ на една економија.

Корист од финансискиот систем има и монетарната власт, која истиот го користи како трансмисионен канал на монетарната политика за оствару-

вање на крајната цел – стабилни цени. Така, преку операциите на отворен пазар монетарната власт влијае врз кредитниот потенцијал на депозитните банки, но и врз висината на нивните каматни стапки.

Цел и структура на трудот

Во академската и стручната јавност континуирано се зборува за пасивноста на банкарскиот и финансискиот сектор во Република Македонија, при што најчесто се укажува дека финансискиот сектор воопшто не го поддржува економскиот раст во Република Македонија. Во овој труд, накратко е претставена структурата на финансискиот систем во Република Македонија, со анализа на банкарскиот, осигурителниот пазар, пазарот на капитал, како и пензискиот систем во Република Македонија. Понатаму, е направена анализа на директниот придонес на финансискиот систем во економскиот раст и развој на Република Македонија. Акцент е ставен на учеството на додадената вредност на финансискиот сектор во вкупната додадена вредност,

продуктивноста, како и трошоците за единица работна сила. Анализирани се и индиректните придонеси на финансискиот сектор во економскиот раст, главно преку канализирањето на штедењето и кредитирањето. На крајот се дадени заклучоци од анализата.

Структура на финансискиот систем во Република Македонија

Финансискиот систем како целина се состои од два главни дела: финансиските институции и финансиските пазари.

Финансиските институции во една пазарна економија, од аспект на тоа како ги прибираат средствата и на кој начин истите ги користат при вршењето на својата дејност, се групираат во депозитни финансиски институции, договорни финансиски институции и инвестициски посредници.

Со основање на инвестициските фондови во 2007 година, во Македонија се присутни сите типови на финансиски посредници. Во моментот функционираат 6 друштва за управување со приватни

учество во вкупниот акционерскиот капитал. Притоа, учеството на странскиот во вкупниот акционерски капитал изнесува 63%, при што 9 банки се во доминантна сопственост на странски акционери.

Договорните финансиски посредници ги опфаќаат осигурителните друштва, како и државниот и приватните пензиски фондови. На македонскиот пазар работат дванаесет друштва за осигурување. Приватниот капитал има учество од 91,8% во вкупниот капитал на овие друштва, притоа странските правни лица учествуваат со 67,4% во вкупниот капитал, имајќи предвид дека во десет друштва за осигурување доминантен е странскиот капитал, а од нив шест се во целосна сопственост на странски правни лица. Имено, на осигурителниот пазар во Македонија работат и шест осигурително-брокерски друштва, при што доминантен е странскиот капитал со учество од 53,4%.

Структурата на пензискиот систем во Македонија е поделена на три столба. Првиот столб ги опфаќа активностите на државниот Фонд за пензиско и инвалидско осигурување, базиран на тековни приливи и одливи. Вториот столб, задолжително капитално-финансирано пензиско осигурување, го сочинуваат две приватни друштва за управување со пензиски фондови, при што странскиот капитал преовладува во двете друштва. Овој столб, како и првиот, претставува план со дефинирани придонеси, со таа разлика што со акумулираните средства во приватниот фонд може да обезбеди доживотна рента, или се повлечат програмирани анuitети. Третиот столб претставува доброволно капитално-финансирано пензиско осигурување.

Структурата на финансискиот пазар во Македонија ќе ја анализираме од аспект на рочноста на финансиските инструменти со кои се тргува на него. Така, на пазарот на пари, на кој се тргува со краткорочни должнички инструменти, доминантни учесници се банкарските институции, кои тргуваат со банкарските депозити, благајничките записи на

Финансиските институции во една пазарна економија, од аспект на тоа како ги прибираат средствата и на кој начин истите ги користат при вршењето на својата дејност, се групираат во депозитни финансиски институции, договорни финансиски институции и инвестициски посредници

фондови, од кои 2 се од отворен тип¹. Доминираат депозитните финансиски посредници, поточно банкарскиот систем во Македонија е составен од 18 банки и 12 штедилници. Притоа учеството на банките во вкупната актива на банкарскиот сектор изнесува² 98,7%. Од аспект на сопственичката структура доминира приватниот капитал, со 93,1%

1) Овие друштва раководат со 12 приватни фондови, од кои 3 се отворени инвестициски фондови

2) Анализата на структурата по разни основи во банкарскиот и осигурителниот сектор е направена со состојба на 30.06.2007 година

Народна банка на Македонија, со кои преку аукции на примарниот пазар се спроведува монетарната политика, државните записи за фискални цели, како и оние емитирани за монетарни цели од Министерството за финансии.

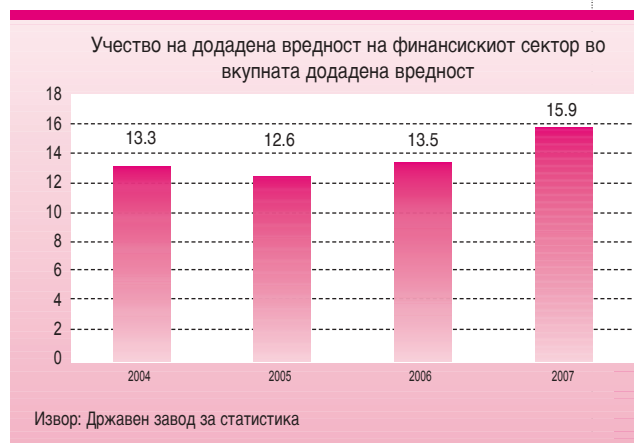
Пазарот на капитал, на кој се тргува со долгорочни должнички инструменти и акции е институционално организиран од страна на Македонската берза за долгорочи хартии од вредност. Тргувањето на Берзата се врши на два пазари: официјален пазар и неофицијален пазар, кој се дели на пазар на јавно поседувани друштва и слободен пазар. На официјалниот пазар котираат акциите на 38 акционерски друштва, како и државните (континуирани) обврзници, обврзниците за денационализација, за старо девизно штедење, за надоместување на селективни кредити на НБРМ и обврзници за преземени побарувања на Стопанска банка АД Скопје. На пазарот на јавно поседувани друштва котираат 61 акционерско друштво, додека на слободниот пазар листирани се 44 друштва. Тргувањето со наведените хартии од вредност се врши единствено преку овластени правни лица за вршење работи со хартии од вредност. Така, од вкупните 22 регистрирани правни лица, 21 се членки на Берзата, од кои 14 се брокерски куќи, додека останатите се банки.

Придонесот на финансискиот сектор во економскиот раст во Република Македонија

Придонесот на финансискиот сектор во економскиот раст и развој во Република Македонија може да се подели во две групи. Првата група го опфаќа директниот придонес, кој се согледува во учеството на финансискиот сектор во додадената вредност, бројот на вработените, порастот на продуктивноста и тн. Индиректниот придонес се согледува во растот на финансиското посредување, односно пораст на кредитирањето на населението заради зголемување на личната потрошувачка, порастот на кредитирањето на фирмите за пораст на нивната профитабилност, како и на кредитирањето на Владата за неопходните капитални инвестиции.

Директниот придонес на финансискиот сектор врз економскиот раст

Во текот на изминатите четири години, учеството на финансискиот сектор во додадената вредност континуирано се зголемува, при што најголема вредност (според првичните оценки базирани на расположливите податоци за првите три квартали од 2007 година) од речиси 16% се забележува во 2007 година.

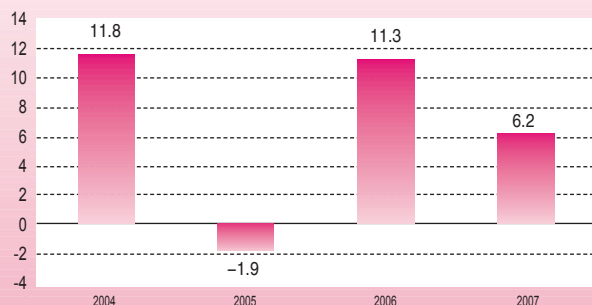
Како што може да се забележи од Графикот, намалување на учеството на додадената вредност се забележува само во 2005 година, кога нашата најголема банка – Стопанска банка АД Скопје прикажа голема загуба во работењето. Ваквите податоци говорат за големата концентрираност на банкарскиот сектор во Република Македонија (повеќе од две третини од капиталот и активата на банкарскиот сектор е концентрирана во три банки). Ваквата состојба се потврдува и со анализата на стапката на раст на додадената вредност на финансискиот сектор.

Во текот на изминатите четири години, учеството на финансискиот сектор во додадената вредност континуирано се зголемува, при што најголема вредност (според првичните оценки базирани на расположливите податоци за првите три квартали од 2007 година) од речиси 16% се забележува во 2007 година

Пораст на додадена вредност на финансискиот сектор

Извор: Државен завод за статистика

Имено, стапката на раст на финансискиот сектор во 2005 година изнесуваше -1,9%, што го објаснува намалувањето на учеството на додадената вредност на финансискиот сектор во вкупната додадена вредност во оваа година. Ваквата состојба се објаснува и со анализата на профитабилноста на овој сектор, при што евидентно е дека до 2005 година, профитабилноста на анализираниот сектор е на релативно ниско ниво, додека состојбата во секторот значително се подобрува во 2006 година (повторно заради остварувањата во најголемата банка – Стопанска банка АД Скопје).

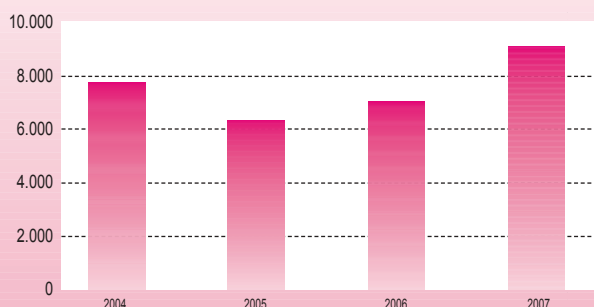
Квалитетот на растот на финансискиот сектор, укажува дека ваквите подобри остварувања се придружени и со пораст на вработеноста во секторот, како и пораст на продуктивноста. Имено, за разлика од периодот до 2006 година, кога финансискиот сектор сеуште се консолидираше, во 2007 година бројот на вработени се зголеми за 28%.

За разлика од периодот до 2005 година, во 2006 и 2007 година, финансискиот сектор забележува значителен пораст, како на додадената вредност, така и на профитабилноста. Притоа, за првите три квартали од 2007 година, порастот на додадената вредност на финансискиот сектор изнесуваше 6,3%, што е всушност повисоко од порастот на Бруто домашниот производ за истиот период. Што се однесува до профитабилноста, истата во 2006 година е значително зголемена, додека за 2007 годи-

на, сеуште нема официјални податоци, но неофицијалните говорат дека и оваа година профитабилноста на финансискиот сектор е на високо ниво.

Квалитетот на растот на финансискиот сектор, укажува дека ваквите подобри остварувања се придружени и со пораст на вработеноста во секторот, како и пораст на продуктивноста. Имено, за разлика од периодот до 2006 година, кога финансискиот сектор сеуште се консолидираше (со намалување на превработеноста, особено изразено кај најголемата банка – Стопанска банка АД Скопје), во 2007 година бројот на вработени се зголеми за 28%.

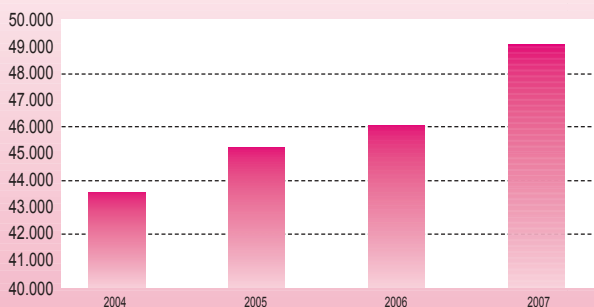
Број на вработени во финансискиот сектор

Извор: Државен завод за статистика

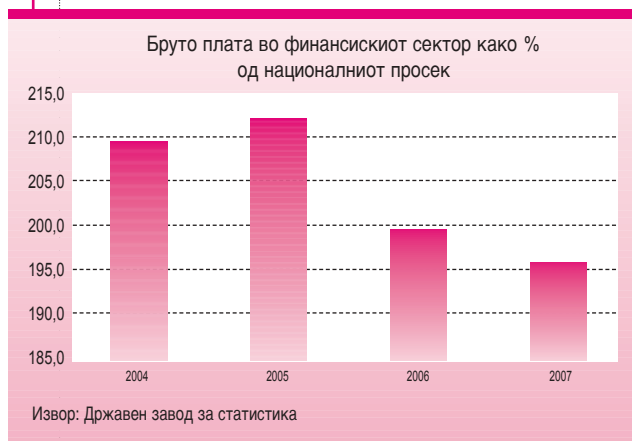
Ваквиот податок укажува дека процесот на вработување на работна сила е започнат во финансискиот сектор. Притоа, просечната плата во финансискиот сектор забележува силен пораст, особено изразен во 2007 година.

Просечна бруто плата во финансискиот сектор

Извор: Државен завод за статистика

Интересен е податокот за просечната плата во финансискиот сектор, која расте со позабавена динамика во однос на националниот просек.

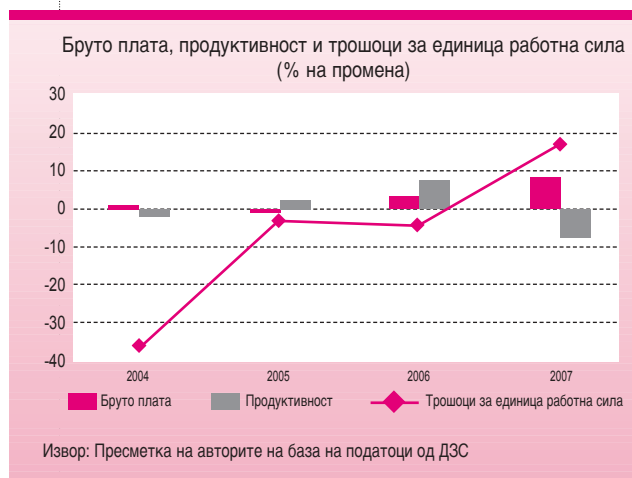
Ваквата анализа укажува дека процесот на консолидирање и реструктурирање на финансискиот сектор сеуште не е завршен и дека продолжува и понатаму. Овој процес особено се интензивира со процесот на зголемување на конкуренцијата во финансискиот сектор, односно со влезот на странските банки и осигурителни компании во Република Македонија (Societe Generale, Сава осигурување, Централна кооперативна банка, Триглав во Вардар).

Анализата на квалитетот на економскиот раст на финансискиот сектор се надополнува и со анализата на продуктивноста на секторот. Имено, во изминатите неколку години, продуктивноста забележува

лежува пораст, при што ваквиот тренд запира во 2007 година, кога според пресметката на база на официјалните податоци, продуктивноста забележува намалување од 8%.

Земајќи предвид дека податоците за економскиот раст на финансискиот сектор се квартални и базирани на анкети, ваквиот податок укажува дека растот на додадената вредност на финансискиот сектор во 2007 година е најверојатно повисок од објавениот. Ваквата анализа се потврдува и со податокот за трошоците за работна сила по единица вработен, кој според иницијалните податоци забележува раст од дури 15% во 2007 година (порастот на просечната бруто плата во финансискиот сектор е значително повисок од порастот на продуктивноста).

Врз основа на нашите пресметки базирани на горенаведените податоци и претпоставки, придонесот на финансискиот сектор, во економскиот раст изнесува 1 п.п, односно од постигнатиот раст од 5,1%, 1 п.п е како резултат на порастот на финансискиот сектор. Сето ова укажува дека почнувајќи од 2006 година, директниот придонес на финансискиот сектор во економскиот раст не е повеќе анемичен, туку забележителен.

Во насока на поттикнување на економскиот раст влијеше и силниот пораст на кредитирањето на населението од 56% во 2007 година. Ваквиот пораст е во силна корелација со порастот на личната потрошувачка

Индиректен придонес на финансискиот сектор во економскиот раст и развој на Република Македонија.

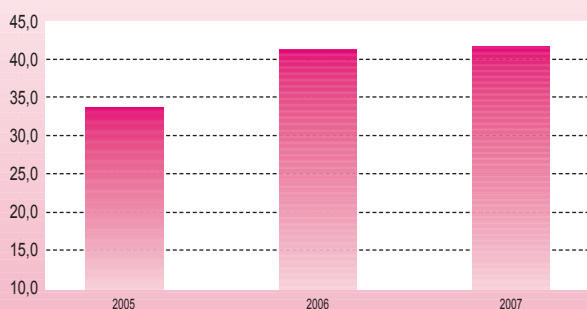
Анализата на индиректниот придонес на финансискиот сектор врз економскиот раст и развој во 2007 година, укажува дека истиот е значителен. Ваквиот заклучок главно се потпира на порастот на кредитирањето на приватниот сектор, при што како најзначајна категорија во анализата е земен порастот

на долгорочните кредити на претпријатијата (средства кои главно се насочени кон инвестициски вложувања). Имено, во 2007 година, стапката на пораст на долгорочните кредити на претпријатијата изнесува 41,5%, што всушност претставува речиси иста стапка на пораст како и во 2006 година (повисока за само 0,3 процентни поени). Вака високиот пораст на долгорочното кредитирање на претпријатијата е силно корелирано со порастот на инвестициските вложувања во машини и опрема, односно според прелиминарните податоци на Државниот завод за статистика, порастот изнесува околу 20%, како во 2007, така и во 2006 година.

Во насока на поттикнување на економскиот раст влијеше и силниот пораст на кредитирањето на населението од 56% во 2007 година. Ваквиот пораст е во силна корелација со порастот на личната потрошувачка, која според иницијалните проекции на Министерството за финансии ќе забележи пораст од 5%. Притоа, според пресметките, помеѓу 1 и 1,5 процентни поени од порастот на личната потрошувачка ќе биде резултат на порастот на кредитирањето на населението.

Пораст на долгорочно кредитирање на претпријатија

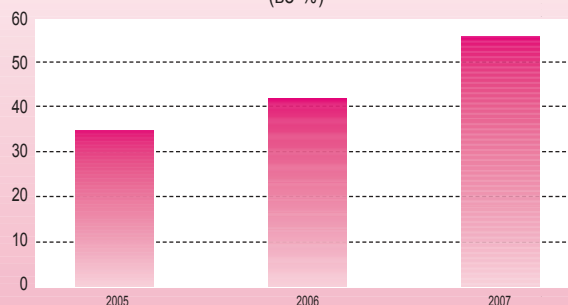

Извор: Народна банка на Република Македонија

Индириктниот придонес на финансискиот сектор врз економскиот раст може да се анализира од голем број други аспекти. Апсорпцијата на штедењето, како и неговото канализирање во економски развој, исто така, е многу значајно и придонесува за економскиот раст. Придонесот на осигурителниот сектор врз подобрувањето на бизнис климата, како и врз штедењето е, исто така, интересен показател.

тел. Пазарот на капитал, во изминатите две години, исто така, претставува место каде инвеститорите ги вложуваат своите средства и каде се обезбедува свеж капитал за инвестирање.

Пораст на кредитирање на население (во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија

Заклучоци

Во овој труд, анализиран е директниот, а делумно и индириктниот придонес на финансискиот сектор врз економскиот раст во Република Македонија. Како заклучоци би можеле да се издвојат следниве:

- Финансискиот сектор веќе не претставува пасивен сектор, тој е сеуште во фаза на консолидација и реструктурирање, работи на пазарни принципи, забележува значителни профити и претставува силен поттикнувач на економскиот раст;
- Просечната бруто плата во финансискиот сектор во изминатите години е доста повисока од националниот просек и останатите сектори, но темпото на раст на бруто платата е релативно пониско;
- Конечно, во 2007 година, бројот на вработени во финансискиот сектор силно расте, што укажува дека е започнат процесот на вработување на висококвалификувани работници во овој сектор;
- Продуктивноста во финансискиот сектор значително се подобрува до 2006 година, а се влошува во 2007 година. Ваквата анализа укажува дека

кварталниот податок за растот на додадената вредност во финансискиот сектор во 2007 година е потценета, односно можеби во годишниот податок (кој би требало да излезе во октомври 2008 година) растот на додадената вредност ќе биде позначителен;

- Индиректниот придонес на финансискиот сектор врз економскиот раст е особено позитивен, што се согледува особено од порастот на долгорочното кредитирање на претпријатијата (во насока

на поддршка на инвестициската активност) и порастот на кредитирањето на населението (во насока на поддршка на порастот на личната потрошувачка);

- Поразвиената структура на финансискиот сектор придонесува и за раздвижување на пазарот на капитал во Република Македонија, што е евидентно од сигнификантниот раст на индексот на Берзата, како и прометот, што воедно придонесува за подобра ликвидност на претпријатијата.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: ОСНОВНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
Реален БДП	%	1,4	3,4	4,3	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	3,7
БДП	млн. долари	3.458	3.581	3.674	3.588	3.437	3.769	4.631	5.368	5.815	6.306
Инфлација (просек)	%	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2
Инфлација (крај на период)	%	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9
БДП дефлатор	%	3,4	1,4	2,7	8,2	3,6	3,4	0,3	1,3	3,8	3,2
Буџетско салдо (централен буџет и фондови)	% БДП	-0,4	-1,7	0,0	1,8	-7,2	-5,7	-0,6	0,4	0,3	-0,6
Девизен курс, просек	ДЕН/1\$	49,8	54,5	56,9	65,9	68,1	64,7	54,3	49,4	49,3	48,8
Девизен курс, просек	ДЕН/1€	56,2	61,1	60,6	60,7	60,9	61,0	61,3	61,3	61,3	61,2
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1\$	55,4	51,8	60,3	65,3	69,2	58,6	49,9	45,9	51,7	46,5
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1€	61,2	60,9	60,6	60,8	61,0	61,1	61,3	61,4	61,2	61,2
Извоз (Ф.О.Б.)	млн. долари	1.237	1.291	1.190	1.321	1.155	1.112	1.362	1.672	2.041	2.401
Увоз (Ф.О.Б.)	млн. долари	1.623	1.807	1.686	2.011	1.681	1.916	2.211	2.785	3.097	3.763
Трговски биланс	млн. долари	-386	-516	-496	-690	-526	-804	-849	-1.113	-1.056	-1.362
Биланс на тековна сметка	млн. долари	-286	-269	-32	-72	-244	-358	-149	-415	82	76
како % од БДП	%	-8,3	-7,5	-0,9	-2,0	-7,1	-9,5	-3,2	-7,7	1,4	1,2
Девизни резерви	млд. долари	0,26	0,33	0,45	0,71	0,78	0,73	0,90	0,99	1,33	1,87
Покривање на увозот (резерви/увоз)	месеци	1,9	2,2	3,2	3,7	4,7	4,0	3,9	3,3	3,6	5,5
Надворешен долг ¹⁾	млд. долари	1.139	1.437	1.490	1.489	1.506	1.635	1.813	2.044	2.258	2.315
како % од БДП	%	33,5	41,4	41,5	39,9	41,0	43,1	44,9	44,6	38,8	36,7
Странски директни инвестиции	млн. долари	30,0	127,7	32,4	175,1	440,7	77,7	96,0	155,0	97,0	383,8
како % од БДП	%	0,9	3,6	0,9	4,9	12,8	2,1	2,1	2,9	1,7	6,1

1) Почнувајќи од 1998 година, согласно новата методологија препорачана од Светската банка, вкупниот надворешен долг ги опфаќа краткорочните, среднорочните и долгорочните кредити

* Проценка или претходни податоци

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и Народна банка на Република Македонија

Табела 2: ОДБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ ВО ОДДЕЛНИ ТРАНЗИЦИОНИ ЕКОНОМИИ

	Реален БДП				Потрошувачки цени ¹				Тековна сметка (салдо) ²⁾			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Пазари во развој - Вкупно	6,6	5,5	6,0	5,5	6,1	4,8	5,0	4,8	-5,8	-5,3	-6,7	-6,6
Бугарија	5,7	5,5	6,2	6,0	6,1	5,0	7,3	5,3	-5,8	-11,3	-15,9	-15,7
Чешка Република	4,2	6,1	6,1	4,8	2,8	1,8	2,5	2,9	-6,0	-2,6	-4,2	-4,1
Естонија	8,1	10,5	11,4	9,9	3,0	4,1	4,4	4,8	-12,5	-10,5	-13,8	-12,9
Унгарија	4,9	4,2	3,9	2,8	6,8	3,6	3,9	6,4	-8,4	-6,7	-6,9	-5,7
Латвија	8,6	10,2	11,9	10,5	6,2	6,7	6,5	7,3	-12,9	-12,7	-21,3	-23,0
Литванија	7,3	7,6	7,5	7,0	1,2	2,7	3,8	3,5	-7,7	-7,1	-12,2	-12,3
Полска	5,3	3,5	5,8	5,8	3,5	2,1	1,0	2,2	-4,2	-1,7	-2,1	-2,7
Романија	8,4	4,1	7,7	6,5	11,9	9,0	6,6	4,5	-8,4	-8,7	-10,3	-10,3
Словачка	5,4	6,0	8,2	8,2	7,5	2,8	4,4	2,4	-3,6	-8,6	-8,0	-5,7
Словенија	4,4	4,0	5,2	4,5	3,7	2,5	2,5	2,3	-2,7	-2,0	-2,3	-2,6
Хрватска	3,8	4,3	4,6	4,7	2,1	3,3	3,2	2,7	-5,4	-6,4	-8,1	-8,3
Малта	0,8	2,2	2,5	2,3	2,7	2,5	2,6	2,4	-8,1	-10,5	-11,2	-11,5
Турција	8,9	7,4	5,5	5,0	8,6	8,2	9,6	8,0	-5,2	-6,3	-8,0	-7,3

1) Годишен просек

2) Процент од БДП

Извор: World Economic Outlook, IMF, Washington D.C., April 2007

Табела 3: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на раст, квартал во однос на ист квартал претходна година, 2000–2007)

		Земјоделство, лов, шумарство и риб- арство	Вадење руди и камен, преработувач. индус. снабдување со ел. енергија, гас и вода	Градежништво	Трговија на голе- мо и трговија на мало	Хотели и ресторани	Сообраќај, складирање и врски	Финансиско посреду- вањето во врска со недвижен имот, изнајмување и импутирани станарини	Јавна управа и одбрана, социјална заштита, образование, здравство и социјална работа	Импутирани банкарски услуги	Додадена вредност	Нето да- ноци на произ- водство	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
		A + Б	В + Г + Д	Ѓ	Е	Ж	З	С + И + Љ	Ј + К + Л + Н				
2000	I	2,4	16,3	4,1	37,7	-7,1	13,4	2,4	1,0	0,5	11,4	15,1	12,0
	II	3,6	17,1	-9,9	4,6	-14,8	11,1	2,5	1,3	0,8	5,6	9,0	6,1
	III	1,2	1,8	5,3	-8,7	-9,6	10,1	2,7	-0,8	1,9	0,6	3,9	1,0
	IV	-3,1	4,5	12,5	-12,7	-13,1	0,7	3,2	-1,1	3,7	-0,3	3,0	0,2
	00/99	1,0	9,4	2,6	3,0	-11,3	8,5	2,7	0,1	1,7	4,1	7,5	4,5
2001	I	-6,9	-2,8	0,7	-18,9	6,7	-4,8	3,0	-8,7	-6,9	-6,2	-6,9	-6,3
	II	-12,5	-4,7	-4,9	4,5	-7,1	-7,2	2,6	-5,1	-8,5	-3,8	-4,4	-3,9
	III	-13,3	-10,6	-22,9	4,4	-14,7	-11,1	1,4	0,8	-13,1	-6,2	-6,9	-6,4
	IV	-10,3	-0,5	-22,8	9,7	-0,1	-9,9	1,3	3,7	-13,5	-1,5	-2,2	-1,6
	01/00	-10,8	-4,6	-14,4	-0,8	-4,5	-8,3	2,1	-2,3	-10,5	-4,4	-5,1	-4,5
2002	I	-5,6	-10,1	-7,0	6,0	-1,0	-3,4	-2,8	10,0	-2,5	-1,8	1,1	-1,3
	II	-2,5	-3,5	0,7	4,6	16,1	-6,7	-4,1	4,7	1,7	-0,9	2,0	-0,4
	III	-1,6	-1,3	5,3	4,2	32,2	-0,5	-4,1	0,8	6,2	0,3	3,2	0,8
	IV	1,8	10,2	1,4	6,8	18,8	3,5	-3,7	-0,8	2,2	3,6	6,6	4,1
	02/01	-2,0	-0,8	0,6	5,4	16,7	-1,8	-3,7	3,5	1,8	0,4	3,3	0,9
2003	I	3,2	3,9	8,8	1,8	14,2	-2,7	-4,4	5,7	4,4	2,3	-0,5	1,8
	II	3,5	4,0	8,1	2,2	6,7	5,2	-3,7	6,5	-3,2	3,5	0,7	3,0
	III	6,5	15,0	13,8	1,1	11,1	0,5	-3,0	4,9	-4,3	5,9	3,1	5,4
	IV	6,2	-0,7	21,6	2,0	7,0	-0,9	-3,3	2,7	-1,6	1,7	-1,0	1,2
	03/02	4,8	5,0	13,3	1,8	9,6	0,4	-3,6	4,9	-1,2	3,3	0,6	2,8
2004	I	4,5	0,7	2,7	13,3	-11,2	-7,6	11,5	0,0	10,4	3,4	3,4	3,4
	II	6,3	0,7	10,1	14,9	-8,4	-5,0	12,4	-0,4	13,2	4,8	4,8	4,8
	III	6,7	1,3	6,6	16,6	-14,2	-4,7	12,0	-1,3	13,7	4,6	4,6	4,6
	IV	7,3	-5,0	8,6	17,6	-10,7	-2,2	11,2	-0,8	12,6	3,4	3,4	3,4
	04/03	6,2	-0,8	7,4	15,7	-11,3	-4,8	11,8	-0,6	12,5	4,0	4,4	4,1
2005*	I	1,1	0,6	-4,1	2,7	-1,3	10,7	-2,9	3,7	17,5	1,2	14,2	3,0
	II	0,7	8,7	-3,3	5,0	3,2	11,7	-2,4	3,4	20,1	3,3	16,5	5,1
	III	-0,1	1,8	3,0	5,4	3,3	12,4	-1,9	5,1	18,5	2,4	15,6	4,2
	IV	-1,0	0,0	6,0	5,4	0,2	7,1	-0,3	6,5	31,6	2,1	15,3	4,0
	05/04	0,1	2,7	0,9	4,7	1,5	10,4	-1,9	4,7	21,9	2,3	15,4	4,1
2006*	I	5,1	-1,8	9,1	1,3	1,7	15,5	11,1	1,5	10,0	4,0	-4,6	2,7
	II	4,8	3,9	13,4	-0,8	-0,9	13,9	11,4	2,8	11,0	5,5	-3,2	4,2
	III	4,5	7,3	13,8	-0,6	-0,1	11,6	11,8	2,6	15,0	6,5	-2,7	4,9
	IV	4,3	0,5	8,2	0,4	0,3	16,1	10,8	2,6	6,9	-2,7	-3,9	3,3
	06/05	4,7	2,6	11,3	0,1	0,2	14,2	11,3	2,4	10,6	4,9	-3,6	3,7
2007*	I	3,0	11,6	5,9	13,6	0,2	14,2	3,3	0,6	12,4	6,8	6,8	6,8
	II	1,8	-2,8	4,0	14,9	11,2	13,2	5,6	1,4	22,3	4,2	4,2	4,2
	III	-5,1	1,1	5,5	11,8	7,4	14,4	6,9	1,1	22,2	4,2	4,2	4,2

* Претходни податоци / Извор: Државен завод за статистика.

Табела 4: ОСНОВНИ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ

Процентуална промена во однос на истиот период од претходната година, освен ако не е поинаку назначено

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007				2007
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2	К - 3	К - 4	
РЕАЛЕН СЕКТОР																
Производство реални промени																
Бруто домашен производ	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	2,2	3,4	4,0	2,6	3,7	6,8	4,2	4,2		
Индустриско производство	3,5	-3,1	-0,8	6,6	-2,1	7,0	-0,9	4,9	8,3	1,5	3,6	11,6	-2,8	1,1	6,2	3,7
номинални промени																
Инвестиции во машини и опрема	20,8	-16,9	16,4	-7,7	4,9	4,9	9,2	24	24	13,3	18,3	10,7	5,7	38,4		
Цени																
Трошоци на живот	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	2,7	3,5	3,6	2,3	3,2	0,7	1,1	2,4	4,8	2,3
Цени на производители на индустриски производи	8,9	2,0	-0,9	-0,3	0,9	3,2	5,6	5,7	0,1	0,2	4,5	1,0	0,3	1,1	3,3	
Конкурентност на индустријата																
Продуктивност	6,0	0,5	3,0	13,1	3,9	11,8	3,8	5,9	8,9	10,9	6,4	17,4	1,7	2,8	6,2	7,0
Трошоци за работна сила по единица производ	-4,7	-0,7	0,2	-10,3	0,7	-11,8	-3,6	-1,2	-4,0	-4,3	-3,2	-10,6	4,6	0,7	2,2	-0,8
Реални трошоци за работна сила по единица производ	-12,5	-2,7	1,1	-10,1	-0,4	-15,1	-9,3	-7,3	-8,3	-7,2	-7,6	-10,4	6,0	1,5	-1,8	-1,2
Берзански цени на најважните извозни и увозни производи цени во САД\$																
Сурова нафта-брент	28,3	24,4	25,0	28,9	38,3	54,4	61,9	69,8	70,1	59,7	65,4	58,1	68,7	75,0	88,9	72,7
Јагнешко месо (ц/кг)	261,9	291,2	330,3	388,4	461,4	443,3	383,9	420,3	408,5	399,3	403,6	402,1	399,3	416,5	437,9	413,9
Никел	8.638,0	5.944,7	6.772,0	9.629,0	13.823,4	14.744,0	14.810,0	19.925,0	29.154,0	33.129,0	24.254,0	41.440,0	48.033,0	3.020,5	29.219,0	37.226,0
Бакар	1.813,0	1.578,3	1.559,0	1.779,0	2.866,0	3.679,0	4.940,0	7.210,0	7.670,0	7.068,0	6.722,0	5.933,0	7.641,0	7.712,0	7.188,0	7.118,0
Олово	45,4	47,6	45,3	51,5	88,7	97,6	124,2	110,0	119,0	162,7	129,0	178,7	217,6	314,3	321,5	258,0
Цинк	112,8	88,6	77,9	82,8	104,8	138,1	224,2	329,2	336,3	420,4	327,5	345,6	366,4	322,7	262,3	324,3
Ладно валани челични лимови	385,8	299,2	328,3	444,6	607,1	733,3	750,0	666,7	700,0	658,3	693,8	650,0	650,0	650,0	650,0	650,0
Топло валани челични лимови	295,8	216,5	246,7	320,2	502,5	633,3	650,0	591,7	600,0	558,3	600,0	550,0	550,0	550,0	550,0	550,0
НАДВОРЕШЕН СЕКТОР																
номинални промени на доларски вредности																
Извоз на стоки (ФОБ)	11,0	-12,7	-3,7	22,2	22,4	21,8	-6,5	14,1	35,7	22,8	17,6	55,4	47,6	18,7	39,5	39,8
Увоз на стоки (ЦИФ)	17,9	-19,4	16,3	15,3	25,9	10,1	-6,4	8,4	25,8	24,8	16,6	42,4	19,3	30,7	60,0	38,2
Трговски биланс (милиони САД \$)	-771	-533	-849	-937	-1.230	1.187	-206,0	-382,6	-269,2	-214,6	1.362,0	-335,4	-310,3	-434,5	-805,0	-1871,3
Тековна сметка на Платниот биланс (милиони САД \$) fob	-236	-38	-324	-277	-415	-81,5	-44,6	-64,1	133,5	-48,6	-18,9	39,7	62,5	10,1	-53,2	
Промена во девизните резерви (мил. САД \$) „-“ значи намалување	235,6	62,0	-40,5	168,8	82,3	415,1	33,5	112,8	167,8	61,7	375,8	-6,1	15,9	139,9	40,2	
Надворешен долг (крај на период во милиони САД \$)					2.007,5	2.181,3	2.017,4	2.141,0	2.184,5	2.315,8	2.315,8	2.301,9	2.221,1	2.334,0		
Курсеви (просечен)																
денар/ЕУРО	60,73	60,91	60,98	61,26	61,34	61,30	61,23	61,17	61,70	61,19	61,19	61,2	61,2	61,17	61,20	61,18
денар/САД \$	65,89	68,04	64,73	54,30	49,41	49,2919	50,97	48,75	48,00	47,47	48,79	46,69	45,40	44,56	42,27	44,71

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007				2007
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2	К - 3	К - 4	
ВЛАДИНИ ФИНАНСИИ																
номинални промени																
Приходи	22,5	-10,3	10,1	-7,4	5,8	7,5	-6,1	-11,4	-10,2	9,2	2,8	23,6	6,2	38,6	16,7	21,0
Даночни приходи	22,1	-6,9	14,0	-9,6	6,8	4,8	-0,3	-8,4	9,8	6,8	7,1	24,7	9,4	18,4	16,1	16,8
ДДВ	75,2	-1,8	19,8	3,2	21,6	5,1	-14,3	-9,2	7,6	-5,1	0,6	35,9	10,2	25,3	16,3	21,0
Расходи	12,7	27,0	-0,1	-13,8	0,3	6,1	10,0	2,9	1,1	12,6	5,8	-1,5	9	8,9	47,7	18,7
Тековни расходи	1,8	31,9	17,2	-1,2	1,4	2,2	11,2	3,2	3,3	22,2	9,4	-1,9	11,9	9,2	24,2	11,7
Капитални расходи	94,5	28,3	11,8	-447,0	-3,4	47,4	5,4	0,3	-17,4	-29,5	-20,5	7,2	-17,8	5,8	226,9	89,2
Салдо на централниот буџет (во милиони денари)	6.285	-12.490	7.343	-2.551	371	1.183,0	-1.275,0	1.538,0	1.557,0	-2.466,0	-600,0	2.065,0	1.257,0	6.225,0	-9.041,0	717,0
Салдо на консолидираниот буџет (во милиони денари)	5.905	-13.171	-13.019	-2.596	7,0	-1.708,0	-492,0	23,0	1.131,0	-2.366,0	-1.704,0	2.284,0	1.883,0	1.403,0	-8.265,0	2.168,0
МОНЕТАРЕН СЕКТОР																
номинални промени (крај на период)																
Нето девизни средства	73,8	57,6	-19,1	5,3	4,7	30,3	41,2	34,8	40,2	28,4	28,4	22,8	13,7	5,6	1,6	2,6
Кредити на приватен сектор	17,2	7,3	12,7	15,8	18,7	20,5	21,0	26,3	24,7	30,5	30,5	33,3	32,2	38,8	39,1	40,1
Готови пари во оптик	16,6	48,5	0,0	0,3	-0,1	2,0	3,7	8,9	9,8	12,2	12,2	9,7	8,7	13,0	10,6	11,6
M1	22,6	5,6	4,6	1,1	-1,1	7,5	3,8	13,3	14,9	17,1	17,1	22,5	18,0	22,6	31,7	32,7
M2	29,4	61,9	-7,0	15,9	15,1	16,0	14,9	12,8	21,9	24,5	24,5	26,4	31,4	28,4	28,3	29,3
M4	25,6	56,7		13,2	15,3	15,1	14,9	12,9	21,9	24,9	24,9	26,4	32,2	29,6	29,5	30,5
Однос на девизните резерви спрема M1	1,65	1,88	1,51	1,51	1,62	2,30	2,55	2,47	2,61	2,49	2,49	2,55	3,20	2,4	2,1	2,2
СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР																
Пазар на работна сила																
Стапка на невработеност (APC)	32,2	30,5	31,9	36,7	36,7	36,5	36,2	36,1	35,9	35,9	36,0	35,8	35,0	34,2		
Вкупно нововработени (крај на период)	101.996	90.308	110.401	79.921	112.013	147.965	40.433	73.887	110.257	150.815	150.815	45.254	91.238	141.826	191.472	191.472
Нововработени на неопределено време (крај на период)	63.987	63.346	74.341	49.661	63.538	85.033	22.258	37.428	51.998	68.878	68.878	21.455	41.605	65.210	88.393	88.393
Плати																
Номинални нето плати	5,5	3,5	6,9	4,8	4,0	4,5	6,6	7,7	7,7	7,2	7,3	5,7	6,4	7,5	11,8	7,9
Реални нето плати	-0,3	-1,9	5,0	3,6	4,4	2,0	3,7	4,2	3,9	4,5	4,0	5,0	5,3	5,0	6,6	5,5
Потрошувачка кошница	2,5	5,2	2,7	-0,7	-2,7	-1,2	4,3	4,7	4,5	4,7	4,5	0,4	-0,1	3,7	9,9	12,3
Социјална заштита																
Број на пензионери (крај на период)	241.221	247.200	249.421	254.267	260.075	265.152	266.615	266.842	267.636	269.681	269.681	270.118	269.798	270.658	272.386	272.386
Број на домаќинства кои примаат социјална помош (крај на период)	77.309	80.160	82.673	64.453	66.940	66.485	67.629	64.402	65.380	65.540	65.540	67.340	62.576	63.078	62.443	62.443
Број на лица кои примаат надомест за невработени (крај на период)	35.046	41.375	46.772	47.324	45.867	40.230	36.982	36.184	33.196	30.572	30.572	28.317	26.793	25.892	25.537	

Извор: Државен завод за статистика, Народна банка на Македонија, Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за вработување, World Development Prospects (Pink Sheets), пресметки на Министерството за финансии.

Табела 5: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД ПРОИЗВОДЕН МЕТОД

Во милиони денари

По тековни цени

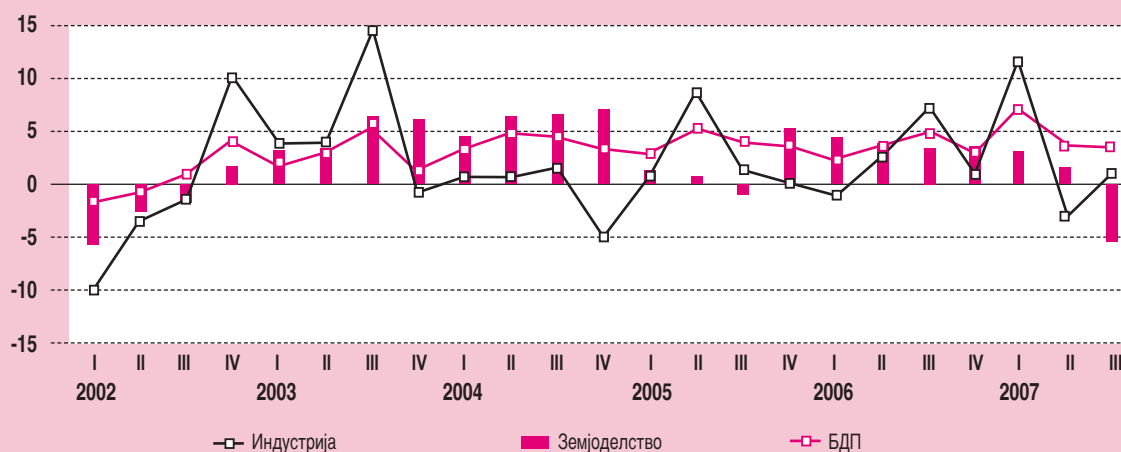
НКД сектор	Назив	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Индекси 2006/2005
A	Земјоделство, лов и шумарство	23.756	22.933	24.509	28.672	30.073	31.018	33.939	109,4
B	Рибарство	14	24	48	27	21	28	47	167,9
B	Вадење на руди и камен	1.856	1.312	960	989	1.042	1.415	1.593	112,6
Г	Преработувачка индустрија	40.926	39.587	37.925	39.651	39.663	44.517	50.065	112,5
Д	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	10.381	10.041	9.146	11.778	11.080	10.164	10.323	101,6
Ѓ	Градежништво	13.361	11.801	11.893	13.537	14.736	15.954	17.506	109,7
Е	Трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и за домаќинствата	25.402	26.076	27.348	28.282	36.000	39.022	40.631	104,1
Ж	Хотели и ресторани	3.463	3.410	4.088	4.653	4.172	4.280	4.429	103,5
З	Сообраќај, складирање и врски	21.261	21.694	20.610	21.062	20.642	23.763	26.494	111,5
С	Финансиско посредување	7.342	7.420	7.427	6.110	7.510	8.299	10.940	131,8
И	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	7.466	8.304	8.168	8.453	8.853	8.044	9.114	113,3
Ј	Јавна управа и одбрана, задолжителна социјална заштита	14.333	14.445	16.145	16.984	17.874	20.760	21.141	101,8
К	Образование	8.266	8.048	8.688	9.436	9.913	10.253	10.820	105,5
Л	Здравство и социјална работа	8.987	8.690	9.361	9.897	9.650	9.675	11.516	119,0
Љ	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	5.217	5.548	5.553	5.503	5.984	6.186	7.059	114,1
	Импутирани станарини	10.465	10.631	10.792	13.732	15.662	15.574	16.225	104,2
	Минус: импутирани банкарски услуги	5.153	4.738	4.160	3.797	4.720	5.933	6.805	114,7
A.	Додадена вредност по основни цени	197.344	195.230	198.592	214.969	228.155	243.019	265.037	109,1
Б.	Нето даноци на производство	39.045	38.611	45.378	36.516	37.101	44.086	44.741	101,5
A + Б	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД	236.389	233.841	243.970	251.485	265.256	286.619	308.772	107,7

Табела 6: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД РАСХОДЕН МЕТОД

	во милиони денари							во %						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД (по тековни цени)	236.389	233.841	243.970	251.486	265.256	286.619	308.772	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Финална потрошувачка	218.986	221.771	242.795	243.853	262.208	276.715	299.565	92,6	94,8	99,5	97,0	98,9	96,5	97,0
Финална потрошувачка														
на домаќинствата	175.965	163.788	188.179	191.873	209.075	222.726	242.005	74,4	70,0	77,1	76,3	78,8	77,7	78,4
Финална јавна потрошувачка	43.021	57.983	54.616	51.980	53.133	53.990	57.559	18,2	24,8	22,4	20,7	20,0	18,8	18,6
Бруто-инвестиции	50.683	42.759	50.276	50.261	56.716	59.349	67.247	21,4	18,3	20,6	20,0	21,4	20,7	21,8
Инвестиции во основни средства	38.332	34.716	40.448	42.110	47.286	48.868	56.485	16,2	14,8	16,6	16,7	17,8	17,0	18,3
Пораст на залихи	12.351	8.043	9.828	8.151	9.430	10.481	10.763	5,2	3,4	4,0	3,2	3,6	3,7	3,5
Извоз на стоки и услуги	114.209	99.091	92.780	95.254	106.758	128.137	149.669	48,3	42,4	38,0	37,9	40,2	44,7	48,5
Извоз на стоки	87.161	78.625	71.994	73.800	82.635	100.538	116.903	36,9	33,6	29,5	29,3	31,2	35,1	37,9
Извоз на услуги	19.971	15.894	16.387	17.705	20.154	23.250	29.336	8,4	6,8	6,7	7,0	7,6	8,1	9,5
Набавки на нерезидентите во земјата	7.077	4.572	4.399	3.749	3.968	4.349	3.431	3,0	2,0	1,8	1,5	1,5	1,5	1,1
Увоз на стоки и услуги	147.489	129.780	141.881	137.882	160.426	177.583	207.709	62,4	55,5	58,2	54,8	60,5	62,5	67,3
Увоз на стоки	123.910	107.166	124.062	120.038	137.584	152.663	179.603	52,4	45,8	50,9	47,7	51,9	53,3	58,2
Увоз на услуги	23.579	22.614	17.819	17.844	22.842	24.920	28.106	10,0	9,7	7,3	7,1	8,6	8,7	9,1

Извор: Државен завод за статистика

График 1: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на пораст, К / К - 4)

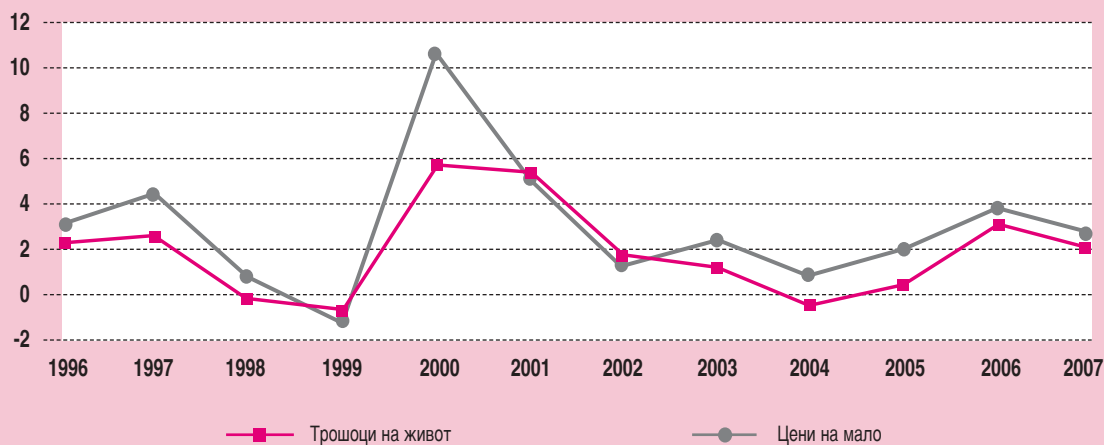

Бруто домашен производ ¹⁾	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
во милиони САД \$ ²⁾	2.377	2.815	2.955	3.157	3.340	3.588	3.706	3.872	4.119	4.298	4.534	4.882
(по глава на жител) во САД \$ ²⁾	1.209	1.420	1.480	1.573	1.656	1.771	1.821	1.917	2.032	2.114	2.226	2.393

1) Податоците за 2006 година се претходни

2) Конверзијата е направена со методот на ценовно прилагоден курс

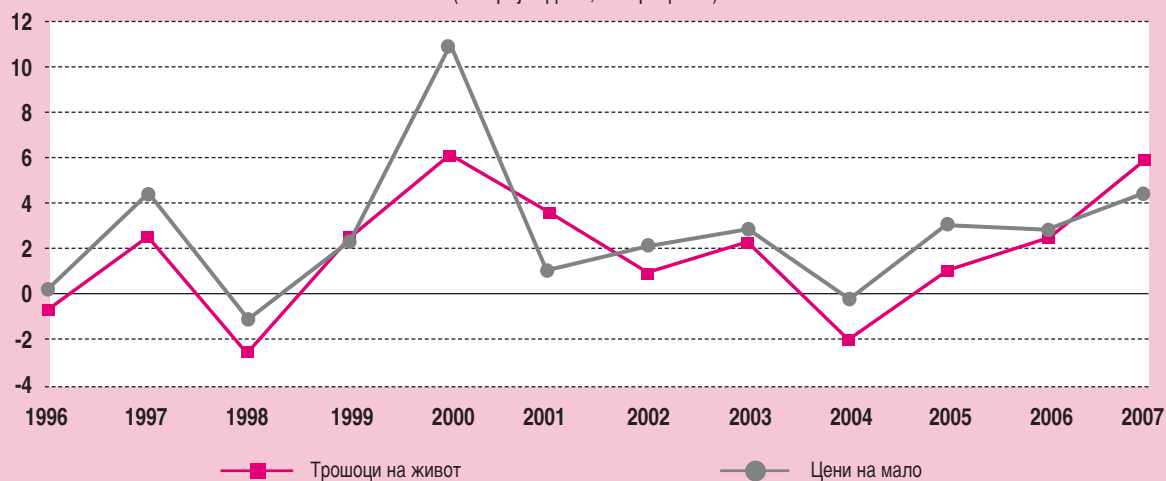
График 2: ИНФЛАЦИЈА
(просечни стапки, во проценти)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Трошоци на живот	2,3	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2	2,3
Цени на мало	3,0	4,4	0,8	-1,1	10,6	5,2	1,4	2,4	0,9	2,1	3,9	2,6

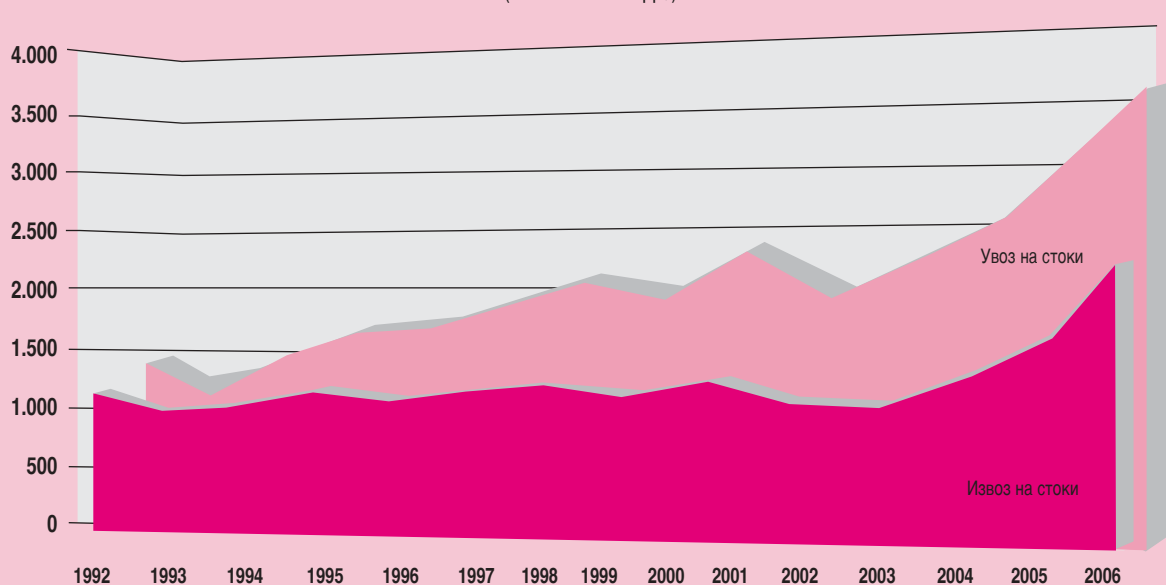

График 3: ИНФЛАЦИЈА
(на крај година, во проценти)

	крај на година, во проценти											
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Трошоци на живот	-0,7	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9	6,1
Цени на мало	0,2	4,5	-1	2,3	10,8	1,2	2,2	2,9	-0,1	3,2	2,9	4,6

График 4: НАДВОРЕШНО ТРГОВСКА РАЗМЕНА
(во милиони САД \$)

во милиони САД \$															
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Извоз на стоки	1.199	1.055	1.086	1.204	1.147	1.237	1.292	1.190	1.321	1.153	1.112	1.359	1.674	2.041	2.401
Увоз на стоки (FOB)	1.206	1.013	1.271	1.427	1.462	1.623	1.807	1.686	2.011	1.677	1.917	2.211	2.793	3.097	3.682
Салдо	-7	42	-185	-223	-315	-386	-515	-496	-690	-524	-805	-852	-1.119	-1.056	-1.281

Табела 7: ПЛАТЕН БИЛАНС НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (годишни, квартални и месечни податоци)¹

(во милиони долари)

	2005	K1/2006	K2/2006	K3/2006	K4/2006	2006	I	II	III	K1/2007	IV	V	VI	K2/2007	VII	VIII	IX	K3/2007	X	XI
ТЕКОВНИ ТРАНСАКЦИИ	-157,91	-52,80	-72,13	125,42	-56,88	-56,39	-5,57	7,94	52,37	54,74	-0,44	62,16	7,88	69,60	-29,22	92,46	-53,16	10,09	-53,32	-144,70
Стоки, нето	-1.063,03	-266,78	-367,05	-261,24	-389,91	-1.284,99	-105,36	-97,31	-73,18	-275,86	-112,74	-75,68	-91,53	-279,96	-171,27	-87,97	-151,11	-410,35	-193,14	-223,87
Извоз, f.o.b.	2.040,58	449,87	586,05	699,82	660,51	2.396,26	208,32	229,56	294,72	732,59	270,76	286,52	307,31	864,59	269,14	292,09	269,81	831,04	306,35	305,22
Увоз, f.o.b. ²	-3.103,61	-716,65	-953,11	-961,07	-1.050,42	-3.681,24	-313,68	-326,87	-367,90	-1.008,45	-383,50	-362,21	-398,84	-1.144,55	-440,40	-380,07	-420,92	-1.241,39	-499,49	-529,09
Услуги, нето	-33,64	-5,58	-4,78	30,83	7,78	28,25	-2,54	1,27	-0,13	-1,39	1,69	-0,75	0,49	1,44	7,49	10,31	14,26	32,07	13,78	-1,04
Доход, нето	-113,46	-2,50	-10,27	-20,27	-3,61	-36,65	13,32	11,22	14,38	38,91	-10,16	17,72	-19,10	-11,54	-29,22	16,31	-39,52	-52,43	6,54	-23,21
од кој: камата, нето	-25,93	-9,38	-3,60	-6,70	-4,66	-24,34	-0,34	-2,32	-0,22	-2,88	-2,08	0,21	-3,92	-5,79	0,01	1,92	-3,89	-1,97	-3,17	-0,26
Тековни трансфери, нето	1.052,21	222,06	309,97	376,10	328,87	1.237,00	89,01	92,77	111,30	293,08	120,76	120,87	118,02	359,65	163,78	153,82	123,20	440,80	119,50	103,42
Официјални	65,45	16,93	19,73	17,83	19,26	73,75	4,13	1,93	5,22	11,27	7,22	8,00	7,75	22,97	7,15	3,00	4,55	14,71	4,41	11,90
Приватни	986,76	205,12	290,24	358,28	309,61	1.163,25	84,88	90,84	106,09	281,81	113,54	112,86	110,28	336,68	156,63	150,82	118,65	426,10	115,09	91,52
КАПИТАЛНА И ФИНАНСИСКА СМЕТКА	165,47	50,71	67,41	-126,72	57,14	48,54	4,64	-12,37	-48,96	-56,70	2,19	-54,75	-9,29	-61,85	40,13	-87,66	56,63	9,10	54,92	148,57
Капитална сметка, нето	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,75	1,94	5,84	-0,32	-0,44	5,09	-0,11	-1,17
Капитални трансфери, нето	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,79	1,98	1,58	-0,32	-0,44	0,82	0,00	-0,38
Официјални	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Други	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,79	1,98	1,58	-0,32	-0,44	0,82	0,00	-0,38
Стекнување/располагање со нефинансиски средства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,04	-0,04	4,27	0,00	0,00	4,27	-0,12	-0,80
Финансиска сметка, нето	167,49	50,27	67,95	-126,47	57,90	49,66	6,25	-12,49	-48,75	-55,00	1,42	-55,18	-10,04	-63,79	34,29	-87,34	57,07	4,02	55,04	149,74
Директни инвестиции, нето	94,23	308,91	39,96	30,41	44,68	423,96	5,16	9,97	11,07	26,20	60,12	28,89	-2,05	86,96	34,59	-8,97	28,97	54,60	52,28	65,73
Портфолио инвестиции, нето	237,87	16,58	33,92	11,35	31,02	92,87	15,96	-10,09	21,17	27,04	35,10	22,69	4,03	61,82	8,27	11,95	13,07	33,29	34,58	5,80
Други инвестиции, нето	250,45	-241,69	106,87	-0,43	43,89	-91,36	-49,70	-28,41	-36,19	-114,30	-29,58	-93,31	-73,76	-196,65	35,04	-41,94	63,00	56,11	8,33	77,74
Трговски кредити, нето	131,50	-1,75	31,21	-66,18	41,90	5,18	-3,88	8,48	-50,02	-45,42	6,33	-76,68	-17,42	-87,76	62,01	-50,98	-12,78	-1,75	28,83	29,32
Заеми, нето	123,13	-161,88	70,24	31,25	39,97	-20,42	-55,11	-20,11	20,98	-54,23	-31,42	-24,39	-103,94	-159,75	9,88	9,14	0,10	19,12	-20,25	25,91
Валути и депозити, нето	-24,21	-81,16	-3,88	29,43	-48,14	-103,75	7,63	-18,79	-10,85	-22,01	-13,86	-1,23	42,85	27,76	-39,15	-5,20	61,94	17,60	-7,12	18,52
од кои: монетарна власт, нето	0,77	-68,78	0,00	65,66	-0,14	-3,26	0,00	-0,02	-0,02	-0,03	-0,02	-0,02	-0,02	-0,06	-0,02	-0,02	-0,02	-0,07	-0,37	0,34
комерцијални банки, нето	26,61	7,02	24,63	-22,48	-24,74	-15,58	4,80	-10,78	1,09	-4,88	-1,53	6,08	51,50	56,05	-29,69	-2,95	71,14	38,50	2,33	30,20
население, нето	-52,10	-19,40	-28,50	-13,74	-23,25	-84,90	2,64	-7,86	-11,88	-17,09	-12,41	-7,28	-8,33	-28,01	-9,19	-2,77	-9,25	-21,20	-8,98	-12,11
Други, нето	20,04	3,11	9,30	5,06	10,16	27,63	1,66	2,01	3,71	7,37	9,38	8,99	4,74	23,11	2,31	5,09	13,75	21,14	6,88	3,99
Бруто официјални резерви																				
(„-“ значи зголемување) ³	-415,07	-33,53	-112,80	-167,80	-61,69	-375,82	34,83	16,04	-44,80	6,06	-64,22	-13,45	61,74	-15,93	-43,62	-48,39	-47,97	-139,98	-40,16	0,46
ГРЕШКИ И ПРОПУСТИ	-7,55	2,08	4,71	1,31	-0,26	7,84	0,94	4,43	-3,41	1,95	-1,74	-7,41	1,40	-7,74	-10,91	-4,80	-3,47	-19,19	-1,60	-3,87

1/ Претходни податоци.

Во ноември 2007 година извршена е ревизија на временската серија 1997–2006 година

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритетот согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ. Пресметката на ц.и.ф. – ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.и.ф. по години изнесува: 1993–20%, 1994–20%, 1995–20%, 1996–14%, 1997–10%, 1998–5,02%, 1999–4,86%, 2000–3,9%, 2001–4,2%, 2002–3,8%, 2003–4,06%, 2004, 2005 и 2006–4,14%. За 2006 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ Без монетарно злато и курсни разлики; Добените средства од сукцесијата на поранешната СФРЈ во јуни 2001 година во износ од 23,9 милиони УСД долари, во мај 2003 година во износ од 17,8 милиони УСД долари и во 2005 година во износ од 14,9 милиони УСД долари, не се платно билансана трансакција заради што истите се вклучени само во состојбите на девизните резерви, а не и во промените.

Табела 8: НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА ПО ЗЕМЈИ

		Вкупно			Германија			Србија*		
		Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо
2003		1.363,2	2.299,9	-936,7	278,3	303,8	-25,5	273,8	212,6	61,2
2004		1.675,9	2.931,6	-1.255,7	317,1	368,1	-51,0	347,6	249,7	97,9
2005		2.041,3	3.228,0	-1.186,7	364,2	335,0	29,2	459,4	264,1	195,3
2006		2.400,7	3.762,7	-1.362,0	375,5	369,3	6,2	557,8	282,8	275,0
2007		3.356,3	5.227,5	-1.871,2	473,1	514,8	-41,7	619,0	447,2	171,8
2003	K1	293,7	531,7	-238,0	66,6	69,2	-2,6	47,2	50,4	-3,2
	K2	355,8	580,9	-225,1	68,0	74,2	-6,2	76,4	54,8	21,6
	K3	337,8	550,2	-212,4	72,0	71,0	1,0	74,7	53,5	21,2
	K4	375,9	637,1	-261,2	71,7	89,4	-17,7	75,5	53,9	21,6
2004	K1	366,1	616,9	-250,8	82,1	84,4	-2,3	57,9	48,2	9,7
	K2	368,0	716,6	-348,6	63,4	90,3	-26,9	84,4	63,7	20,7
	K3	443,4	708,3	-264,9	78,5	83,1	-4,6	97,5	68,1	29,4
	K4	498,4	889,8	-391,4	93,1	110,3	-17,2	107,8	69,7	38,1
2005	K1	482,0	701,2	-219,2	112,0	73,7	38,3	75,0	58,8	16,2
	K2	512,7	892,6	-379,9	80,7	90,6	-9,9	123,2	71,2	52,0
	K3	507,9	769,0	-261,1	84,9	79,2	5,7	128,9	66,9	62,0
	K4	538,7	865,2	-326,5	86,6	91,5	-4,9	132,3	67,2	65,1
2006	K1	450,9	727,6	-276,7	87,3	74,0	13,3	88,2	49,1	39,1
	K2	586,9	985,9	-399,0	88,3	97,8	-9,5	141,8	71,5	70,3
	K3	701,4	969,5	-268,1	100,4	91,1	9,3	177,3	74,6	102,7
	K4	661,5	1.079,7	-418,2	99,5	106,4	-6,9	150,5	87,6	62,9
2007	Q1	733,7	1.051,9	-318,2	105,0	99,7	5,3	126,2	75,0	51,2
	Q2	866,8	1.177,7	-310,9	105,1	122,7	-17,6	147,6	96,0	51,6
	Q3	832,7	1.269,7	-437,0	131,0	116,1	14,9	159,3	108,5	50,8
	Q4	923,1	1.728,2	-805,1	132,0	176,3	-44,3	185,9	167,7	18,2
2005	I	147,9	209,9	-62,0	43,3	21,7	21,6	19,0	15,8	3,2
	II	156,6	224,0	-67,4	35,5	25,7	9,8	22,4	16,7	5,7
	III	177,5	267,3	-89,8	33,2	26,3	6,9	33,6	26,3	7,3
	IV	174,5	312,7	-138,2	29,5	25,7	3,8	38,8	30,2	8,6
	V	179,1	284,6	-105,5	23,1	31,2	-8,1	42,8	19,0	23,8
	VI	159,1	295,3	-136,2	28,1	33,7	-5,6	41,6	22,0	19,6
	VII	184,5	256,8	-72,3	35,8	28,2	7,6	41,7	18,5	23,2
	VIII	146,8	239,5	-92,7	22,8	26,5	-3,7	42,3	21,6	20,7
	IX	176,6	272,7	-96,1	26,3	24,5	1,8	44,9	26,8	18,1
	X	191,4	283,7	-92,3	28,3	30,6	-2,3	50,7	24,5	26,2
	XI	171,7	280,9	-109,2	25,5	29,2	-3,7	42,5	20,1	22,4
	XII	175,6	300,6	-125,0	32,8	31,7	1,1	39,1	22,6	16,5
2006	I	123,2	208,0	-84,8	26,4	21,0	5,4	22,5	12,8	9,7
	II	147,9	219,4	-71,5	29,1	23,7	5,4	29,3	14,6	14,7
	III	179,8	300,2	-120,4	31,8	29,3	2,5	36,4	21,7	14,7
	IV	176,6	320,1	-143,5	29,2	28,4	0,8	41,2	20,6	20,6
	V	203,7	326,7	-123,0	29,1	36,0	-6,9	51,5	27,0	24,5
	VI	206,6	339,1	-132,5	30,0	33,4	-3,4	49,1	23,9	25,2
	VII	232,0	343,6	-111,6	37,5	31,0	6,5	49,2	24,5	24,7
	VIII	215,3	316,6	-101,3	29,4	32,4	-3,0	63,8	24,1	39,7
	IX	254,1	309,3	-55,2	33,5	27,7	5,8	64,3	26,0	38,3
	X	233,6	331,2	-97,6	26,6	34,3	-7,7	54,0	26,0	28,0
	XI	204,5	342,4	-137,9	31,3	34,2	-2,9	48,0	25,7	22,3
	XII	223,4	406,1	-182,7	41,6	37,9	3,7	48,5	35,9	12,6
2007	I	208,8	334,8	-126,0	33,0	32,7	0,3	36,3	25,0	11,3
	II	229,9	340,9	-111,0	40,8	35,9	4,9	40,1	23,0	17,1
	III	295,0	376,2	-81,2	31,2	31,1	0,1	49,8	27,0	22,8
	IV	272,2	397,2	-125,0	31,6	38,0	-6,4	48,8	31,2	17,6
	V	286,9	377,6	-90,7	34,3	41,0	-6,7	51,9	31,7	20,2
	VI	307,7	402,9	-95,2	39,2	43,7	-4,5	46,9	33,1	13,8
	VII	269,4	449,7	-180,3	39,8	44,2	-4,4	49,7	33,1	16,6
	VIII	293,2	394,5	-101,3	43,0	29,2	13,8	54,8	36,3	18,5
	IX	270,1	425,5	-155,4	48,2	42,7	5,5	54,8	39,1	15,7
	X	307,1	617,9	-310,8	38,4	62,3	-23,9	61,6	73,7	-12,1
	XI	305,8	545,0	-239,2	44,5	59,1	-14,6	58,9	46,5	12,4
	XII	310,2	565,3	-255,1	49,1	54,9	-5,8	65,4	47,5	17,9

* до 2006 – Србија и Црна Гора

во милиони САД долари

САД			Италија			Грција			Русија				
Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо		
72,8	56,2	16,6	95,4	122,5	-27,1	179,8	300,2	-120,4	13,7	177,8	-164,1	2003	
71,9	47,7	24,2	134,4	163,6	-29,2	228,8	277,9	-49,1	19,7	265,4	-245,7	2004	
44,0	45,0	-1,0	169,5	185,2	-15,7	312,9	296,8	16,1	21,4	418,6	-397,2	2005	
22,4	41,0	-18,6	236,8	226,8	10,0	361,2	319,9	41,3	25,5	569,5	-544,0	2006	
50,3	76,7	-26,4	338,9	298,9	40,0	418,5	412,1	6,4	23,4	632,9	-609,5	2007	
16,7	13,8	2,9	26,9	21,6	5,3	35,1	98,4	-63,3	2,5	25,1	-22,6	2003	K1
13,8	19,1	-5,3	26,5	34,3	-7,8	52,1	76,4	-24,3	3,6	34,6	-31,0		K2
16,0	11,1	4,9	21,6	29,3	-7,7	43,7	56,7	-13,0	3,4	53,5	-50,1		K3
26,3	12,2	14,1	20,4	37,3	-16,9	48,9	68,7	-19,8	4,2	64,6	-60,4		K4
14,8	13,4	1,4	24,5	26,3	-1,8	52,7	59,4	-6,7	3,9	63,1	-59,2	2004	K1
14,1	11,6	2,5	29,1	45,4	-16,3	55,1	73,6	-18,5	4,7	47,9	-43,2		K2
23,4	11,1	12,3	38,5	43,0	-4,5	54,6	69,9	-15,3	5,5	74,5	-69,0		K3
19,6	11,6	8,0	42,3	48,9	-6,6	66,4	75,0	-8,6	5,6	79,9	-74,3		K4
7,5	13,7	-6,2	43,6	37,2	6,4	74,2	66,3	7,9	5,3	77,4	-72,1	2005	K1
11,9	12,2	-0,3	39,9	47,6	-7,7	80,8	79,2	1,6	5,1	99,9	-94,8		K2
15,5	9,0	6,5	45,7	48,3	-2,6	81,1	72,2	8,9	5,3	113,0	-107,7		K3
9,1	10,1	-1,0	40,3	52,1	-11,8	76,8	79,1	-2,3	5,7	128,3	-122,6		K4
6,5	8,7	-2,2	52,6	41,1	11,5	60,1	62,5	-2,4	6,0	137,5	-131,5	2006	K1
6,5	11,3	-4,8	56,2	61,5	-5,3	98,6	90,4	8,2	6,4	98,6	-92,2		K2
5,8	9,6	-3,8	63,0	57,4	5,6	120,0	75,4	44,6	8,3	150,5	-142,2		K3
3,6	11,4	-7,8	65,0	66,8	-1,8	82,5	91,6	-9,1	4,8	182,9	-178,1		K4
6,2	16,5	-10,3	69,6	52,8	16,8	96,0	95,9	0,1	4,8	157,3	-152,5	2007	K1
9,7	22,1	-12,4	102,1	87,3	14,8	110,8	104,3	6,5	5,3	95,3	-90,0		K2
13,8	18,5	-4,7	72,9	65,0	7,9	95,4	101,6	-6,2	6,8	170,3	-163,5		K3
20,6	19,6	1,0	94,3	93,8	0,5	116,3	110,3	6,0	6,5	210,0	-203,5		K4
3,1	4,5	-1,4	12,3	9,6	2,7	20,2	18,6	1,6	1,0	25,9	-24,9	2005	I
1,8	5,7	-3,9	13,8	10,2	3,6	26,8	21,0	5,8	1,7	23,4	-21,7		II
2,6	3,5	-0,9	17,5	17,4	0,1	27,2	26,7	0,5	2,6	28,1	-25,5		III
3,5	4,2	-0,7	10,3	7,9	2,4	31,8	29,7	2,1	1,5	33,5	-32,0		IV
4,4	3,7	0,7	16,9	20,2	-3,3	23,9	25,3	-1,4	1,9	22,4	-20,5		V
4,0	4,3	-0,3	12,7	19,5	-6,8	25,1	24,2	0,9	1,7	44,0	-42,3		VI
6,0	3,0	3,0	20,4	18,6	1,8	34,4	27,2	7,2	1,7	28,9	-27,2		VII
4,5	3,0	1,5	10,8	14,8	-4,0	19,9	19,8	0,1	1,9	37,4	-35,5		VIII
5,0	3,0	2,0	14,5	14,9	-0,4	26,8	25,2	1,6	1,7	46,7	-45,0		IX
4,1	2,7	1,4	14,8	16,8	-2,0	27,7	23,7	4,0	1,7	53,4	-51,7		X
3,0	3,7	-0,7	12,8	15,0	-2,2	25,5	25,8	-0,3	1,6	40,3	-38,7		XI
2,0	3,7	-1,7	12,7	20,3	-7,6	23,6	29,6	-6,0	2,4	34,6	-32,2		XII
2,7	3,5	-0,8	14,7	10,7	4,0	16,1	17,3	-1,2	1,8	47,3	-45,5	2006	I
2,4	2,0	0,4	17,4	13,8	3,6	18,2	18,9	-0,7	2,2	39,6	-37,4		II
1,4	3,2	-1,8	20,5	16,6	3,9	25,8	26,3	-0,5	2,0	50,6	-48,6		III
1,5	2,4	-0,9	19,9	14,6	5,3	24,9	25,9	-1,0	1,8	33,4	-31,6		IV
2,9	5,1	-2,2	19,0	21,9	-2,9	35,1	29,6	5,5	2,2	27,1	-24,9		V
2,1	3,8	-1,7	17,3	25,0	-7,7	38,6	34,9	3,7	2,4	38,1	-35,7		VI
2,0	3,4	-1,4	21,8	26,3	-4,5	38,3	29,0	9,3	3,3	48,1	-44,8		VII
2,1	3,2	-1,1	13,7	15,4	-1,7	38,5	20,8	17,7	2,6	52,9	-50,3		VIII
1,7	3,0	-1,3	27,5	15,7	11,8	43,2	25,6	17,6	2,4	49,5	-47,1		IX
2,0	4,1	-2,1	22,5	22,7	-0,2	33,0	30,2	2,8	2,2	40,5	-38,3		X
1,2	3,0	-1,8	18,2	18,6	-0,4	25,2	30,4	-5,2	1,5	63,2	-61,7		XI
0,4	4,3	-3,9	24,3	25,5	-1,2	24,3	31,0	-6,7	1,1	79,2	-78,1		XII
0,6	4,2	-3,6	25,4	16,9	8,5	27,6	26,9	0,7	1,4	48,6	-47,2	2007	I
1,0	3,8	-2,8	17,1	16,6	0,5	29,9	30,7	-0,8	1,9	53,5	-51,6		II
4,6	8,5	-3,9	27,1	19,3	7,8	38,5	38,3	0,2	1,5	55,2	-53,7		III
2,4	6,7	-4,3	35,0	28,7	6,3	35,0	33,6	1,4	1,6	46,4	-44,8		IV
4,4	5,2	-0,8	27,2	28,0	-0,8	37,9	35,4	2,5	1,6	18,4	-16,8		V
2,9	10,2	-7,3	39,9	30,6	9,3	37,9	35,3	2,6	2,1	30,5	-28,4		VI
5,5	6,9	-1,4	32,4	28,4	4,0	32,5	38,1	-5,6	2,4	64,9	-62,5		VII
3,5	3,0	0,5	24,7	18,0	6,7	24,1	26,7	-2,6	2,8	45,4	-42,6		VIII
4,8	8,6	-3,8	15,8	18,6	-2,8	38,8	36,8	2,0	1,6	60,0	-58,4		IX
7,7	6,1	1,6	29,5	29,3	0,2	45,5	35,5	10,0	2,2	58,6	-56,4		X
1,0	6,7	-5,7	33,2	31,4	1,8	42,4	37,7	4,7	1,9	66,5	-64,6		XI
11,9	6,8	5,1	31,6	33,1	-1,5	28,4	37,1	-8,7	2,4	84,9	-82,5		XII

Табела 9: БУЏЕТ - ЦЕНТРАЛНА ДРЖАВНА ВЛАСТ

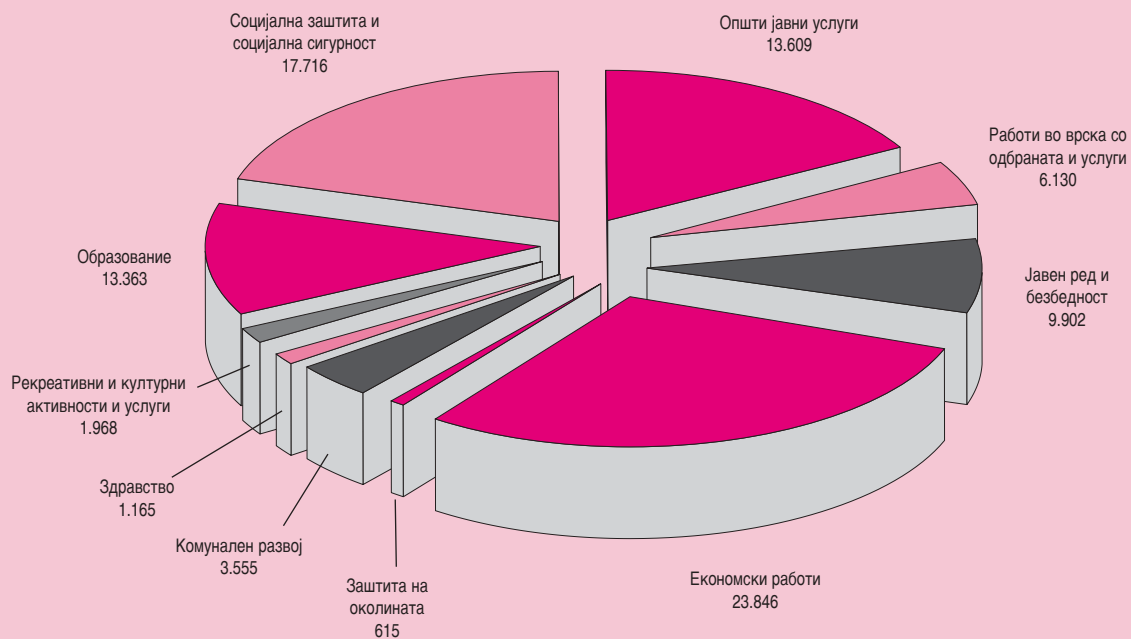
	2002	2003	2004	2005	2006
	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Буџет
ВКУПНИ ПРИХОДИ	71.981.222.938	68.406.577.974	68.257.596.556	77.264.085.977	81.749.000.000
ИЗВОРНИ ПРИХОДИ	58.896.097.958	56.784.247.919	56.534.423.095	60.465.813.344	59.940.000.000
ДАНОЧНИ ПРИХОДИ	54.389.136.894	49.166.396.854	52.527.458.366	55.024.034.252	56.840.000.000
Данок од доход, од добивка и од капитални добивки	10.137.596.496	10.772.545.343	10.068.869.008	10.934.484.390	11.236.000.000
Персонален данок од доход	7.513.310.320	7.502.459.597	7.706.705.300	8.098.696.839	8.051.000.000
Данок од добивка	2.624.286.176	3.270.085.746	2.362.163.708	2.835.787.551	3.185.000.000
Домашни даноци на стоки и услуги	31.235.879.140	31.741.066.910	36.093.219.422	38.172.046.946	40.136.000.000
Данок на промет и ДДВ (од 1.04.2000)	20.521.036.109	21.175.919.119	25.756.854.524	27.081.128.583	28.334.000.000
Акцизи	10.714.843.031	10.565.147.791	10.336.364.898	11.090.918.363	11.802.000.000
Данок од меѓународна трговија и трансак. (царини и давачки)	6.336.011.440	6.141.579.944	5.814.503.205	5.265.767.731	4.848.000.000
Увозни давачки	5.230.636.743	4.909.408.470	4.597.751.176	4.251.685.006	3.817.121.000
Други увозни давачки и такси	1.105.374.697	1.232.171.474	1.216.752.029	1.014.082.725	1.030.879.000
Други даноци	0	51.094	0	0	0
Даноци од специфични услуги	3.359.937	3.894.080	5.216.895	0	0
Такси за користење или дозволи за вршење на дејност	340.562.742	475.513.109	545.887.314	651.735.186	620.000.000
Данок на финансиски трансакции	6.335.727.139	31.746.374	237.478	-	-
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ	4.506.961.064	7.617.851.065	4.006.964.729	5.441.779.092	3.100.000.000
Претприемачки приход и приход од имот	931.379.088	1.963.471.700	1.752.484.628	3.441.892.427	1.100.000.000
Такси и надоместоци	1.091.976.541	1.366.943.949	1.465.138.734	1.656.889.743	1.500.000.000
Други владини услуги	205.764.069	370.052.922	257.196.740	246.001.080	300.000.000
Други неданочни приходи	2.277.841.366	3.917.382.494	532.144.627	96.995.843	200.000.000
КАПИТАЛНИ ПРИХОДИ	7.193.569.639	4.081.105.548	3.341.846.311	2.045.598.523	16.227.000.000
Продажба на капитални средства	6.244.440.021	4.002.729.305	3.158.721.234	1.455.155.987	16.027.000.000
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	949.129.619	78.376.243	183.125.077	590.442.536	200.000.000
ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ	3.808.557.430	3.651.554.878	4.932.545.381	894.339.868	540.000.000
Трансфери од други нивоа на власт	1.167.411.039	1.136.220.479	3.888.654.831	508.533.363	0
Донации од странство	2.641.146.391	2.515.334.399	1.043.890.550	385.806.506	540.000.000
ДОМАШНО ЗАДОЛЖУВАЊЕ	480.521.896		1.908.760.868	1.538.911.272	3.000.000.000
ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
Меѓународни развојни агенции	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
ПРИХОДИ ОД ОТПЛАТА (наплата) НА ЗАЕМИ	18.354.261	123.097.537	10.520.580	0	0
ВКУПНИ РАСХОДИ	71.700.272.895	64.462.761.283	63.743.917.129	67.090.435.530	81.749.000.000
ТЕКОВНИ ТРОШОЦИ	56.314.747.304	51.104.920.817	51.667.851.725	45.930.102.078	49.295.088.000
Плати, наемнини и надоместоци	18.337.661.335	20.233.542.216	20.943.062.394	21.655.526.155	22.668.904.000
Стоки и останати услуги	13.991.420.289	7.325.808.770	6.833.422.972	7.261.122.028	7.326.925.000
Тековни трансфери	20.586.832.339	21.101.506.628	21.838.665.402	13.950.459.394	14.602.763.000
Тековни трансфери до единиците на локална самоуправа	-	-	-	812.346.952	1.819.000.000
Каматни плаќања	3.398.833.341	2.444.063.205	2.052.700.957	2.250.647.550	2.877.496.000
СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ	-	-	-	2.675.836.361	2.111.209.000
СОЦИЈАЛНИ БЕНЕФИЦИИ	-	-	-	4.171.063.594	3.633.264.000
КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	8.366.132.516	4.687.684.918	4.867.347.044	7.118.053.448	12.543.385.000
ДАВАЊЕ НА ЗАЕМИ, УЧЕСТВО ВО ДЕЛ ОД					
ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ И ОТПЛАТА НА ГЛАВНИНА	7.019.393.075	8.670.155.548	7.208.718.360	7.115.380.049	14.166.054.000
Давање на заеми и учество во дел од хартиите од вредност	931.369.212	637.002.773	76.445.946	0	0
Амортизација (отплата на главнина)	6.088.023.863	8.033.152.776	7.132.272.414	7.115.380.049	14.166.054.000

Табела 10: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИОТ БУЏЕТ

	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006
	во милиони денари		структура		% од БДП	
ВКУПНО	66.327	91.868	100,0	100,0	23,9	31,3
Општи јавни услуги	5.885	13.609	8,9	14,8	2,1	4,6
Работи во врска со одбраната и услуги	5.885	6.130	8,9	6,7	2,1	2,1
Јавен ред и безбедност	8.398	9.902	12,7	10,8	3,0	3,4
Економски работи	15.877	23.846	23,9	26,0	5,7	8,1
Заштита на околината	368	615	0,6	0,7	0,1	0,2
Комунален развој	858	3.555	1,3	3,9	0,3	1,2
Здравство	613	1.165	0,9	1,3	0,2	0,4
Рекреативни и културни активности и услуги	1.471	1.968	2,2	2,1	0,5	0,7
Образование	9.869	13.363	14,9	14,5	3,6	4,6
Социјална заштита и социјална сигурност	17.103	17.716	25,8	19,3	6,2	6,0

Забелешка: Функционалната класификација на расходите на Централниот буџет е подготвена според меѓународните стандарди

График 5: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ 2006 ГОДИНА

Табела 11: БУЏЕТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (Централен буџет и буџети на фондови)

	Вкупно 2005	Буџет 2006	Реб. Буџ. 2006	K1 2006	K2 2006	K3 2006	K4 2006	Вкупно 2006	Буџет 2007	I
ВКУПНИ ПРИХОДИ	100.928	103.198	109.029	23.069	26.306	26.222	28.504	104,101	108,634	8,724
Даночни приходи и придонеси	84.581	88.198	89.507	19.848	22.782	23.080	24.888	90,598	92,824	7,807
Даночни приходи (Сметка за сопствени приходи)	304	177	240	79	50	35	35	199	211	11
Даноци	55.681	57.581	58.688	12.658	15.097	15.460	16.360	59,575	61,511	5,580
Персонален данок на доход	8.097	8.051	8.256	1.933	2.098	2.025	2.358	8,414	7,471	624
Данок на добивка	2.837	3.185	4.423	1.725	914	950	1.119	4,708	3,704	252
ДДВ	27.082	28.334	27.374	5.228	7.342	7.155	7.534	27,259	30,390	2,940
Акцизи	11.748	12.543	11.652	2.542	2.839	3.374	3.419	12,174	12,627	1,091
Увозни давачки	5.266	4.848	5.483	993	1.494	1.982	3.243	7,712	5,519	417
Други даноци	651	620	1.500	237	410	390	176	1,213	1,800	256
Придонеси	28.596	30.440	30.579	7.111	7.635	7.586	8.493	30,825	31,102	2,216
Фонд за ПИОМ	18.300	19.810	19.933	4.619	4.969	4.893	5.467	19,948	20,671	1,443
Агенција за вработување	1.312	1.370	1.370	322	336	337	375	1,370	1,390	89
Фонд за здравство	8.982	9.260	9.276	2.170	2.330	2.356	2.651	9,507	9,041	684
Неданочни приходи	13.818	12.943	15.992	2.306	2.721	2.627	2.826	10,480	13,755	775
Неданочни приходи (Сметка за сопствени приходи)	6.312	7.377	8.377	1.234	1.117	1.496	1.656	5,503	6,471	446
Профит од јавни финансиски институции	3.319	1.031	3.084	103	406	56	258	823	2,370	23
Административни такси	1.657	1.500	1.500	395	426	308	364	1,493	1,500	129
ПартICIPација за здравствени услуги	434	573	573	80	76	65	22	243	452	25
Други административни такси	246	300	300	65	70	59	26	220	300	24
Други неданочни приходи	264	382	508	109	176	209	125	619	677	29
Надоместоци за Фондот за патишта	1.675	1.780	1.650	321	452	434	374	1,581	1,680	99
Капитални приходи	933	502	700	143	390	143	272	948	550	75
Странски донации	1.494	1.555	2.430	727	299	166	231	1,423	1,505	44
Приход од отплата на заеми	2	0	400	45	74	153	288	560	0	20
ВКУПНИ РАСХОДИ	100.219	104.905	111.365	23.538	26.265	25.085	30.871	105,759	112,027	6,855
Тековни трошоци	90.026	93.420	98.542	22.475	24.145	22.335	27.569	96,524	100,098	6,522
Плати и надоместоци	22.836	23.997	23.922	5.750	5.878	5.707	6.086	23,421	24,852	1,981
Стоки и услуги	12.985	12.579	14.868	2.856	3.264	2.655	4.128	12,903	14,833	841
Трансфери	51.597	53.585	56.389	13.080	14.265	13.167	16.163	56,675	57,279	3,471
Трансфери (сметка за сопствени приходи)	913	613	1.047	167	209	165	240	781	633	76
Социјални трансфери	46.870	48.906	49.406	11.566	12.726	12.072	12.466	48,830	50,987	3,265
Фонд за ПИОМ	24.971	26.999	29.884	6.396	6.640	6.751	6.947	26,734	28,865	2,232
Агенција за вработување	2.940	2.500	2.152	659	521	487	450	2,117	2,058	142
Социјална помош	4.138	3.954	4.279	948	945	1.114	1.090	4,097	4,131	84
Структурни реформи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Реформи на јавната администрација	0	3	4	0	0	0	0	0	4	0
Здравствена заштита	14.825	15.450	16.087	3.561	4.621	3.718	3.979	15,879	15,929	807
Други трансфери	3.681	3.975	5.850	1.326	1.308	911	3.451	6,996	5,601	130
Трошоци за бегалци	135	91	86	21	22	20	7	70	58	0
Каматни плаќања	2.610	3.259	3.363	790	736	418	1.193	3,137	2,965	229
Камати по домашен долг	1.074	1.259	1.259	140	444	79	419	1,082	1,337	20
Камати по надворешен долг	1.536	2.000	2.104	650	292	339	774	2,055	1,628	209
Гаранции	0	0	0	0	0	387	0	387	169	0
Капитални трошоци	10.191	11.486	12.823	1.063	2.120	2.751	3.301	9,235	11,929	333
Буџетско салдо	709	-1.708	-2.336	-469	2	1.083	-2.365	-1,749	-3,393	1,862
Финансирање	-709	1.708	2.336	469	-2	-1.083	2.355	1,739	3,393	-1,866
Прилив	7.063	16.556	21.154	9.759	3.097	-166	5.390	18,080	14,791	918
Приходи од приватизација	1.383	15.821	20.831	13.928	3.846	0	0	17,774	750	53
Странски заеми	13.913	4.309	2.147	159	496	484	534	1,673	3,477	31
Депозити	-9.797	-6.594	-6.585	-4.835	-4.101	-695	3.741	-5,890	7,014	963
Државни записи	1.538	3.000	3.000	484	422	43	1.070	2,019	3,500	-129
Продажба на акции	29	20	1.761	24	2.433	2	0	2,459	50	0
Одлив	7.772	14.848	18.818	9.290	3.099	917	3.025	16,331	11,398	2,784
Отплата на главница	7.772	14.848	18.818	9.290	3.099	917	3.025	16,331	11,398	2,784
Надворешен долг	3.295	10.119	14.089	9.159	381	917	487	10,944	6,461	2,784
Домашен долг	4.478	4.729	4.729	131	2.718	0	2.538	5,387	4,937	0

II	III	K1 2007	IV	V	VI	K2 2007	VII	VIII	IX	K3 2007	X	XI	XII	K4 2007	Всего 2007
7.650	10.074	26.445	9.574	9.075	9.233	27.882	10.825	12.164	9.610	32.599	11.972	10.379	10.332	32.683	119.609
6.734	8.937	23.478	8.447	7.889	8.312	24.648	9.382	8.624	8.580	26.586	10.776	9.096	8.635	28.507	103.219
30	18	59	13	16	16	45	19	21	6	46	53	21	23	97	247
3.986	6.189	15.755	5.754	5.280	5.480	16.514	6.496	5.916	5.870	18.282	7.989	5.887	5.088	18.964	69.515
589	631	1.844	665	655	686	2.006	759	699	762	2.220	748	966	1.109	2.823	8.893
397	1.386	2.035	407	405	425	1.237	424	403	451	1.278	430	449	469	1.348	5.898
1.756	2.410	7.106	3.116	2.510	2.524	8.150	3.381	2.866	2.721	8.968	4.391	2.549	1.798	8.738	32.962
786	903	2.780	1.002	1.049	1.183	3.234	1.335	1.297	1.156	3.788	1.188	1.235	1.040	3.463	13.265
378	707	1.502	399	498	483	1.380	417	451	535	1.403	952	490	472	1.914	6.199
80	152	488	165	163	179	507	180	200	245	625	280	198	200	678	2.298
2.718	2.730	7.664	2.680	2.593	2.816	8.089	2.867	2.687	2.704	8.258	2.734	3.188	3.524	9.446	33.457
1.769	1.759	4.971	1.726	1.667	1.826	5.219	1.842	1.793	1.809	5.444	1.819	2.130	2.353	6.302	21.936
128	126	343	120	118	126	364	127	122	123	372	126	155	163	444	1.523
821	845	2.350	834	808	864	2.506	898	772	772	2.442	789	903	1.008	2.700	9.998
798	948	2.521	996	1.056	792	2.844	1.131	3.443	943	5.517	1.042	1.069	969	3.080	13.962
470	585	1.501	612	434	409	1.455	576	231	479	1.286	619	560	491	1.670	5.912
44	5	72	57	292	19	368	121	2.889	22	3.032	19	20	21	60	3.532
137	153	419	122	128	134	384	134	118	154	406	161	162	151	474	1.683
18	27	70	26	20	32	78	0	31	50	81	55	53	30	138	367
20	28	72	21	25	22	68	21	22	24	67	34	38	45	117	324
25	24	78	23	15	34	72	124	8	88	220	31	100	26	157	527
84	126	309	135	142	142	419	155	144	126	425	123	136	205	464	1.617
43	49	167	51	58	42	151	197	50	54	301	82	68	628	778	1.397
75	140	259	56	63	81	200	100	47	33	180	72	99	96	267	906
0	0	20	24	9	6	39	15	0	0	15	0	47	4	51	125
7.907	9.382	24.144	8.081	8.561	9.326	25.968	9.424	7.873	9.079	26.376	10.373	11.580	18.995	40.948	117.436
7.645	8.871	23.038	7.689	8.018	8.589	24.296	8.174	7.505	8.316	23.995	9.530	9.918	12.918	32.366	103.695
1.995	2.049	6.025	2.018	2.044	2.050	6.112	2.049	1.846	2.045	5.940	1.820	1.847	1.863	5.530	23.607
904	994	2.739	965	966	1.143	3.074	1.203	833	1.102	3.138	1.328	1.444	3.090	5.862	14.813
4.574	5.670	13.715	4.359	4.876	5.000	14.235	4.772	4.713	5.060	14.545	6.039	6.480	7.387	19.906	62.401
54	61	191	63	41	60	164	39	27	40	106	63	48	65	176	637
4.228	4.843	12.336	3.697	4.269	4.483	12.449	4.193	4.258	4.318	12.769	4.239	4.521	3.677	12.437	49.991
2.283	2.365	6.880	2.315	2.318	2.335	6.968	2.342	2.330	2.394	7.066	2.380	2.423	2.468	7.271	28.185
138	137	417	153	140	144	437	140	139	132	411	127	132	130	389	1.654
581	361	1.026	334	325	217	876	360	368	390	1.118	353	331	343	1.027	4.047
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.226	1.980	4.013	895	1.486	1.787	4.168	1.351	1.421	1.402	4.174	1.379	1.635	736	3.750	16.105
282	759	1.171	596	557	450	1.603	536	423	699	1.658	1.728	1.903	3.636	7.267	11.699
10	7	17	3	9	7	19	4	5	3	12	9	8	9	26	74
172	158	559	347	132	396	875	150	113	109	372	343	147	578	1.068	2.874
25	49	94	231	41	183	455	70	15	41	126	236	54	88	378	1.053
147	109	465	116	91	213	420	80	98	68	246	107	93	490	690	1.821
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
262	511	1.106	392	543	737	1.672	1.250	368	763	2.381	843	1.662	6.077	8.582	13.741
-257	692	2.301	1.493	514	-93	1.914	1.401	4.291	531	6.223	1.599	-1.201	-8.663	-8.265	2.173
257	-692	-2.301	-1.493	-514	93	-1.914	-1.401	-4.291	-531	-6.223	-1.599	1.201	8.663	8.265	-2.173
1.716	405	3.039	2.677	-460	6.727	8.944	-1.111	-3.751	-368	-5.230	889	1.398	10.255	12.542	19.295
0	609	662	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	662
135	107	273	193	104	78	375	547	125	132	804	144	259	1.788	2.191	3.643
1.479	-457	1.985	2.026	-564	7.041	8.503	-1.269	-3.726	147	-4.848	985	355	8.474	9.814	15.454
102	145	118	458	0	-400	58	-389	-196	-647	-1.232	-240	784	-14	530	-526
0	1	1	0	0	8	8	0	46	0	46	0	0	7	7	62
1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	290	540	163	993	2.488	197	1.592	4.277	21.468
1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	290	540	163	993	2.488	197	1.592	4.277	21.468
1.459	1.097	5.340	1.177	54	5.790	7.021	159	540	163	862	797	97	83	977	14.200
0	0	0	2.993	0	844	3.837	131	0	0	131	1.691	100	1.509	3.300	7.268

ТАБЕЛА 12. ФОНД ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено
ПРИХОДИ	21.229	22.883	24.289	25.811	28.191	28.983	28.878	31.467	34.028
Придонес од плати	14.316	15.722	15.671	15.784	16.882	17.204	17.484	19.369	21.340
Придонес од доходот	311	311	331	283	307	383	388	303	299
Приходи од Буџетот на Републиката	3.266	4.174	5.744	6.961	7.741	8.486	8.291	9.385	10.390
Приходи од приватен сектор	439	404	377	409	394	412	390	244	269
Приходи од индивидуални земјоделци	65	58	41	61	71	41	39	33	28
Приходи од акцизи	632	804	716	688	677	661	659	661	682
Придонес од Агенцијата за вработување за невработени лица	868	1.101	1.126	1.404	1.536	1.719	1.550	1.230	861
Други приходи	45	74	73	29	65	57	59	219	152
Приходи од дивиденди и од продажба на хартии од вредност	245	68	209	192	42	21	18	23	7
Пренесени приходи од претходна година	201	0	0	0	476	0	0	0	0
РАСХОДИ	20.669	22.940	24.697	25.889	27.740	29.132	29.015	31.204	32.773
Пензии	17.756	19.774	21.278	22.255	24.008	25.121	24.969	25.410	26.308
Редовни пензии	16.977	18.948	19.041	19.982	21.667	22.824	23.335	24.272	25.304
Воени пензии	458	505	514	518	499	509	479	455	442
Земјоделски пензии	321	321	297	262	234	217	178	154	130
Ретроактивна исплата на 8%	0	0	1.167	1.136	1.131	1.027	455	0	0
Предвременно пензионирање според Законот од 2000 година	0	0	112	103	121	88	90	70	60
Предвременно пензионирање според Законот од 2001 година	0	0	148	254	262	247	240	178	60
Предвременно пензионирање според Законот од 2004 година							91	115	143
Разлика за Министерство за внатрешни работи								166	169
Транзициони трошоци								1.325	1.877
Надоместок за телесно оштетување	69	72	72	83	80	82	82	82	83
Надоместоци од инвалидско осигурување	95	94	91	76	98	97	110	138	162
Вработување и интернатско сместување на деца инвалиди	13	12	7	9	6	6	6	4	1
Придонес за здравствена заштита	2.450	2.672	2.805	2.934	3.184	3.349	3.416	3.582	3.720
Надоместок на стручната служба	132	141	153	165	172	170	172	208	240
Други расходи	154	175	254	222	192	257	190	258	340
Капитални средства	-	-	37	145	0	50	70	196	42
РАЗЛИКА									
Дефицит / Суфицит	560	-57	-408	-78	451	-149	-137	263	1.255

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 13. ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено
ПРИХОДИ	12.068	12.790	12.295	13.656	14.698	14.886	15.083	15.669	17.271
Придонеси	7.363	7.745	7.528	7.823	8.418	8.762	8.982	9.447	9.998
Придонеси од Пензискиот Фонд	2.417	2.649	2.616	3.075	3.184	3.349	3.417	3.584	3.718
Придонеси од Агенцијата за вработување	1.350	1.941	1.554	1.763	1.849	1.998	2.062	2.145	2.144
Придонеси од Министерството за труд	0	0	48	54	64	41	64	67	66
Други приходи	938	455	70	734	1.064	676	79	97	67
Средства од Буџетот на РМ за задолжително здравствено осигурување	-	-	166	111	29	60	479	43	911
Приходи од кофинансирање								286	367
Пренесен вишок од претходната година	0	0	313	96	91	1	0	0	0
РАСХОДИ	11.692	12.463	12.205	13.611	14.678	14.722	15.206	16.280	16.489
Амбулантни трошоци	2.491	2.486	2.505	4.430	5.132	5.959	7.129	14.282	14.681
Болничко лекување	5.482	5.737	5.919	4.929	5.038	5.098	6.311	0	0
Трошоци по програми	125	105	306	123	21	0	0	0	0
Лекови	1.249	1.681	1.555	1.305	1.868	2.006	0	0	0
Забна заштита	667	687	522	521	630	0	0	0	0
Ортопедски трошоци	154	143	111	134	150	280	171	219	201
Лекување во странство	161	70	90	144	221	117	151	185	79
Друг вид лекување (надоместоци)	801	694	769	832	968	941	1.062	1.135	1.144
Администрација	288	250	268	360	309	254	276	396	305
Опрема и одржување	39	90	44	656	219	23	106	63	79
Други трошоци	234	200	48	23	32	27	0	0	0
Кредити и камати	0	321	71	154	90	17	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит/суфицит	376	326	90	45	21	164	-123	-611	782

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 14. АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено
ПРИХОДИ	4.129	5.119	4.827	5.918	6.241	7.456	6.940	5.685	5.049
Приходи од придонеси	1.058	1.121	1.136	1.180	1.224	1.270	1.313	1.371	1.523
Придонес од плати	1.037	1.098	1.113	1.178	1.223	1.155	1.192	1.259	1.403
Придонес од работни луѓе кои самостојно вршат дејност	21	22	23	2	0	24	23	20	23
Придонес што го уплатуваат работниците на привремена работа во странство	0	0	0	0	1	4	5	3	0
Придонес од претходната година	0	0	0	0	0	88	93	89	97
Дотации од Буџетот на Републиката	3.066	3.990	3.677	4.726	5.002	6.163	5.616	4.303	3.514
За покривање на дефицитот на Агенцијата за вработување	2.575	3.470	3.170	3.742	3.958	4.522	4.612	3.864	3.246
За исплата на паричен надомест на вработените од претпријатијата кои во своето работење исказуваат загуба (загубари)	490	516	481	944	980	988	418	285	225
Реформа на јавната администрација	-	-	26	19	3	61	22	11	12
По други основи	0	3	26	21	61	592	564	143	31
Други приходи	6	8	13	12	16	23	11	11	12
РАСХОДИ	4.135	5.110	4.749	5.868	6.214	7.325	6.938	5.937	5.065
Расходи за функцијата	3.970	4.913	4.571	5.658	6.005	7.102	6.710	5.703	4.840
Средства за обезбедување паричен надоместок на невработени лица	1.755	1.875	1.879	2.273	2.377	2.697	2.425	1.992	1.607
Придонеси за здравствено осигурување	1.347	1.936	1.555	1.763	1.849	1.998	2.063	2.144	2.144
Придонеси за пензиско и инвалидско осигурување	868	1.102	1.138	1.453	1.557	1.729	1.552	1.236	871
Средства за вработување на инвалидни лица	-	-	-	128	121	58	114	220	114
Исплата според Закон за поттикнување на вработеноста	-	-	-	-	61	592	526	66	52
Надоместок за преквалификација	-	-	-	41	40	29	30	45	52
Расходи за стручната служба	165	198	178	210	209	223	228	234	225
Основни плати и наемнини	105	118	116	124	134	132	133	136	135
Надоместоци	17	19	18	22	20	20	22	20	18
Стоки и останати услуги	34	54	43	42	51	68	69	73	71
Каматни плаќања	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	8	6	2	22	4	3	4	5	1
РАЗЛИКА									
Дефицит / Суфици	-6	9	78	50	27	132	2	-252	-16

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 15. ФОНД ЗА МАГИСТРАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ПАТИШТА

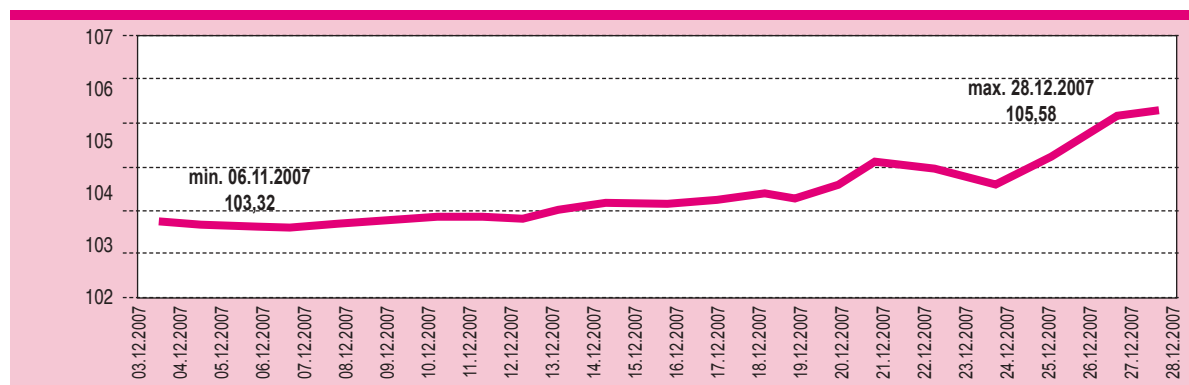
(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено
ПРИХОДИ	3.793	3.506	4.012	3.434	3.668	3.299	3.031	2.975	3.288
Приходи од Буџет	924	1.590	1.655	1.305	1.603	1.610	1.320	1.350	1.649
Надоместок за употреба на патишта што ги користат странските моторни возила	54	82	73	87	82	77	90	102	100
Годишен надоместок за патни моторни возила што подлежат на регистрација	518	746	704	761	797	853	842	790	831
Надоместок за употреба на автопат	492	537	375	381	728	741	743	687	686
Странски кредит	1.793	538	1.098	862	418	9	0	0	0
Други приходи	13	14	21	2	39	9	36	46	22
Грант	-	-	87	36	1	0	0	0	0
РАСХОДИ	3.793	3.506	4.013	3.420	3.661	3.889	3.389	3.525	4.236
Инвестиции	1.985	1.662	1.756	1.250	1.107	1.753	1.405	1.630	2.206
Расходи за студии, проектирање, надзор, провизии и материјални трошоци	0	179	286	289	205	156	164	148	291
Одржување на патиштата	790	952	926	900	1.063	1.081	1.013	1.032	987
Отплата на кредити	148	212	299	304	424	242	254	274	243
Средства за локални патишта	386	502	596	528	666	611	508	431	499
Останати трошоци	142	0	0	0	46	45	45	10	10
Обврски спрема Агенцијата за санација на банки	0	0	150	149	150	0	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит / суфицит	0	0	-1	14	7	-590	-358	-550	-948

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

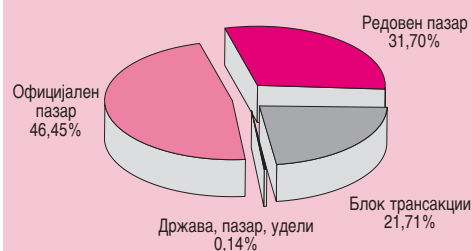

ТАБЕЛИ 16. МАКЕДОНСКА БЕРЗА

Структура на прометот во декември 2007 година

Пазарен сегмент	Промет (денари)	Промет (Еур)	%	Број на транс.
ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР	648.820.776	10.594.931	46,45	3.724
РЕДОВЕН ПАЗАР	442.829.870	7.230.819	31,70	1.414
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	303.170.585	4.950.901	21,71	8
ДРЖАВА ПАЗАР	1.941.889	31.723	0,14	2
ВКУПНО	1.396.763.119	22.808.374	100,00	5.148

10 АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ОСТВАРЕН ПРОМЕТ НА ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР

Хартија од вредност	Макс. (денари)	Мин (денари)	Просечна цена (денари)	Количина	Промет во денари	Промет во ЕУР	% на учество во прометот	Број на трансакции	Пазар. капитал. (денари)
Алколоид Скопје	11.451,00	8.997,00	10.455,69	8.634	89.217.828	1.456.960	15,46	542	16.126.679.952
Комерцијална банка Скопје	7.000,00	6.500,00	6.856,09	12.270	83.537.538	1.363.847	14,47	242	13.873.676.817
Гранит Скопје	2.177,00	1.728,00	2.016,67	34.810	70.537.012	1.151.718	12,22	472	6.443.705.025
Бетон Скопје	37.100,00	31.500,00	34.260,30	1.640	56.101.294	916.167	9,72	267	1.616.308.000
Макстил Скопје	600	406	518,62	80.337	40.590.796	662.817	7,03	451	8.546.085.115
Стопанска банка Битола	10.290,00	9.300,00	9.786,20	4.030	39.238.509	640.915	6,80	82	3.912.880.071
Макпетрол Скопје	128.846,00	110.169,00	121.046,33	321	38.087.737	621.995	6,60	133	14.327.487.521
Топлификација Скопје	13.850,00	10.947,00	13.037,83	2.113	27.123.607	442.962	4,70	195	6.209.976.285
З.К. Пелагонија Битола	12.589,00	11.000,00	11.856,92	1.771	20.855.090	340.606	3,61	145	3.507.547.180
РЖ Услуги Скопје	1.100,00	790	1.000,92	15.796	15.635.794	255.385	2,71	150	1.728.834.800
Останати				24.284	96.223.796	1.571.168	16,67	642	37.205.925.126
Вкупно				186.006	577.149.001	9.424.540	100,00	3321	113.499.105.893

АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ПОРАСТ НА ЦЕНАТА*

Акција	Просечна цена (денари) 30.11.2007	Просечна цена (денари) 28.12.2007	% на промена
РЖ Интер-Траншпед АД Скопје	250,00	370,00	48,00
Тетекс АД Тетово	3.912,77	5430,00	36,48
Макстил АД Скопје	429,41	584,43	36,10
Макошпед АД Скопје	1.414,23	1900,00	34,35
Скопски пазар АД Скопје	38.500,00	50000,00	29,87

АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМО НАМАЛУВАЊЕ НА ЦЕНАТА*

Акција	Просечна цена (денари) 30.11.2007	Просечна цена (денари) 28.12.2007	% на промена
Охис АД Скопје	700,00	647,11	-7,56

Преглед на тргување со обврзници

	МАХ (%)	МИН (%)	Последна просечна дневна цена	Последен датум на тргување	Обем (НВ во Евра)	Промет (денари)	Промет (Евра)	Принос до достасување на обврзницата*
Обврзници на РМ – „старо девизно штедење“ (РМ01)	89,40	89,10	89,30	28.12.2007	177.574	9.703.086	158.478	8,16%
Обврзници на РМ за денационал.втора емисија (РМДЕН02)	86,00	85,10	85,42	28.12.2007	146.962	7.687.675	125.533	7,97%
Обврзници на РМ за денационал.трета емисија (РМДЕН03)	85,00	84,10	84,50	21.12.2007	126.365	6.528.914	106.649	7,49%
Обврзници на РМ за денационал.четврта емисија (РМДЕН04)	85,00	82,50	83,82	26.12.2007	336.028	17.185.833	280.548	7,05%
Обврзници на РМ за денационал. петта емисија (РМДЕН05)	85,00	81,30	84,90	28.12.2007	145.508	7.397.984	120.771	6,17%
Обврзници на РМ за денационал. шеста емисија (РМДЕН06)	87,00	81,90	85,52	27.12.2007	455.488	23.168.284	378.413	5,44%

*Моделот на калкулација на приносот до достасување е прилагоден на карактеристиките на обврзниците. Датум на пресметување е 28.12.2007 година, со последната просечна цена на тргување на обврзниците

Показатели за котираните друштва од МБИ - 10

Друштво	Коефициент цена	Дивиденден принос	Учество на странски на инвеститори	Учество на странски на инвеститори	% Промена
	по акција / Добивка по акција ¹⁾		ноември 2007 ²⁾	декември 2007 ²⁾	
Алкалоид Скопје	47,21	0,78%	14,45%	14,31%	-0,14%
Бетон Скопје	54,34	0,00%	59,96%	58,11%	-1,85%
Гранит Скопје	24,13	1,08%	26,95%	26,67%	-0,28%
Комерцијална банка Скопје	18,94	2,39%	59,88%	59,60%	-0,28%
Макпетрол Скопје	48,95	0,78%	11,30%	11,33%	0,03%
Макстил Скопје	126,47	0,00%	80,75%	80,74%	-0,01%
Стопанска банка Битола	19,55	5,09%	41,07%	40,39%	-0,68%
Топлификација Скопје	214,99	0,26%	22,21%	22,22%	0,01%
Тетекс Тетово	95,68	0,22%	5,67%	5,53%	-0,14%
Охридска банка АД Охрид	21,61	0,00%	78,31%	78,47%	0,16%

Показателите се пресметани со користење на податоци од Ревидираните финансиски извештаи за 2006 година и исплатената дивиденда за 2006 година.

Странски инвеститори на Официјалниот пазар на Берзата³⁾

	Странски правни лица декември 2007	Странски физички лица декември 2007	Вкупно странски инвеститори декември 2007	Вкупно странски инвеститори ноември 2007	Промена во %
Акции	29,35%	1,50%	30,85%	30,05%	0,80%
Обврзници	4,67%	3,73%	8,40%	8,58%	-0,18%
Вкупно Официјален пазар	19,38%	2,40%	21,79%	21,51%	0,28%

1) Цена на акција на 28.12.2007/Добивка по акција

2) Состојба на 28.12.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната главнина на друштвото

3) Состојба на 28.12.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната номинална вредност на обврзниците

Учество на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата⁴⁾

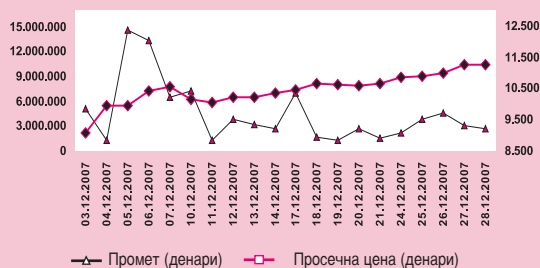
декември 2007	Купување % на учество	Продавање % на учество
Странски физички лица	2,85%	2,61%
Странски правни лица	22,39%	20,57%
Вкупно странски	25,24%	23,18%
Домашни физички лица	32,45%	31,77%
Домашни правни лица	42,30%	45,04%
Вкупно домашни	74,75%	76,81%

4) Состојба на 28.12.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност а која се однесува на учеството на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата.

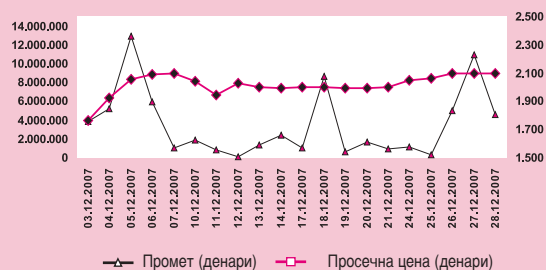
Промет по членки

Членка	Шифра	Класично тргување	Класично тргување %	Блокови	Блокови %	Држава	Држава %	Вкупно
Фершпед Брокер АД Скопје	ФР	56.746.633	2,60	534.173.801	88,10	0	0	590.920.434
ИНОВО БРОКЕР АД Скопје	ИН	356.239.665	16,32	41.815.368	6,90	0	0	398.055.033
Комерцијална банка АД Скопје	КБ	361.063.673	16,54	0	0,00	519.890	26,77	361.583.563
НЛБ Тутунска брокер АД Скопје	ТН	286.160.373	13,11	0	0,00	0	0	286.160.373
Поштел Брокер АД Скопје	ПТ	213.925.419	9,80	0	0,00	0	0	213.925.419
Алта Виста брокер АД Скопје	АВ	121.502.968	5,57	0	0,00	0	0	121.502.968
ВИП АД Скопје	ВП	117.826.817	5,40	0	0,00	0	0	117.826.817
Публикум АД Скопје	ПБ	108.091.121	4,95	0	0,00	0	0	108.091.121
Бро-Дил АД Скопје	БД	107.757.785	4,94	0	0,00	0	0	107.757.785
ТТК Банка Скопје	ТК	98.874.925	4,53	0	0,00	1.421.999	73,23	100.296.924
ЕУРОБРОКЕР АД Скопје	ЕУ	63.262.419	2,90	0	0,00	0	0	63.262.419
Охридска Банка АД Охрид	ОХ	58.969.658	2,70	0	0,00	0	0	58.969.658
АУЦТОР БРОКЕРИ АД СКОПЈЕ	АК	23.420.932	1,07	30.352.000	5,01	0	0	53.772.932
ИНВЕСТБРОКЕР АД Скопје	МИ	47.994.250	2,20	0	0,00	0	0	47.994.250
Стопанска Банка АД Скопје	СБ	44.854.037	2,05	0	0,00	0	0	44.854.037
ИЛИРИКА ИНВЕСТМЕНТС АД Скопје	ИЛ	43.044.897	1,97	0	0,00	0	0	43.044.897
КБЦ СЕКУРИТИС АД Скопје	СЗ	21.523.714	0,99	0	0,00	0	0	21.523.714
Универзална Инвестициона Банка АД СкопјеБЛ		17.996.716	0,82	0	0,00	0	0	17.996.716
БИТОЛА БРОКЕР АД Битола	ББ	17.857.889	0,82	0	0,00	0	0	17.857.889
Динев Брокер АД Скопје	ДН	10.352.680	0,47	0	0,00	0	0	10.352.680
Силекс Банка АД Скопје	СЛ	5.834.721	0,27	0	0,00	0	0	5.834.721
Вкупно		2.183.301.292	100,00	606.341.169	100,00	1.941.889	100,00	2.791.584.350

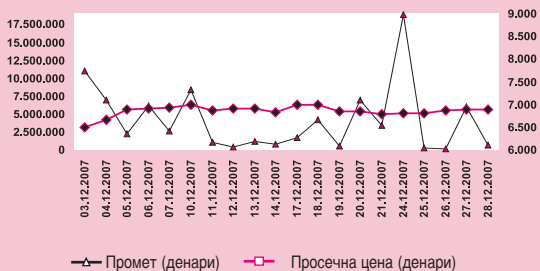
АЛКАЛОИД АД СКОПЈЕ

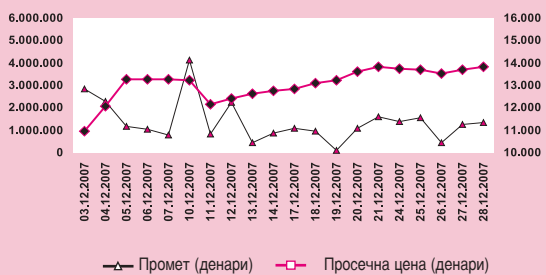
ГРАНИТ АД СКОПЈЕ

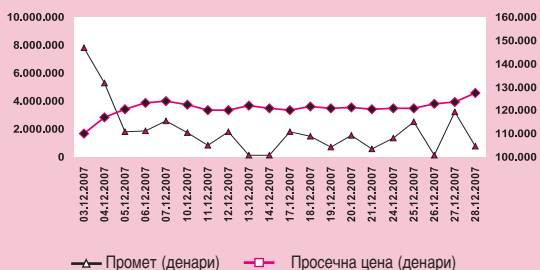
КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

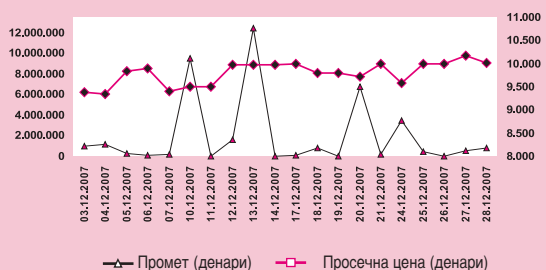
ТОПЛИФИКАЦИЈА АД СКОПЈЕ

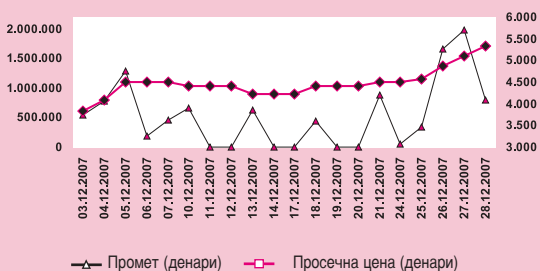
МАКПЕТРОЛ АД СКОПЈЕ

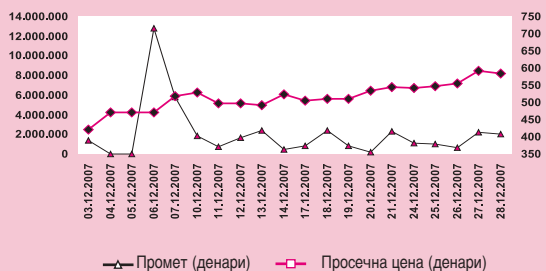
СТОПАНСКА БАНКА АД БИТОЛА

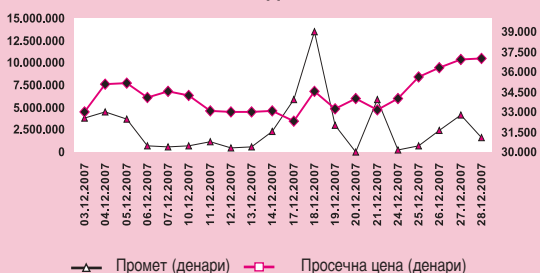
ТЕТЕКС АД ТЕТОВО

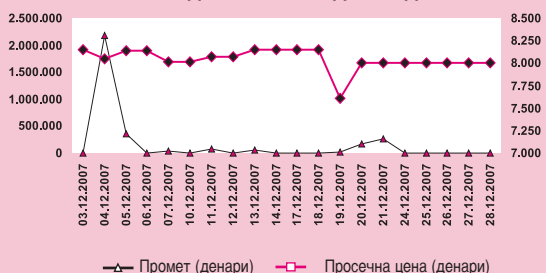
МАКСТИЛ АД СКОПЈЕ

БЕТОН АД СКОПЈЕ

ОХРИДСКА БАНКА АД ОХРИД

КРЕДИТНИ ЛИНИИ ЗА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

обезбедени од Владата на Република Македонија, состојба во октомври 2007 година

(податоците се од информативен карактер, деталните услови за сите кредитни линии се достапни во деловните банки, освен информациите за репласирањето на средствата од Компензационите фондови од странска помош и од друга странска помош кои се достапни во Министерството за финансии)

Кредитна линија	Кредитна линија за набавка на опрема од италијанско производство МБПР	Кредитирање мали бизниси (микро, мали и средни претпријатија) од страна на KfW од Германија МБПР	Кредитната линија за создавање и одржување на работни места во МСТД од Банката за развој при Советот на Европа МБПР
Износ	до 2.000.000 €	до 50.000 €	До 400.000 €
Рок на враќање	7 години	до 4 години	До 7 години со вклучен грејс период
Грејс период	До 1.5 година	до 1 година	До 2 години
Годишна каматна стапка	7%	11% до 16% на годишно ниво	Променлива каматна стапка (моментално околу – 9% годишно)
Обезбедување	1. Хипотека на недвижен имот; 2. Рачна залога на опрема; 3. Меници и др.	Бланко меница со изјава заверена кај нотар, со најмалку 2 жиранти; Бариран чек со изјава заверена кај нотар, меница и/или бариран чек од други бонитетни правни лица – гаранتي; Хипотека; Рачна залога на подвижни предмети и права; Депо на вредносни предмети и хартии од вредност; Граѓански чекови; по потреба и друго, прифатливо за Банката. При проценување на кредитите се применува посебна кредитна технологија која е фокусирана на социо-економската состојба на претприемачот и неговиот бизнис, во однос на колатералот.	Стандардно обезбедување прифатливо за банките учеснички (хипотека, рачна залога и сл.).
Намена на кредитот	Стоков кредит наменет за набавка на машини и опрема со италијанско потекло.	1. Финансирање на основни средства (набавка на опрема, машини, алати, инсталации, градежно земјиште, реновирање и модернизација); 2. Финансирање на обртни средства (суровини, репроматеријали, трговска стока).	Создавање на нови работни места преку инвестиции во сите сектори освен примарно земјоделско производство, од страна на мали и средни трговски друштва.
Целни групи	Профитабилни инвестициони проекти на приватни инвеститори од дејности предвидени во Националната класификација на дејности, освен: Е –Трговија; Ј – Јавна управа, задолжителна социјална заштита; М – Приватни домаќинства со вработени лица; и Н – Екстериторијални организации и тела.	Приватни трговски друштва, поединци, индивидуални претприемачи, занаетчи, продавачи на пазар и самостојни вршители на дејност.	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Република Италија обезбеди 12.704.840 милиони €, од кои за користење остануваат 62.704,36 €. Степен на искористеност 99,51%.	Првиот и вториот кредит од KfW од Германија во висина од 13 мил. € е 100% искористен. Од наплатените ануитети се креира револвинг фонд. Од јули 2007 година почна да се користи и третата транша од 7,7 мил. €. Искористени 5,5 милиони €.	Вкупен износ на кредитната линија е 10.000.000 €, а досега се искористени 5.000.000 €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Еуростандард б Скопје, ИК б Скопје, Инвест б Скопје, Комерцијална б Скопје, Македонска б Скопје, Охридска б Охрид, Силекс б Скопје, Стопанска б Скопје, Стопанска б Битола, ТТК Скопје, Тутунска б Скопје, УНИ б Скопје	Извозна и кредитна банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Прокредит банка АД Скопје, Инвестбанка ад Скопје, Можности ДОО Скопје	Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, и Стопанска банка АД Битола
Забелешка	Еднократна провизија од 1,2% се плаќа за услугите на прокураторот, доколку се користат негови услуги. Од наплатените анuitети ќе се креира револвинг фонд за одобрување кредити под следните услови: – износ: од 50.000 – 500.000 € ; – рок на враќање: од 1– 3 години; – каматна стапка од 7% за фирми кои веќе користеле кредит од Стоковата кредитна линија и 8% за останатите заинтересирани фирми; – намена: за трајни обртни средства.	Програмата „Кредитирање мали бизниси“ наменета е за поддршка на микро, мали и средни претпријатија кои се 100% во приватна сопственост, се цел да се овозможи пристап на истите до финансиски средства, трансформирање во законски форми и интегрирање на истите во финансискиот пазар.	Средствата од оваа кредитна линија се за парцијално финансирање (до 50%) на издржани инвестициони проекти во корист на МСТД, со што ќе се зајакне нивната оперативна состојба и можност за создавање и задржување на околу 950 работни места по искористување на сите средства кои се на располагање од заемот.

Кредитна линија	Програма за кредитирање на развојот на МСП од страна на KfW од Германија. - револвинг фонд МБПР	Кредитирање на производство наменето за извоз од средствата доделени од страната на Владата на Република Македонија - МБПР	Кредитна линија за финансирање на трајни обртни средства доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	50.000 – 400.000 €	до 2.000.000 €	До 300.000 €
Рок на враќање	До 4 години со вклучен грејс период	До 12 месеци (за извозни аранжмани)	3 години
Грејс период	до 6 месеци	нема (враќањето на кредитот е еднократно)	нема
Годишна каматна стапка	10%	8%	8%
Обезбедување	1. Хипотека; 2. Меници; 3. Залог на подвижни предмети, права и хартии од вредност или залог на недвижен имот	1. Хипотека; 2. Рачна залога на подвижни предмети и права; 3. Бонитетни хартии од вредност; 4. Други вообичаени форми на обезбедување	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	Модернизација и проширување на постоечки приватни МСП, и основање на нови. Минимум 40% од кредитот се користи за основни средства; Максимум 60% од кредитот може да се користи за обртни средства.	Финансирање на извозни аранжмани за сировини и репроматеријали врз основа на склучени договори за извоз.	Финансирање на трајни обртни средства
Целни групи	МСП кои се над 51% во приватна сопственост. KfW од Германија обезбеди 15 милиони €, кои се 100% искористени. Од наплатените анuitети креиран е револвинг фонд.	Приватни трговски друштва кои имаат производство наменето за извоз. Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 50,5 милиони € .	Извозно–ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади € .
Степен на искористеност на средствата	Еуростандард АД Скопје, Извозна и Кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Силекс банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, УНИ банка АД Скопје	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје	Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс–Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка
		Доколку друштвото го осигура извозот, каматната стапка ќе се намали за 0,5%.	

Кредитна линија	Кредити од кредитната линија од Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд	Проектот за развој на приватниот сектор на Фондот за меѓународна соработка и развој од Тајван револвинг фонд НБРМ	Кредити за развој на приватниот сектор од Меѓународна банка за обнова и развој (МБОР) Револвинг фонд - НБРМ
Износ	1. 2.000 € микро кредити; 2. 50.000 € за примарно земјоделско производство; 3. 150.000 € за преработка 4. 150.000 € за трговија со земјоделски производи	1. до 400.000 \$ за мали и средни претпријатија 2. до 200.000 \$ за земјоделство	нема лимит
Рок на враќање	до 7 години зависно од видот и намената на кредитот	1. до 7 години за МСП, 2. до 5 години за земјоделство	1. до 3 години за обртни средства; 2. до 5 години за инвестициони проекти, во кои се работи на модернизација на технолошки процес
Грејс период	до 3 години, зависно од видот и намената	до 2 години	Согласно кредитната политика на деловните банки
Годишна каматна стапка	– од 6% до 18% годишно за микро кредити, – од 6% до 16% годишно за примарно производство (зависно од финансиската институција преку која се одобрува кредитот), – 7% годишно за преработка и трговија со земјоделски производи	Охридска банка а.д Охрид – 8,89% ; Стопанска банка а.д Скопје – 7,238 до 12,245; Комерцијална банка а.д Скопје – 7,89%; Тутунска банка а.д Скопје – 7,88%; Инвест банка а.д. Скопје – 7,3875%; Македонска банка а.д Скопје – 7,75%	Охридска банка а.д Охрид – 8,51% и 8,30% Тутунска банка а.д Скопје – 7,30% Инвест банка а.д. Скопје – од 9% до 12% Стопанска банка а.д Битола – од 8,50%
Обезбедување	1. залог на подвижен имот (опрема, трактори, возила, механизација и друго); 2. хипотека на недвижен имот; 3. кредитоспособни жиранти (физички или правни лица); 4. други инструменти на обезбедување кои ќе ги утврди банката или штедилницата.к	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Согласно кредитната политика на банките учеснички во реализацијата на средствата од Револвинг Фондот.
Намена на кредитот	1. сточарско производство; 2. растително производство; 3. земјоделска механизација; 4. опрема и обртни средства за откуп на земјоделски производи кои ќе се преработуваат; 5. трговија со земјоделски производи и нивна преработка.	1. кредити за мали и средни претпријатија – за основни средства (машини и опрема, од било која природа, освен стекнување на земја), и – за обртни средства (суровини и резервни делови). 2. кредити во областа на земјоделството – набавка на земјоделска механизација, основно стадо, оранжерии, подигање на насади, опрема, набавка на суровини, репроматеријали.	1. Финансирање на обртни средства (набавка на суровини, репроматеријали, дополнителна опрема и резервни делови за зголемување на обемот на производството за поддршка на извозни активности или супституција на увоз); 2. Финансирање на инвестициони проекти кога се работи за модернизација на технолошки процес.
Целни групи	1. Примарни земјоделски производители; 2. преработувачи на храна; и 3. трговци со земјоделски производи.	Мали и средни претпријатија и индивидуални земјоделски производители како и претпријатија ангажирани во производство–то или маркетингот на земјоделски производи.	Претпријатија во приватна сопственост, како и индивидуални земјоделски производители.

Степен на искористеност на средствата	Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD додели два кредити: 6.2 мил.\$ (IFAD 1) и 8 мил.\$ (IFAD 2). Повлечени и искористени се сите средства. Од вратените анuitети е формиран револвинг фонд.	Средствата од Заемот од Фондот за меѓународна соработка и развој (ICDF) – Тајван се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Кредитната линија за развој на приватниот сектор одобрена од Светска Банка (Заемите 4015МК и 4240МК) е целосно искористена. За понатамошно користење на располагање се средствата од Револвинг Фондот.
Деловни банки кои го нудат кредитот	Инвестбанка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, КИБ Куманово, Стопанска Банка АД Битола Штедилница Можности и Штедилница ФУЛМ	Охридска банка а.д Охрид, Стопанска банка а.д Скопје, Комерцијална банка а.д Скопје, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје и Македонска банка а.д Скопје.	Охридска банка а.д Охрид, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје, Стопанска банка а.д Битола.
Забелешка	Заклучно со 15.10.2007 година, преку Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд се рефинансирани 2664 кредити во вкупен износ од 16,1 милиони евра (IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд)	Со средствата од под-заемот може да се финансираат најмногу 85% од вкупната вредност на под-проектот. Банката и крајниот корисник на под-заемот ќе го финансираат остатокот од најмалку 15%.	Со средствата од под-заемот може да се финансираат до 70% од вкупната вредност на под-проектот. Крајниот корисник ќе го финансира остатокот од најмалку 30%.

Кредитна линија	Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија од Владата на Холандија -Македонската развојна фондација за претпријатијата	Кредитна линија за креирање нови работни места во мали и средни претпријатија од Банката за развој при Советот на Европа револвинг фонд НБРМ	Кредитна линија за финансирање на МСП доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	1. Заем тип 1 до 10.000 € 2. Заем тип 2 од 15.000 до 75.000 € 3. Заем тип 3 до 15.000 €	нема лимит	До 500.000 €
Рок на враќање	до 5 години, (Рокот н враќање може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	од 5 до 10 години	8 години
Грејс период	до 1 година (Грејс периодот може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	Грејс периодот го одредува банката во зависност од вредноста на под-заемот и можниот обрт на средствата во однос на времето за враќање на истиот.	До 1 година
Годишна каматна стапка	Ја одредува индивидуално секоја финансиска институција.	Стопанска банка а.д. Скопје – 9,5% до 9,7%; Комерцијална банка а.д. Скопје – од 6,89% до 8,55%; Охридска банка а.д. Охрид – од 8,59%.	8%
Обезбедување	Согласно кредитната политика на финансиската институција вклучена во спроведување на кредитната линија.	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	За инвестиции во основни средства и работен капитал	Изградба/набавка на имот, набавка на машини и опрема, набавка на сировини и резервни делови, како и активност на едукативни тренинг програми.	Финансирање на основни и обртни средства
Целни групи	тип 1: индивидуални земјоделци, самостојно вработени лица и претприемачи на микро претпријатија; тип 2: мали претпријатија со најмногу 50 вработени тип 3: мали претпријатија со најмногу 10 вработени.	Извозно-ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади €. Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс-Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Холандија обезбеди 7,2 мил. €. Искористени се 100%. Од наплатената главнина се формира револвинг фонд, кој се пласира под истите услови.	Средствата од Заемот одобрен од Банката за развој при Советот на Европа (СЕВ) во износ од ЕУР 5,113 милиони се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 20 милиони €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Тутунска банка АД Скопје, ИК банка АД Скопје, Можности ДОО Скопје	Стопанска банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје и Охридска банка АД Охрид.	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје,
Забелешка		Средствата не може да се користат за проекти од земјоделството, освен за преработка и доработка на земјоделски производи. Се исклучува од финансирање обртниот капитал и услугите поврзани со операциите на проектот (трошоците за одржување, плати и друго). Со средствата од под-заемот може да се финансира најмногу 50% од вкупната вредност на под-проектот. Останатите 50% се финансираат од сопствени средства на крајниот корисник или од средства на банката учесничка	Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје

Кредитна линија/ Извор на средства	Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од странска помош (Одлука од Сл. в. 60/2004)		Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од друга странска помош (Одлука од Сл. в. 28/2005)	
Износ	Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.		Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.	
Рок на враќање	9 месеци	5 години	9 месеци	5 години
Грејс период	3 месеци	1 година	3 месеци	1 година
Годишна каматна стапка	3%	3%	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М
Обезбедување	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција
Намена на кредитот	1. суровини; 2. репроматеријали.	инвестициони проекти	1. суровини; 2. репроматеријали	инвестициони проекти
Целни групи	МСП од областа на стопанството		МСП од областа на стопанството	
Степен на искористеност на средствата	Од наплатените анuitети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 22.575.000 милиони денари.		Од наплатените анuitети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 66.889.000 милиони денари.	
Деловни банки кои го нудат кредитот/ Министерство за финансии	Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош		Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош	
Забелешка	Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.		Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.	

ДРУГИ ПРОЕКТИ ЗА ПОДДРШКА НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, состојба октомври 2007 г.
(податоците се од информативен карактер, деталните услови се достапни кај имплементаторите)

Гаранции	Гарантен Фонд на Македонска Банка за Поддршка на Развој - Проект на Владата на РМ	Гарантен фонд - проект на Шведската агенција за меѓународна развојна соработка (SIDA)	Кредитен фонд	Фонд за кредитирање МСП - проект на Американската агенција за меѓународен развој (USAID) норвешкиот државен инвестициски фонд NORFUND
Услови под кои се одобрува гаранција	Гаранции се доделуваат за сите долгорочни кредити за инвестиции од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички на договори за соработка со МБПР	Гаранции за кредит: се издаваат за сите кредити од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички за соработка со ГФ Гаранции за добавувачи: се издаваат на добавувачите со кои Гаранти Фонд има договор за соработка, а кои продаваат опрема и репроматеријали на одложено плаќање	Видови кредити	Краткорочни иновативни кредити за обртни средства за МСП: кредити за финансирање на нарачки за познат купувач, производство наменето за извоз, факторинг и др.
Видови гаранции	Гаранции за кредит обезбедени со инструменти за обезбедување кои банките не ги прифаќаат.	1. Гаранции за кредит 2. Гаранции за добавувачи 3. Гаранции за добавувачи со кредит (комбинација од претходните два вида)	Намена на кредитот	Финансирање на подготовка на производство и испорака на производи на домашни и странски пазари, набавка на сировини и репроматеријали, трошоци за пакување, работна сила, тестирање, транспорт, царина, даноци, и др.
Максимален износ	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гарантниот Фонд е 35.000 ЕВРА во денарска противвредност; – максималниот износ на кредит за која може да биде издадена гаранција е 150.000 ЕВРА во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 33 % од главницата на бараниот кредит.	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за добавувачи за набавка на основни средства која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за набавка на сировини и репроматеријали која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 30.000 евра во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 60 % од главницата на бараниот кредит/основното средство/репроматеријалите и сировините	Износ	од 4.500.000 МКД до 5.000.000 МКД
Рок на враќање на кредит	Гаранција може да се издава на кредити/ набавки со максимален рок на отплата од 10 години.	Гаранција може да се издава на кредити/набавки со максимален рок на отплата од 5 години со вклучен грејс период	Рок на враќање	од 30 до 179 дена
Надомест за гаранција	2,2 % годишно на салдото на гаранцијата	Гаранции за кредит: – 2% од висината на гаранцијата на годишно ниво Гаранции за добавувачи: – 3% од висината на гаранцијата на годишно ниво;	Годишна каматна стапка	од 8% до 12%

Манипулативен трошок		– 1,5% еднократно, за гаранции за кредит; – 1% еднократно, за гаранции за добавувачи.	Провизии	1. 0,5% за обработка на барање; и 2. 2% за управување со кредитот.
Обезбедување	1. Хипотека во однос 1:1,2 дадена кај деловната банка (за целиот износ на кредитот) . 2. Доколку не се располага со таков имот, се обезбедува колатерал кај МБПР (кој што не го прима деловната банка) во однос 1:1,2, само на гарантираниот дел од кредитот.	Движен (опрема, механизација, возила) и недвижен имот (објекти, земјиште), меници, др.	Обезбедување	Банкарски гаранции, полиса за осигурување извоз, барирани чекови, залог, меници, др.
Целни групи	Занаетчии, трговци поединци, микро, мали и средни трговски друштва (регистрации во РМ и со најмалку 51% приватен капитал)	– потенцијални основачи на МСП – постоечки МСП со доминантен приватен капитал и најмногу 50 вработени – вршители на земјоделска дејност	Целни групи	Претпријатија од наведените индустриски гранки можат да поднесат барања за кредит: 1. производство на прехранбени производи и пијалаци; 2. производство на текстил и текстилни производи; 3. производство на кожа, предмети од кожа и кожна галантерија; 4. производство на основни метали и стандардни метални производи; 5. производство на градежни материјали; 6. препработка на дрво и производи од дрва, производство на машини и електрични уреди.
Имплементатор	Комерцијална банка ад Скопје, Стопанска банка ад Битола, Инвестбанка ад Скопје, Еуростандард банка ад Скопје, ТТК Банка ад Скопје, Силекс банка ад Скопје, Штедилница Можности Скопје	Центар за поттикнување на развојот на мали и средни друштва Скопје	Имплементатор	МСП Фонд Скопје
Намена на гаранцијата	За кредити во инвестиции во постоечки или нови технологии со кои се зголемува извозот од РМ	Започнување или проширување на бизнис (гаранцијата не се издава за потрошувачки и станбени кредити) Гаранти Фонд е институција која е основана во 2002 година	Основач на фондот	МСП фондот е основан и управуван од Развојна Фондација Кримсон.

Забелешка	Владата на РМ во декември 2005 година формираше Гарантен фонд, со трансфер на 231 милиони МКД од буџетот на РМ . Целта за формирање на ГФ е на целните групи да им се олесни пристапот до банкарските кредити за инвестиции, во поглед на колатералот по кредитите.	Капиталот за издавање на гаранции изнесува 2.500.000 Евра, средствата се обезбедени од SIDA (Swedish international development cooperation agency). Гаранти Фонд заклучно со 15.10.2007 има издадено гаранции во висина на нешто повеќе од 3.000.000 евра, користејќи го и револвингот на средствата. За тековната година Гаранти Фонд располага со околу 500.000 Евра (средства од револвингот)	Забелешка МСП фондот кредитира приватни правни субјекти: 1. кои вршат дејности во производството, трговија и услуги; 2. кои покажуваат позитивни финансиски резултати во досегашното работење; 3. чиј број на вработени се движи од 5 до 200 лица; 4. кредито-барателите треба да ја вршат истата дејност најмалку 3 години, или пак менаџерите на тие претпријатија да имаат искуство во вршењето на таа дејност како физички лица доколку претпријатието е формирано пред помалку од 3 години; 5. приоритет имаат претпријатијата кои се извозно ориентирани, обезбедуваат поголем број на нови вработувања, остваруваат нето девизни приливи, користат домашни сировини и се грижат за заштита на човековата околина.
-------------------------	--	---	---

ПОДГОТВУВА И ИЗДАВА

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ул. „Даме Груев“ 14, 1000 Скопје,
Тел: (389) 02 117 288, Факс: (389) 02 117 280
Интернет адреса: <http://www.finance.gov.mk>

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Д-р Трајко Славески

**ЗАМЕНИК
ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК**

Доц. Д-р Никица Мојсоска Блажевски
nikica.mojzoska@finance.gov.mk

ЧЛЕНОВИ НА УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Снежана Делевска,
М-р Мишо Николов
Анета Димовска

ПОДГОТОВКА И ПЕЧАТ

Глобал Комуникации, Скопје

ТИРАЖ

500 примероци

ПРЕВОД

Жана Шокаровска
Маја Петровска

**ПРИ КОРИСТЕЊЕТО НА ПОДАТОЦИТЕ
ОД ОВАА ПУБЛИКАЦИЈА, ГИ МОЛИМЕ
КОРИСНИЦИТЕ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ДА ГО НАВЕДАТ ИЗВОРОТ**

ISSN 1409 - 9209
Билт. Минист. Финанс.
11/12-2007

